

การประยุกต์ใช้หลักสสารนิยมธรรมในการปฏิบัติที่ของบุคคลากร
เทศบาลตำบลหนองบัวลำภูมีชัย ตำบลหนองบัวลำภูมีชัย
จังหวัดลพบุรี

พระเทพวชิรญาณ (บัวรุ่ง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

หนังสืออ้างอิง
(REFERENCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

พระชุมพร จิตสีโล (บำรุงลี)

การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติ

บ
294.3144
ข626ก
2553

600100060828

หอสมุดส่วนกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

**THE APPLICATION OF BUDDHISM 'S STATES OF CONCILIATION
TO PERSONNEI 'S DUTY PERFORMANCE AT TAMBON
PHAYAKKAPHUM PHISAI MUNICIPALITY,
PHAYAKKAPHUM PHISAI DISTRICT,
MAHA SARAKHAM PROVINCE**

PHRA CHUMPRON THITASILO (BAMRUNGLEE)

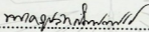

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ART
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

B.E. 2553 (2010)

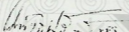
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา : พระชุมพร จิตสีโล (บำรุงลี)
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระราชปริยัติวิมล (ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระปริยัติธีรวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

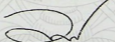

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์ เจริญจารย์ (ดร.))

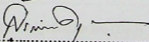
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พระราชปริยัติวิมล (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระปริยัติธีรวงศ์)

..... กรรมการ
(พระมหาวิโรจน์ กุศลวีโร (ดร.))

..... กรรมการ
(ดร. สุรสิทธิ์ ไกรสิน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : The Application of Buddhist States of Conciliation to Personnel's Duty Performance
at Tambon Phayakkaphum Phisai Municipality, Phayakkaphum Phisai District,
Maha Sarakham Province

Student's Name : Phra Chompron Thitasilo (Bamrunglee)

Department : Government

Advisor : Phrarachapariyattivimol (Dr.)

Co-Advisor : Phrapariyatitheerawong

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanavijarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhru Paladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

Thesis Committee

Phrakhruwichitpanyaporn
..... Chairman
(Phrakhruwichitpanyaporn (Dr.))

P.P. V. Vimol
..... Advisor
(Phrarachapariyattivimol (Dr.))

P. Theerawong
..... Co - Advisor
(Phrapariyatitheerawong)

V. Guttavairo
..... Member
(Phramaha Viroj Guttavairo (Dr.))

S. Kraisin
..... Member
(Dr. Surasit Kraisin)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา	: พระชุมพร จิตสีโล (บำรุงลี)
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระราชปรีดีวิมล (ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระปรีดีธีรวงศ์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๓

บทคัดย่อ

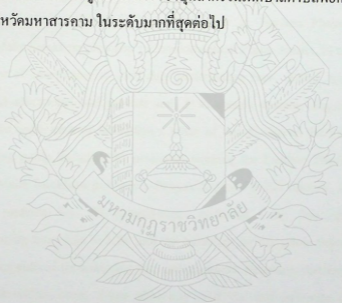
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสิ้นจำนวน ๘๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง ๒.๒๖-๕.๕๔ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบสอบถามการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test ,F-test (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเมตตา กายกรรม ด้านทิวริสามัญญาตา ด้านศีลสามัญญาตา ด้านเมตตาโมกกรรม ด้านเมตตาวิกรรม และด้านสาธารณโภคี

๒) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีอายุ ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากรรม ด้านเมตตา วจิกรรม ด้านเมตตาโมกรรม ด้านสาธารณ โภคี ด้านศีลสามัญญตา และด้านทิวฐิสามัญญตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่ไม่ค่อยเป็นกันเอง เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ควรให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเอง และให้ได้รับการเรียนรู้ ฝึกอบรมในเรื่องของกิริยามารยาทโดยการ ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักธรรมมากที่สุด และฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องรีบดำเนินการ พัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอ พัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

Thesis Title : **The Application of Buddhism's States of Conciliation to Personnel's Duty Performance at Tambon Phayakkaphum Phisai Municipality, Phayakkaphum Phisai District, Maha Sarakham Province**

Student's Name : **Phra Chumpron Thitasilo / Bamrungee**

Department : **Government**

Advisor : **Phrarachpariyattiwimon (Dr.)**

Co-Advisor : **Phrapariyattitheerawong**

Academic Year : **B.E. 2553 (2010)**

ABSTRACT

The research's objectives were as follows: 1) to explore the application of Buddhism's states of conciliation to personnel's duty performance at Tambon Phayakkaphum Phisai Municipality in Maha Sarakham province's Phayakkaphum Phisai district, 2) to compare that of Buddhism's states of conciliation to their duty performance here, resting upon their differing genders, ages and educational backgrounds and, 3) to closely examine ongoing problems and suggestions on the application of Buddhism's states of conciliation to their duty performance here. The sampling group included: 82 personnel working for Tambon Phayakkaphum Phisai Municipality in Maha Sarakham province's Phayakkaphum Phisai district. The tool used for conducting the research was the questionnaire endowed with: five rating scales, the discrimination ranging from 2.26 to 5.54, and the reliability for the whole volume amounting to 0.97. The statistics utilized for analyzing data encompassed: frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA and pair-wise comparison with Schaffe's method.

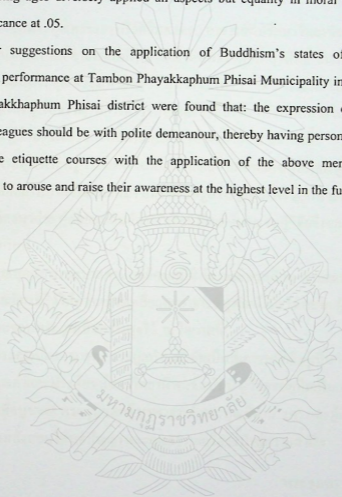
The research's findings were as follows:

1) The application of Buddhism's states of conciliation to personnel's duty performance at Tambon Phayakkaphum Phisai Municipality in Maha Sarakham province's Phayakkaphum Phisai district was at the high level in the overall aspect. With a single aspect taken into account, all six aspects were found applied at the high level. Ranked in descending order, those aspects

included: amicability in deeds, equality in right views, equality in moral conduct, amicability in thoughts, amicability in words, and sharing any lawful gains with colleagues.

2) The comparative result was found that Tambon Phayakkhaphum Phisai Municipality's personnel with differing genders, and educational backgrounds identically applied Buddhism's states of conciliation to personnel's duty performance in the overall aspect; whereas those with differing ages diversely applied all aspects but equality in moral conduct with the statistical significance at .05.

3) Their suggestions on the application of Buddhism's states of conciliation to personnel's duty performance at Tambon Phayakkhaphum Phisai Municipality in Maha Sarakham province's Phayakkhaphum Phisai district were found that: the expression of their opinions among their colleagues should be with polite demeanour, thereby having personnel regularly and immediately take etiquette courses with the application of the above mentioned states of conciliation so as to arouse and raise their awareness at the highest level in the future.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยพร้อมคณะผู้บริหารทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณพระราชาปริยัติวิมล (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณพระปริยัติธีรวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน ที่ให้คำแนะนำปรึกษามาตลอด ขอพระคุณพระมหาอำนาจ มหาวิโร (ดร.) ดร. ประพิศ โบราณมูล และนายสมหมาย แก้วบุญเรือง ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พระสมหมาย อุดอุทธิโท ผู้ที่คอยช่วยเหลือตลอดมา ผู้ที่ศึกษาวิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณพระครูปริยัติพัฒน์ โนคม เจ้าคณะอำเภอพัทธกษฏมุนิพิสัย ผู้ซึ่งเปรียบเสมือนบิดาของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจตลอดมา และพระครูศิริปัญญาภรณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหัวดงนาคำ ผู้คอยอุปถัมภ์ค่าเล่าเรียนตั้งแต่ต้นจนจบผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณบุคลากรเทศบาลตำบลพัทธกษฏมุนิพิสัย คณะพระภิกษุ-สามเณร วัดพัทธกษฏมุนิพิสัย ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอาจารย์ สุพัฒน์ ปะโมทะโก ผู้ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมาผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณบิดา - มารดา ตระกูลบำรุงลิ อันเป็นที่เคารพรักยิ่งผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้ศึกษาวิจัย คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องแสดงความกตัญญู กตเวทิตา เพื่อบูชาแต่ พระอุปัชฌาย์ บูรพาจารย์ พระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้สติปัญญา และคุณธรรมเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จ

พระชุมพร จิตสีโล (บำรุงลิ)

สารบัญญัตย่อ

พระไตรปิฎกที่ผู้ศึกษาวิจัยใช้เป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง คำย่อและคำชื่อเต็มของพระคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถ
กถามีดังต่อไปนี้

คำย่อ

คำเต็ม

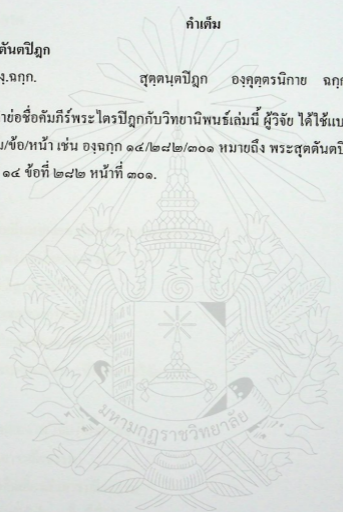
พระสุตตันตปิฎก

อ.จ.จก.

สุตตฺตปิฎก

อ.จ.จก. อ.จ.จก. อ.จ.จก. อ.จ.จก.

การใช้คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎกกับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้แบบ ๓ ตอนคือโดย
อ้างชื่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น อ.จ.จก. ๑๔/๒๘๒/๓๐๑ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก อ.จ.จก.
จก.นิปาต เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๘๒ หน้าที่ ๓๐๑.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ค

กิตติกรรมประกาศ

จ

สารบัญคำย่อ

ฉ

สารบัญ

ช

สารบัญตาราง

ญ

สารบัญแผนภูมิ

ด

บทที่ ๑ บทนำ

๑

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓

๑.๓ สมมติฐานการวิจัย

๓

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๓

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๔

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖

๒.๑ หลักสารานิยธรรม

๖

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสารานิยธรรม

๑๕

๒.๓ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่วิจัย

๒๒

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓๕

๒.๕ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๔๒

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๔๓

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๔๓

๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

๔๓

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๔
๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๔๕
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๖
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๔๘

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๓
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๔
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๕
ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๕๗
ตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๖๔
ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๗๗

บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผล	๘๓
๕.๒ อภิปรายผล	๘๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๗
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๙๐๖
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๙๐๖

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

๑๑๓

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

๑๑๔

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

๑๑๖

ภาคผนวก ง แบบสอบถาม

๑๒๐

ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

๑๒๒

๑๒๕

ประวัติผู้วิจัย

๑๓๑

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ ตัวอย่างการคำนวณและแปลความหมาย ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ คน	๔๖
ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๕๕
ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๕๕
ตารางที่ ๔.๓ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกระดับการศึกษา	๕๖
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล พยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและ รายด้าน	๕๗
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล พยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา กายกรรม โดยรวมและรายข้อ	๕๘
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมในการ ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะ ภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัด มหาสารคาม ด้านเมตตา วจีกรรม โดยรวมและรายข้อ	๕๙
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล พยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา มโนกรรม โดยรวมและรายข้อ	๖๐
ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล พยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้าน สาธารณโลกี โดยรวมและรายข้อ	๖๑

- ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ ๖๒
- ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ ๖๓
- ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมจำแนกตามเพศ ๖๔
- ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ ๖๕
- ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามเพศ ๖๕
- ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามเพศ ๖๕
- ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามเพศ ๖๖
- ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามเพศ ๖๖

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามเพศ ๖๗

ตารางที่ ๔.๑๘ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามเพศ ๖๗

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข โภคิ จำแนกตามเพศ ๖๘

ตารางที่ ๔.๒๐ เปรียบเทียบระดับประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข โภคิ จำแนกตามเพศ ๖๘

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ ๖๙

ตารางที่ ๔.๒๒ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ ๖๙

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ ๗๐

ตารางที่ ๔.๒๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ ๗๐

- ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย
 พิศัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตาม
 อายุ ๗๑
- ตารางที่ ๔.๒๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอ
 พัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ ๗๑
- ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการ
 ประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล
 ตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
 โดยรวม จำแนกตามอายุ ๗๒
- ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้
 หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
 พัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา
 ภาวกรรม จำแนกตามอายุ ๗๒
- ตารางที่ ๔.๒๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอ
 พัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาภาวกรรม จำแนกตาม
 อายุ ๗๓
- ตารางที่ ๔.๓๐ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของระดับ
 การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
 เทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
 ด้านเมตตาภาวกรรม จำแนกตามอายุ ๗๓
- ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้
 หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
 พัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา
 วจีกรรม จำแนกตามอายุ ๗๔

- ตารางที่ ๔.๓๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวจกรรม จำแนกตามอายุ ๗๔
- ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวจกรรม จำแนกตามอายุ ๗๕
- ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ ๗๕
- ตารางที่ ๔.๓๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ ๗๖
- ตารางที่ ๔.๓๖ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ ๗๖
- ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโภคี จำแนกตามอายุ ๗๗
- ตารางที่ ๔.๓๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโภคี จำแนกตามอายุ ๗๗

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการ
 ประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล
 ตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้าน
 สาธารณโลกี จำแนกตามอายุ ๗๘

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้
 หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
 พัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสื่อ
 สามัญญา จำแนกตามอายุ ๗๘

ตารางที่ ๔.๔๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอ
 พัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสื่อสามัญญา จำแนกตามอายุ ๗๘

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)การประยุกต์
 ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
 พัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎี
 สามัญญา จำแนกตามอายุ ๗๘

ตารางที่ ๔.๔๓การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอ
 พัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา จำแนกตาม
 อายุ ๘๐

ตารางที่ ๔.๔๔ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการ
 ประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล
 ตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
 ด้านทฤษฎีสามัญญา จำแนกตามอายุ ๘๐

ตารางที่ ๔.๔๕แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)การประยุกต์ใช้
 หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล
 พัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม
 จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๑

ตารางที่ ๔.๕๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข กิจาณาการระดับการศึกษา	๘๕
ตารางที่ ๔.๕๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม จาณาการระดับการศึกษา	๘๖
ตารางที่ ๔.๕๖ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม จาณาการระดับการศึกษา	๘๖
ตารางที่ ๔.๕๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา จาณาการระดับการศึกษา	๘๗
ตารางที่ ๔.๕๘ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา จาณาการระดับการศึกษา	๘๗
ตารางที่ ๔.๕๙ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาทายกรรม	๘๘
ตารางที่ ๔.๖๐ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวัจจกรรม	๘๘
ตารางที่ ๔.๖๑ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม	๘๐
ตารางที่ ๔.๖๒ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข	๘๐

ตารางที่ ๔.๖๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติ
หน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านศิลปวัฒนธรรม

๕๑

ตารางที่ ๔.๖๕ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติ
หน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสัมัญญา

๕๒

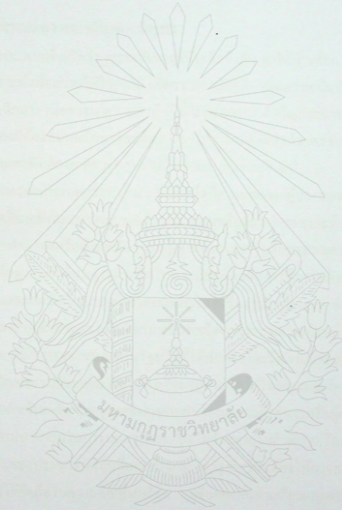

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่ ๒.๑ รูปกรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกลงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์ เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ธรรมที่ว่านี้คือหลักสาราณียธรรม^๑ ความสามัคคีนี้เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งซึ่งหมู่ชนอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีต้องถนอมรักษาและต้องนำมาใช้อยู่เสมอเนื่องด้วยสรรพกิจการงานที่เป็นส่วนรวมทุกด้านทุกระดับต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันคิดร่วมกันทำ^๒

ในการปกครองประเทศหรือหมู่คณะ องค์กรใดก็ตามนอกจากผู้ปกครองจะต้องมีคุณธรรม และยึดหลักธรรมเป็นหลักในการปกครองแล้ว ประชาชนหรือผู้ถูกปกครองจะต้องมีคุณธรรมจึงจะสามารถทำให้การปกครองหรือสังคมนั้นๆบรรลุเป้าหมายของรัฐหรือประสพความสงบสุขร่มเย็นได้เพราะทุกคนที่อยู่ร่วมกันในหมู่คณะหรือในประเทศเดียวกันต่างต้องรับผิดชอบต่อความสุข ความทุกข์ของกันและกันทั้งนั้นประเทศชาติจะเจริญไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้ปกครองฝ่ายเดียวผู้ปกครอง และประชาชนต้องร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันประเทศจึงจะประสบคามเป้าหมายที่วางไว้การอยู่ร่วมกันในหมู่คณะแม้ว่าประชาชนภายในรัฐหรือผู้ได้ปกครองจะมีความแตกต่างในทางชนชาติ ศาสนาความเชื่อวัฒนธรรมประเพณี ก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ในประเทศเดียวกันแต่ต้องมีการ ผ่อนปรนหรือปรับตัวเข้าหากัน ไม่ดูถูกเหยียดหยามกัน โดยเฉพาะผู้บริหารหรือผู้ครองประเทศต้อง มีความฉลาดมีความสามารถในการปกครองจะต้องไม่ก้าวท้าวไม่ล้ำเอียงหรือดูถูกเหยียดหยาม ประเพณี ความเชื่อของประชาชนกลุ่มที่แตกต่างภายในรัฐเดียวกันต้องให้การสนับสนุนส่งเสริม ต้องรู้จักผ่อนปรนไม่ยึดถือในความคิดเห็นหรือความเชื่อของคนฝ่ายเดียวและผลจากการปกครอง อย่างเป็นธรรมสิ่งที่จะตามมาคือทำให้ประเทศชาติเป็นเอกภาพ

การพัฒนาสังคมหรือชุมชน องค์กรใดก็ตามให้มีศักยภาพนั้นต้องมุ่งเน้นพัฒนาตัวบุคคลให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ และความสามัคคี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

^๑ อกฺ.ฎก. ๑๔/๒๔๒/๓๐๑.

^๒ สมพร เจริญวงศ์, ธรรมราชาชาวท พ.ศ. ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บันลือธรรม จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๕๓.

ตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การพัฒนาให้มีคุณภาพนั้น ความสามัคคีเป็นสิ่งที่องค์กรทุก
องค์กรควรมีพร้อมทั้งนำไปประพฤติปฏิบัติ การบริหารงานหากขาดความสามัคคีแล้ว องค์กรนั้น
จะต้องประสบปัญหามากมาย เมื่อองค์กรส่วนราชการล้มเหลวย่อมเกี่ยวข้องไปถึงประเทศชาติ และ
ประชาชนในชุมชนนั้นๆและยิ่งเวลานี้สังคมในปัจจุบันของเรามีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว
โดยเฉพาะการสื่อสารติดต่อกันสามารถติดต่อสื่อสารกันได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ผลก็คือมนุษย์
เราได้อำนวยความสะดวกสบายต่างๆก่อให้เกิดผลดีและในทางกลับกันก็ก่อให้เกิดผลเสียตามมา
เช่นกันในสถานการณ์เช่นนี้ควรนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิด
ประโยชน์ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนและบริการประชาชนเพื่อ
แนะนำให้ความรู้เป็นแบบอย่างที่ดีของ ประชาชน สังคมเพื่อสนองความต้องการของประชาชน

ประเด็นปัญหาการทำงานร่วมกันของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคภูมิพิสัย เช่น โครงการวัน
สำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดงานประเพณี พบว่าความสามัคคีกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
เทศบาลตำบลพัคคภูมิพิสัยมีปัญหาและข้อบกพร่องบางอย่าง ดังนั้นการพัฒนาองค์กรจึงจำเป็น
อย่างยิ่งที่ควรจะนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้เพราะว่าผลที่จะเกิดตามมาจากการประพฤ
ติตามหลักสาราณียธรรมนั้นก่อให้เกิดผลดี คือ (๑) ทำให้ระลึกกัน ในแง่ดี(สาราณียธรรม) (๒) ทำให้
เกิดความรักใคร่ปรองดองกัน(ปิยภระ) (๓) ทำให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน(ศรัทธา) (๔) ทำให้
เกิดการสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (๕) ทำให้เกิดความไม่วิวาทบาดหมางกัน(อวิวาตะ)
(๖) ทำให้เกิดความพร้อมเพียงสามัคคีกัน(สามัคคียะ) (๗) ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
(เอกีภาวะ)^๑

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาวิจัยมีความสนใจที่
จะนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคภูมิ
พิสัย อำเภอพัคคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และได้เล็งเห็นว่าถ้าหากบุคลากรเทศบาลตำบล
พัคคภูมิพิสัยได้นำหลักสาราณียธรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จะทำให้รู้จักประสาน
ประโยชน์ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของกันและกันทำให้เป็นที่รักใคร่เคารพนับถือไว้วางใจและ
รำลึกถึงกันเป็นเครื่องช่วยเหลือสงเคราะห์กันไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวฝ่ายเดียวทำให้เกิด

^๑ กองวิชาการและแผนงาน, “โครงการเทศบาลพบประชาชน”, มหาสารคาม : เทศบาลตำบล
พัคคภูมิพิสัย, ๒๕๕๑, (ฉบับต้นฉบับ).

^๒ พระมหาธรรมวัด อริยธมฺโม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก”,
วิทยานิพนธ์ศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย), ๒๕๔๓,
หน้า ๑๑๓-๑๑๔.

ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆของหมู่คณะและก่อให้เกิดความรักสมัครสมานสามัคคีและสันติสุข นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย และด้วยอาณาภาพของความสามัคคีจะเป็นพลังส่งเสริมให้สังคมในชุมชนในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย สนใจความสามัคคีมากยิ่งขึ้นและผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
- ๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

- ๑.๓.๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยแตกต่างกัน
- ๑.๓.๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยแตกต่างกัน
- ๑.๓.๓ บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยแตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๐๔ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ หลักสาราณียธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสมัครสมานสามัคคีจำแนก ๖ ด้านคือ

- ๑) มีเมตตาทายกรรม
- ๒) มีเมตตาวาจกรรม
- ๓) มีเมตตามโนกรรม
- ๔) การรู้จักแบ่งปันเฉลี่ยเจือจาน (สาธาณ โภคี)
- ๕) มีความประพฤติที่ดีเสมอกัน (ศีลสามัญญตา)
- ๖) มีความเห็นที่ตรงเสมอกัน (ทิจฐิตสามัญญตา)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศอายุและระดับการศึกษาต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๕.๔ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การประยุกต์ใช้ หมายถึง การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้เข้ากับเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นอยู่ตามความเหมาะสม

สาธารณีธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านเมตตาทายกรรม หมายถึง ตั้งทายกรรมที่ประกอบด้วยเมตตาในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงานร่วมกิจการร่วมชุมชนคือช่วยเหลือธุระต่างๆด้วยความเต็มใจแสดงอาการกิริยาสุภาพเคารพนับถือกัน

๒) ด้านเมตตาวจีกรรม หมายถึง ตั้งวจีที่ประกอบด้วยเมตตาในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงานคือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนหรือแนะนำเด็กเอนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพเคารพนับถือกัน

๓) ด้านเมตตามโนกรรม หมายถึง ตั้งมโนกรรมที่ประกอบด้วยเมตตาในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงานคือตั้งใจปรารถนาที่คิดคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันมองกัน ในแง่ดีมีหน้าตาเข้มแข็งใส่ต่อกัน

๔) ด้านสาธารณโลกี หมายถึง แบ่งปันสากลผลที่ได้มาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้เพื่อนร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน

๕) ด้านศีลสามัญญตา หมายถึง มีความประพฤติสุจริตตั้งมรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวมไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียหมู่คณะ

๖) ด้านทฤษฎีสามัญญตา หมายถึง มีทฤษฎีตั้งงามเสมอกันมีความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้ ในหลักที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นกำจัดทุกข์หรือแก้ไขปัญหา

ปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องทำหรือควรทำเป็นสิ่งที่กำหนดให้ทำหรือห้ามมิให้กระทำ ถ้าทำก็จะก่อให้เกิดผลดีคือประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวหรือสังคมส่วนรวมแล้วแต่กรณีถ้าไม่ทำหรือไม่ละเว้นการกระทำตามที่กำหนดจะได้รับผลเสียโดยตรงคือ ได้รับโทษ

บุคลากร หมายถึง บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แยกเป็น ๒ ด้าน คือด้านบริหาร หมายถึง บุคลากรผู้ดำรงตำแหน่งสายบริหาร เช่น ผู้อำนวยการ หัวหน้ากอง หัวหน้าฝ่ายบุคลากรและด้านปฏิบัติ หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่งและงานที่อื่น ได้รับมอบหมาย สายปฏิบัติ สังกัดตาม กอง ฝ่าย งาน ภายในเทศบาล

เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

พระราชบัญญัติ หมายถึง กฎหมายหลักที่ใช้ในการปฏิบัติราชการของเทศบาล

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบไปด้วย

๑) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามวิทยาลัยนพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง

๒) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามวิทยาลัยนพนธ์ฉบับนี้โดยผู้ศึกษาวิจัยได้แบ่งเป็น ๓ ช่วงอายุดังนี้ (๑) ๒๐-๓๐ ปี, (๒) ๓๑-๔๐ ปี และ (๓) ๔๑-๕๐ ปี

๓) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามวิทยาลัยนพนธ์ฉบับนี้แบ่งระดับการศึกษาคือ (๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี และ (๒) ปริญญาตรี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยอำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ หลักสาราณียธรรม
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสาราณียธรรม
- ๒.๓ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่วิจัย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ หลักสาราณียธรรม

๒.๒.๑ พระไตรปิฎก

๑) ความเป็นมาของสาราณียธรรมจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย

๑.๑) สุตรที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้แสดงธรรมเกี่ยวกับสาราณียธรรมให้แก่พระภิกษุทั้งหลาย ๒ สุตรเนื้อความว่า

สาราณียสูตรที่ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม ๖ ประการนี้ ๖ ประการเป็นไฉน คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งค่อนหน้าและลับหลังแม้ขณะนี้ก็เป็นสาราณียธรรมฯ

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเข้าไปตั้งวจกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งค่อนหน้าและลับหลังแม้ขณะนี้ก็เป็น สาราณียธรรม

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งค่อนหน้าและลับหลังแม้ขณะนี้ก็เป็น สาราณียธรรม

อีกประการหนึ่งภิกษุแบ่งปันลาภทั้งหลายที่ประกอบด้วยธรรมได้มาโดยธรรมแม้โดยที่สุดบิณฑบาตย่อมบริโภคร่วมกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีล แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม

อีกประการหนึ่งภิกษุเป็นผู้มีศีลไม่ขาดไมค่างไม่ทะลุไม่พริ้วเป็นไทย อันวิญญูชนสรรเสริญอันคณหาทิฐิไม่ยึดถือเป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม

อีกประการหนึ่ง ภิกษุมีทิฐิอันเป็นอริยะเป็นเครื่องนำออกนำออกไปเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้กระทำตามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้ก็เป็น สาราณียธรรมคุณภิกษุทั้งหลายสาราณียธรรม ๖ ประการนี้แล้ว

สาราณียธรรมสูตรที่ ๒

คุณภิกษุทั้งหลายธรรม ๖ ประการนี้เป็นที่คั่งแห่งการให้ระลึกกระทำให้เป็นที่ยรักเป็นที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์เพื่อความเป็นไปไม่วิวาทกันเพื่อพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันธรรม ๖ ประการนี้เป็นใจนคือภิกษุธรรมวินัยนี้เข้าตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ธรรมข้อนี้ก็เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่ยรักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเข้าไปตั้งวัจจกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อีกประการหนึ่งภิกษุแบ่งปันลาภทั้งหลายที่ประกอบด้วยธรรมได้มาโดยธรรมแม้โดยที่สุดบิณฑบาตย่อมบริโภคร่วมกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีล

อีกประการหนึ่งภิกษุเป็นผู้มีศีลไม่ขาดไมค่างไม่ทะลุไม่พริ้วเป็นไทย อันวิญญูชนสรรเสริญอันคณหาทิฐิไม่ยึดถือเป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อีกประการหนึ่ง ภิกษุมีทิฐิอันเป็นอริยะเป็นเครื่องนำออกนำออกไปเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้กระทำตามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ธรรมข้อนี้ก็เป็นที่ตั้งแห่งการให้ระลึกกระทำให้เป็นที่ยรักเป็นที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์เพื่อความเป็นไปไม่วิวาทกันเพื่อพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันธรรม ๖ ประการนี้

เป็น โฉนดถือกรรมกรรมวินัยนี้เข้าตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ธรรมข้อนี้ก็เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๒) ผู้ที่พระสารีบุตร ได้ทรงแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายแทนพระผู้มีพระภาคเจ้า ในขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประทับ ณ ฝั่งสระน้ำชื่อคัคคราใกล้กรุงจำปา(ราชธานีแห่งแคว้นอังคะ) เนื้อความว่าดังนี้

สราณิยธรรมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ๖

(๑) ผู้ที่มีอายุทั้งหลายภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๒) ผู้ที่มีอายุทั้งหลายข้ออื่นยังมีอีกภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งจิกรวมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๓) ผู้ที่มีอายุทั้งหลายข้ออื่นยังมีอีกภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๔) ผู้ที่มีอายุทั้งหลายข้ออื่นยังมีอีกภิกษุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งประกอบด้วยธรรมได้มาแล้ว โดยธรรมโดยที่สุดแม้เพียงอาหาร ในบาตร ไม่หวงกันด้วยลากเห็นปานดั่งนั้นแบ่งปันกับเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๕) ผู้ที่มีอายุทั้งหลายข้ออื่นยังมีอีกศีลอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ขาดไม่ค้างไม่ทะลุไม่พร้อยเป็นไทย อันวิญญูชนสรรเสริญอันไม่เกี่ยวข้องกับคัมภีระและทิวเป็นไปเพื่อสมาธิภิกษุเป็นผู้ถึงความเสมอกันโดยศีลในศีลเห็นปานดั่งนั้นกับเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังแม้ข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(๖) ผู้ครุผู้มีอาชุทั้งหลายข้ออื่นยังมีอีกทิวฏฐิอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งประเสริฐเป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากทุกข์ข้อมนำออกเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้กระทำทิวฏฐินั้นภิกษุเป็นผู้เสมอกันโดยทิวฏฐิโนทิวฏฐิเห็นปานดั่งนั้นกับเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายทั้งค่อนหน้าและลับหลังเมื่ยข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งการระลึกลงกันกระทำให้เป็นที่รักที่เคารพยอมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๒

๒) ความเป็นมาของความหมายสาราณียธรรมจากพระสูตรและอรรถกถาแปล

สาราณียธรรม ได้แก่ ธรรมที่ควรระลึกลงกันบทว่า เมตตฺ กายกมฺมิ ได้แก่ กายกรรมที่พึงกระทำด้วยจิต ประกอบด้วยเมตตา แม้ในวัจจกรรมและมโนกรรมทั้งหลายก็มีนัยนี้เหมือนกันสำหรับภิกษุทั้งหลายการบำเพ็ญธรรมคือ อภิสมาจาริกวัตรด้วยเมตตาจิตชื่อว่าเมตตาคายกรรม สำหรับคฤหัสถ์ทั้งหลายกรรมมีอาทิอย่างนี้ว่า การเดินทางไปเพื่อไหว้พระเจดีย์เพื่อไหว้พระ โพธิพฤกษเพื่อนิมนต์พระสงฆ์การเห็นภิกษุทั้งหลายผู้เข้าไปสู่บ้านเพื่อบิณฑบาตแล้วลุกขึ้นต้อนรับการรับบาตรการปูลาดอาสนะและการตามส่งชื่อว่า กายกรรม

การบอกสอนอาจารย์อุปัฏฐกกรรมฐานการแสดงธรรม การบอกพุทธพจน์คือ พระไตรปิฎก (แก่ภิกษุ สามเณร) ด้วยเมตตาจิตชื่อว่าเมตตาวจกรรม เวลาคำกล่าวคำเป็นต้นว่าพวกเรจักไปเพื่อไหว้พระเจดีย์พวกเรจักไปเพื่อไหว้พระ โพธิพฤกษ พวกเรจักกระทำการฟังธรรมพวกเรจักกระทำการบูชาด้วยประทีป ระเบียบและดอกไม้ พวกเรจักสมาทานซึ่งสุจริต ๓ พวกเรจักถวายสลากภัตเป็นต้น พวกเรจักถวายผ้าจำนำพรรษา วันนีพวกเรจักถวายปัจจัย ๔ แก่พระสงฆ์ท่านทั้งหลายจงนิมนต์พระสงฆ์แล้วจัดแจงของขบฉันเป็นต้น พวกท่านจงปูลาดอาสนะ พวกท่านจงตั้งน้ำดื่ม พวกท่านจงต้อนรับนำพระสงฆ์มา พวกท่านจงให้พระสงฆ์นั่งบนอาสนะที่ปูลาดแล้ว เกิดอุตสาหะ กระทำไววัจจิก ดั่งนี้ ชื่อว่าเมตตาวจกรรมสำหรับภิกษุทั้งหลายการลุกขึ้นแต่เช้าครู่กระทำการปฏิบัติสรีระกัถิ กระทำวัตรที่ลานพระเจดีย์เป็นต้นก็ดั่งนี้บนอาสนะที่สงัดแล้วคิดว่าภิกษุทั้งหลายในวิหารนี้ จงมีความสุข ไม่มีเวร ไม่มีทุกข์ ดั่งนี้ชื่อว่าเมตตมโนกรรม สำหรับคฤหัสถ์ทั้งหลายการคิดว่าขอพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย อยู่เป็นสุข ไม่มีเวร ไม่มีทุกข์ ดั่งนี้ชื่อว่า มโนกรรม

บทว่า อวิเจรว โห จ ความว่า ทั้งค่อนหน้าและลับหลังสองอย่างนั้น การถึงความ เป็นสหยา(การช่วยเหลือ) ในวัจจกรรมเป็นต้นของภิกษุใหม่ทั้งหลาย ชื่อว่ากายกรรมค่อนหน้าส่วนวัจจกรรมทุกอย่างแม้ต่างโดยการถวายน้ำล้างเท้าแก่พระเถระเป็นต้น ชื่อว่ากายกรรมค่อนหน้า การเก็บงำสิ่งของทั้งหลายมีเงินเป็นต้นที่ภิกษุใหม่และพระเถระทั้งสองฝ่ายเก็บไว้ไม่รีบร้อย ไม่ทำให้เสียหายในภณณะเหล่านั้น คุณเก็บของงำที่ตนเก็บไว้ไม่ดีให้รีบร้อยจะนั้นชื่อว่า เมตตาคายกรรมลับหลัง

^๒ อัง.ฎก. ๑๔/๒๘๒/๓๐๓.

การกล่าวข่งอย่างนี้ว่า ท่านทเวเถระ ท่านคิสสเถระ ดังนี้ชื่อว่าเมตตาวจิกกรรม
ต่อหน้าก็และเมื่อจะสอดถามถึงพระเถระผู้ใหญ่ไม่อยู่ในวิหารการกล่าวค้ำารักอย่างนี้ว่า ท่าน
ทเวเถระของเราไปไหน ท่านคิสสเถระของเราไปไหน เมื่อไรจักมาหนอดังนี้ชื่อว่า เมตตาวจิกกรรม
ลับหลัง ส่วนการสืบทอดสนธิทสนมด้วยสืเนหา มองดูด้วยใบหน้าอันแจ่มใสชื่อว่าเมตตาม โนกรรม
ต่อหน้า การมุ่งดี(เอาใจช่วย)ว่าท่านทเวเถระ ท่านคิสสเถระ จงไม่มีโรค ไม่มีอาพาธ ดังนี้ชื่อว่า
เมตตาม โนกรรมลับหลัง

บทว่าลาภาได้แก่ ปัจจัยที่ได้มาจิวรเป็นต้น บทว่า ธมฺมิกา ได้แก่แลกที่เกดขึ้น
ด้วยภิกขาจริยวัตรโดยธรรมสมาเสมอโดยเว้นมิจฉาอาชีวะต่างโดยโกหก(หลอกลวง) เป็นต้นบทว่า
อนุตมโต ปุตตปริยาปนฺนคฺม ความว่าโดยที่สุคแม่เพียงภิกษา ๒-๓ทัพพีที่เนื่องแล้วในบาครคืออยู่
ติดกันบาครในบทว่า อปฺปฏิวักคฺตโกติ นี้ การแบ่งปันมี ๒ อย่าง คือการแบ่งปันอามิส๑ การแบ่งปัน
บุคคผล ในสองอย่างนั้นการแบ่งปันโดยคิตอย่างนี้ว่าเรจักให้แก่ภิกษุรูปโน้นไม่ให้รูปโน้นดังนี้ ชื่อ
ว่าแบ่งปันบุคคผลภิกษุผู้ไม่หวงลาภบริ โภคโดยไม่กระทำทั้งสองอย่างนั้นชื่อว่า อปฺปฏิวักคฺตโกติ

ลักษณะของผู้บริ โภคร่วมกัน ในบทว่า สีลวฺนคฺเตหิ สฺพฺรหฺมจฺริหิสาธรรณ
โกติ นี้ มีดังนี้ ภิกษุได้อาหารใดๆ ที่ประณีต ไม่ยอมให้แก่กฤหัสถ์ทั้งหลายโดยมุ่งเอาลาภต่อลาภ
(ทั้ง) ไม่บริ โภคด้วยตนเองและเมื่อจะรับก็รับด้วยคิตว่าจงเป็นขอสาธรรณกับหมู่สงฆ์ยอมเห็น
เสมือนเป็นของสงฆ์ที่จะต้องติระฉงให้มาบริ โภคร่วมกันถานว่าก็ใครบำเพ็ญสาธรรณนี้ให้
บริบูรณ์ได้ใครไม่บำเพ็ญให้บริบูรณ์คอบว่าผู้ทุศีลยอมบำเพ็ญให้บริบูรณ์ไม่ได้ก่อนเพราะภิกษุผู้มี
ศีลทั้งหลายจะไม่ยอมรับสิ่งของของผู้ทุศีลนั้น ส่วนภิกษุผู้มีศีลบริสุทธิไม่ยอมให้วัดรค่างพร้อย ย่อม
บำเพ็ญให้บริบูรณ์ได้ในกรบำเพ็ญสาธรรณให้บริบูรณ์ได้นั้น

มีธรรมเนียมดังนี้ก็ภิกษุใดตั้งใจให้ขงแก่มารคาคีติ แก่บิดาก็แก่อาจารย์และ
อุปัชฌาย์เป็นต้นก็คิธรรมมีแต่เพียงการปฏิบัติผู้ที่ควรห่วยใจเพราะว่าสาธรรณยอมเหมาะแก่ผู้
พ้นจากปลิโพธิ(ความห่วยใจ) แล้วก็ผู้ที่จะบำเพ็ญสาธรรณนั้นเมื่อจะให้โดยเจาะจงควรให้แก่
ภิกษุใช้ผู้พยาบาลภิกษุไข้ ภิกษุอกันคุดะและภิกษุผู้เตรียมตัวจะเดินทางและภิกษุผู้บวชใหม่ยังไม่รู้
การรับตั้งขภาฏและการรับบาครครั้งนี้ให้แก่ภิกษุเหล่านี้แล้วยังมีขงเหลือนับจำเดิมแต่อาสนะแห่ง
พระเถระไปภิกษุใดจะรับเท่าใดควรให้ภิกษุนั้นเท่านั้น โดยไม่ให้ขงคละเล็กคละน้อยเมื่อไม่มีขง
เหลือออกไปบิณฑบาตอีกควรให้ส่วนที่ประณีตนั้น ๆ จำเดิมแต่อาสนะแห่งพระเถระไป(ตัวเอง)
บริ โภคส่วนที่เหลือเพราะมีพระบาลีว่าสีลวฺนคฺเตหิ ดังนี้ จึงจะไม่ให้แก่ภิกษุผู้ทุศีลก็ควรก็สาธรรณ
ธรรมนี้บำเพ็ญได้ขง ในบริษัทที่ศึกษาดีแล้ว เพราะในหมู่บริษัทที่ศึกษาดีแล้วภิกษุใด
ได้ (อาหาร) มาจากที่อื่นภิกษุนั้นจะไม่ยอมรับถึงแม้จะไม่ได้มาจากที่อื่นก็จะรับแต่พอประมาณ

เท่านั้นไม่รับจนเหลือเพื่อที่สาราณียธรรมนี้เมื่อภิกษุจะให้ของที่ตนไปบิณฑบาตได้มาบ่อยๆ อย่างนี้
จะบำเพ็ญให้บริบูรณ์ได้ต้องใช้เวลา๑๒ ปีต่ำกว่านั้นบริบูรณ์ไม่ได้ ตัวอย่าง*

เรื่องพระติสสเถระ

เล่ากันมาว่า พระติสสเถระชาวเลณคิรีวิหารอยู่อาศัยบ้านชื่อว่ามหาชีระพระมหา
เถระ ๕๐ รูปเดินทางไปในวันอาทิตย์ที่ขิว-บิณฑบาตในชีระคามไม่ได้อะไรเลยจึงพากันออกไป
พระติสสเถระเข้าไปเห็นพระเถระเหล่านั้น จึงถามว่า ท่านขอรับ ท่านได้ (อาหาร) แล้วหรือ พระ
เถระเหล่านั้นตอบว่าพวกเราไปมาแล้วท่านรู้ว่าพระเถระเหล่านั้นไม่ได้อาหารจึงกล่าวว่าท่าน
ขอรับขอพาท่านจรออยู่ที่นี่ที่นี้แหละจนกว่าผมจะกลับมาพระเถระเหล่านั้นกล่าวว่าพวกเราไม่มี
ถึง ๕๐ รูปยังไม่ได้แม้แต่เพียงน้ำล้างบาตรท่านพระติสสเถระกล่าวว่าท่านขอรับขึ้นชื่อว่าภิกษุผู้เป็น
เจ้าของถิ่นย่อมเป็นผู้สามารถถึงแม้จะไม่ได้ภิกษาที่ย่อมรู้ช่องทางภิกษาจารพระเถระทั้งหลายคอยอยู่
แล้ว พระติสสเถระเข้าไปสู่บ้านแล้วมหาอุบาสิกาจัดจรีภักตร์ (ไว้คอยทำ)

ในหมู่บ้านโกสัจานั้นเองยืนมองดูพระเถระอยู่แล้วพอพระเถระมาถึงประตูเท่านั้น
ก็ถวายอาหารจนเต็มบาตรท่านถือเอาบาตรนั้นตรงไปยังสำนักของพระเถระทั้งหลายแล้วกล่าวกับ
พระสังฆเถระว่า นิมนต์รับเถิดขอรับพระเถระคิดว่าพวกเราจำนวนเท่านี้ยังไม่ได้อะไรเลยภิกษุรูปนี้
ถือเอาบาตรไปกลับมารเร็วทันนี้อะไรกันหนอดังนี้แล้วมองหน้าพระเถระที่เหลือทั้งหลายพระติสส
เถระรู้โดยอาการที่มองเห็นนั่นแหละกล่าวว่าท่านขอรับบิณฑบาตผมได้มาโดยชอบธรรมของท่าน
ทั้งหลายอย่างนี้ถึงเลยนิมนต์รับเถิดแล้วถวายบิณฑบาตแก่พระเถระทุกรูปพอแก่ความต้องการ
ส่วนตนเองก็ฉันจนอิ่มครั้นในเวลาเสร็จกิจภิกษาพระเถระทั้งหลายถามท่านว่าคุณคุณบรรดู
โลกุตรธรรมเมื่อไร ท่านตอบว่า ท่านขอรับผมยังไม่มีโลกุตรธรรม

พระเถระทั้งหลายถามว่าอาวุโส คุณ ได้ฌานหรือท่านตอบว่า ท่านขอรับถึงฌาน
ผมก็ยังไม่ได้พระเถระทั้งหลายถามว่า หรือคุณมีปาฏิหาริย์ท่านตอบว่าผมบำเพ็ญสาราณียธรรม
ขอรับ ตั้งแต่เวลาที่ผมบำเพ็ญสาราณียธรรมบริบูรณ์แล้วมีหากจะมีภิกษุทั้ง ๑๐๐,๐๐๐ รูปอาหารที่
อยู่ในบาตรก็ไม่หมดสิ้นพระเถระเหล่านั้น กล่าวว่า สาธุ สาธุท่านดีตบรูฐ ชื่อนี้สมควรแก่ท่านแล้ว
ดังนี้เท่าที่เล่ามานี้เป็นตัวอย่างในข้อว่าอาหารที่อยู่ในบาตรไม่หมดสิ้นไปก่อนก็พระติสสเถระองค์
เดียวกันนี้แหละไปอยู่ที่ถวาทานเพื่อมหาอุบาสิกาในเจติยบรรพตชื่อว่าศิริกัมมะแล้วถามว่าในการให้
ทานนี้มีอะไรเป็นของประเสริฐที่สุดคนทั้งหลายตอบว่ามีผ้าสาฎก๒ผืนขอรับพระเถระกล่าวว่าผ้า
สาฎกคู่นี้จักถึงแก่เราอำมาตย์ได้ฮินค่านันแล้วไปกราบทูลพระราชาว่าภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งกล่าวอย่างนี้
พระราชาครีตว่าภิกษุหนุ่มมีความคิดอย่างนี้ (แต่) ผ้าสาฎกเนื้อละเอียดเหมาะแก่พระมหาเถระ

ทั้งหลายแล้วทรงวางคู่ผ้าสาฎกด้วยทรงดำริว่าเราจักถวายแก่พระมหาเถระทั้งหลายเมื่อท้าวเธอถวาย (ผ้า) ในภิกขุสงฆ์ผู้อยู่ตามลำดับผ้าสาฎกที่วางไว้บนก็ไม่ได้คิดพระหัตถ์ผ้าผืนอื่นกลับคิด

พระหัตถ์แต่ในเวลาทรงถวายแก่ภิกขุหนุ่มผ้าสาฎกทั้งสองผืนนั้นกลับคิดพระหัตถ์ท้าวเธอทรงวางไว้บนมือของภิกขุหนุ่มแล้วทรงมองคูหน้าอำมาตย์นิมนต์ให้ภิกขุหนุ่มนั่งถวายทานทรงละภิกขุสงฆ์แล้วประทับในสำนักของภิกขุหนุ่ม ครั้นว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญพระคุณท่านบรรลุลุทธิธรรมนี้เมื่อไรเธอไม่ทูลคุณธรรมที่ไม่มีอยู่โดยอ้อมค้อมแต่กลับทูลว่าขอถวายพระพรมหาบพิตร โลกุตระธรรมของอาตมภาพไม่มีพระราชาตรัสถามว่าข้าแต่ท่านผู้เจริญเมื่อก่อนพระคุณเจ้าก็ได้ทูลไว้แล้วมิใช่หรือภิกขุหนุ่มตอบว่าขอถวายพระพรมหาบพิตร ถูกแล้วอาตมภาพบำเพ็ญสาธารณิยธรรมเริ่มแต่เวลาที่อาตมภาพบำเพ็ญสาธารณิยธรรมบริบูรณ์แล้วในที่ที่เขาแจกสิ่งของ (ทุกแห่ง) ของมีค่ามากจะตก (แก่อาตมภาพ) พระราชาตรัสว่า สาธุ สาธุ พระคุณเจ้าผ้าสาฎกนี้สมควรแก่พระคุณเจ้าแล้ว เสด็จหลีกไปเรื่องทีเล่ามานี้เป็นตัวอย่างในข้อว่าในที่ที่เขาแจกของกันของมีค่าจะตก (แก่ผู้บำเพ็ญสาธารณิยธรรม) ก็ชาวบ้านผู้อาศัยอยู่ในการศกคามไม่ทันได้บอกกล่าวแก่พระนาคเณรีรับหนีไปโนเพราะพระหมตีสสภย์ในวันรุ่งขึ้นพระเณรีพูดกับภิกขุสาวชื่อว่าจันฑาลคิสสะว่าบ้านเจียบเหลือเกินเธอทั้งหลายจงไปตรวจสอดดูก่อนภิกขุณีสาวเหล่านั้น ไปแล้ว รู้ชื่อที่คนทั้งปวงหนีไปจึงกลับมาบอกแก่พระเณรีพระเณรีฟังแล้วจึงพูดว่าพวกเธออย่าคิดถึงชื่อที่คนเหล่านั้นหนีไปเลย

จึงทำความเพียรในอุเทศการสอบถามและ โยนิ โสมนสสิการของตนไว้เถิดดังนี้แล้วในเวลาภิกขาจาร ห่มจีวรแล้ว(รวม)๑๒รูปทั้งตัวเองได้พากันไปยืนอยู่ที่โคนต้นไม้ใกล้ประตูบ้านทวาดาผู้สิงอยู่ที่ต้นไม้ได้ถวายบิณฑบาตแก่ภิกขุทั้ง๑๒รูปแล้วกล่าวว้าข้าแต่คุณแม่เจ้าขอท่านอย่าไปที่อื่นเลยนิมนต์มาที่นี่แห่งเดียวเป็นประจำก็(ในที่นั้น) มีพระเถระองค์หนึ่งนามว่านาคะเป็นน้องชายของพระเณรีท่านคิดว่าภัยใหญ่ (เหลือเกิน) เราไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้ เราจักไปฝั่งโน้นรวมเป็น ๑๒รูปทั้งตัวท่านเองออกจากที่อยู่ของคนๆมาสู่การศกคามด้วยคิดว่าเราจักไปเยี่ยม

พระเณรีได้ทราบว้าพระเถระมาจึงไปยังสำนักของพระเถระเหล่านั้นแล้วถามว่ามีเรื่องอะไรหรือพระคุณเจ้าพระเถระแจ้งพฤติการณ์นั้นแล้วพระเณรีพูดว่าวันนี้นิมนต์ที่พวกท่านอยู่ในวิหารนี้(สัก)วันหนึ่งรุ่งขึ้นค่อยไปพระเถระทั้งหลายได้ไปยังวิหารแล้วในวันรุ่งขึ้นพระเณรีไปบิณฑบาตที่ควงไม้แล้วเข้าไปหาพระเถระพูดว่านิมนต์พวกท่านฉันบิณฑบาตนี้พระเถระไม่พูดว่าจักสมควรดังนี้แล้วขึ้นนั่งเสียดพระเณรีกล่าวว่าพระคุณท่านบิณฑบาตนี้เป็นของชอบธรรมของท่านทั้งหลายอย่างรังเกียจของงฉันเถิด

ดังนั้นพระเถระกล่าวว่าเหมาะหรือพระเณรีพระเณรีนั้นหยาบขาด (ของพระเถระ) แล้วโยนไปโนอากาศบารได้ลอยอยู่บนอากาศเพราะเถระกล่าวว้าดูก่อนพระเณรีกัถที่ลอยอยู่บนอากาศสูง๑๖ชั่วคาลาคาเป็นภัตตอาหารสำหรับภิกขุณีเท่านั้นดังนี้แล้วกล่าวค่อไปว่าขึ้นชื่อว่าภัย จะ

ไม่มีอยู่ทุกเมื่อเชื่อกันเมื่อภัยสงบแล้วเรารู้จักว่าอริยวงศ์ถูกจับกล่าวเตือนอยู่เนืองๆ ว่า ท่านผู้ถือ
บิณฑบาตเป็นวัตรผู้เจริญท่านทั้งหลายจะฉันทัดอาหารของภิกษุณีแล้วปล่อยไว้เวลาว่าง

ไปหรือคั่งนี้จักไม่สามารถจะอยู่ต่อไปได้ก่อนภิกษุณีทั้งหลายของท่านทั้งหลาย
จงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิดฝ่ายอุกทเวดาคึกคิดว่าถ้าพระเถระจักฉันทัดบิณฑบาตจากมือของพระเถรีแล้ว
ไซ้ไรเราจักไม่ให้ท่านกลับถ้าไม่ฉันทัดเราจักให้ท่านกลับ ยินดูการเดินไปของพระเถระแล้วลงจากคันทันไม้
กล่าวว่าข้าแต่ท่านผู้เจริญพระคุณเจ้าจงให้บาตรแก่ข้าพเจ้าแล้วรับบาตรนำพระเถระ ไปยังคองไม้ฉันทัด
แหละป้อาสนะ ถวายบิณฑบาต ให้พระเถระที่เสร็จกิจแล้วก็แล้วกระทำปฏิญญา (รับคำ) บำรุงทั้ง
ภิกษุณี ๗ รูปทั้งภิกษุ ๑๒ รูป อยู่เป็นเวลาถึง ๗ ปีนี้เป็นตัวอย่างในชื่อว่าเหตุทั้งหลายย่อมชวนชวน
เพราะในเรื่องที่เป็นตัวอย่างนั้น

พระเถรีได้บำเพ็ญสาธารณิยธรรมมาจนครบบริบูรณ์พึงทราบวินิจฉัยในบทมีอาทิ
ว่า อชฌณานิ เป็นต้นดังต่อไปนี้บรรดากองอาบัติทั้ง ๗ กองผู้ใดมีสิกขาบทขาดในดอนปลายหรือ
ดอนต้นศีลของผู้นั้นชื่อว่าขาดเหมือนผ้าขาดที่ชายส่วนผู้ใดมีสิกขาบทขาดที่ท่ามกลางศีลของผู้นั้น
ชื่อว่า ทะลุ เหมือนผ้าที่ทะลุ (ตรงกลาง) ผู้ใดมีสิกขาบท ๒-๓ สิกขาบทขาดตามลำดับศีลของผู้นั้น
ชื่อว่าค้างเหมือนแม่โคมีสีดำแดงเป็นต้นสีดำหนึ่ง โดยมีสีดำคั่นปรากฏที่หลังหรือที่ท้องผู้ใดมี
สิกขาบทขาดในระหว่างศีลของผู้นั้นชื่อว่าพริ้วเหมือนแม่โคที่มีจุดแพรวพราวสลับกันในระหว่างๆ
ส่วนผู้ใดมีสิกขาบททั้งหมดไม่ขาดเลขผู้นั้นชื่อว่ามีศีล ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ค้าง ไม่พริ้วแต่ว่าสิกขาบท
เหล่านี้ท่านเรียกว่าชื่อว่าวิสุต (เป็นไทย) เพราะกระทำความเป็นไทยโดยพ้นจากความเป็นทาส
ของคันทาชื่อว่าวิญญูปัตถะ (อันวิญญูชนสรรเสริญ) เพราะวิญญูชนทั้งหลายมี

พระพุทธรเจ้าเป็นต้นทรงสรรเสริญชื่อว่า อปรามัญฐะเพราะคันทาและทิจฐิ ไม่
ลูปคล้า (ไม่เกาะเกี่ยว) และเพราะใคร ๆ ไม่สามารถปรามาสได้ว่าท่านเคยต้องอาบัติชื่อนี้มาและท่าน
เรียกว่าชื่อว่าสมาธิสังวัตตนิกา เพราะยังอุปจารสมาธิหรืออัปนาสมาธิให้เป็นไปบทว่าศีลสามณณ
คโควิหริศ ความว่า เป็นผู้มิปกติเข้าถึงความเป็นผู้เสมอกันด้วยภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในทิสภาคเหล่านี้
นั้น ๆ อยู่เพราะว่าศีลของพระ โสคานันเป็นคันทันยอมเป็นศีลเสมอกันด้วยศีลของพระอริยะเหล่านี้มี
พระโสคานันเป็นคันทันผู้อยู่ในระหว่างแห่งมหาสมุทรบ้างในเทวโลกนั้นแหละบ้างเพราะฉะนั้นใน
มรรคศีล (ศีลในองค์มรรค) จึงไม่มีความแตกต่างกันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสคำว่าศีลสามณณคโค
วิหริศ นี้ไว้โดยทรงหมายเอาศีลของพระ โสคานันเป็นคันทันนั้นบทว่า ชยั ทิจฐิ ได้แก่สัมมาทิจฐิที่
สัมปตด้วยมรรค.บทว่าอริยาคือ โนมิมิโทษทิจฐิ ชื่อนานียานินกาเพราะเป็นเหตุนำสัตว์ออกไปจากภพ
บทว่า คคฺกรสุตตความว่า ได้แก่ผู้ที่ทำอย่างนั้นบทว่าทุกขกุกขยความว่าเพื่อสิ้นสรรพทุกข์บทว่า ทิจฐิ
สามณณคโคความว่าเป็นผู้เข้าถึงความเป็นผู้มีทิจฐิเสมอกันอยู่

อรรถกถาพุทธศาสนายัตถุตร

พึงทราบวินิจฉัยในสาธยายยัตถุตรที่ ๒ ดังต่อไปนี้

สาธยายยัตถุตรชื่อว่า ปิยกรณา เพราะกระทำผู้ที่บำเพ็ญธรรมเหล่านั้นให้บริบูรณ์ ให้เป็นที่รักของเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายชื่อว่าครุกรณาเพราะกระทำให้เป็นผู้นำเคารพทว่าสงคหยา ได้แก่ เพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์บ่าวว่าววิทาษา ได้แก่ เพื่อประโยชน์แก่การไม่ทำการวิทาษกัน บ่าวว่าสามคฤชา ได้แก่ เพื่อประโยชน์แก่ความสามัคคีบ่าวว่าอภิภาวช ได้แก่ เพื่อประโยชน์แก่ความเป็นอันเดียวกันบ่าวว่าสวัคคณติได้แก่ยอมเป็นไปคือเป็นไปทั่ว^๔

สรุปสาธยายยัตถุตร ๖ ประการนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้เมตตากันทั้งทางกาย วาจาใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ใช่ต่อหน้าก็ทำเป็นเมตตารักใคร่ แต่ลับหลังก็ินทว่าร้าย หรือยุยงส่อเสียดให้เกิดความโกรธความเกลียดความแตกแยก หรือความคิดอยากให้มีอันเป็นไปในทางร้าย ถ้าเรามาตดกันเฉพาะหน้าแต่ลับหลังขาดเมตตาแล้วเราก็ยังอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกโดยแท้จริงไม่ได้นอกจากพระพุทธรองก็จะทรงสอนให้เรามีเมตตาต่อกันทั้งทางกาย วาจาใจทั้งต่อหน้าและลับหลังแล้วก็จะทรงสอนให้เอื้อเฟื้อแก่กันด้วย ได้สิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวกัน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสาธยายยัตถุตร

๒.๒.๑ ความหมายและองค์ประกอบของสาธยายยัตถุตร

สาธยายยัตถุตร หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกกัน ธรรมเป็นเหตุให้ไม่ลืมกันเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก สาธยายยัตถุตรนี้ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับคนที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่หรือคณะไม่ว่าจะเป็นกลุ่มขนาดเล็กเช่น ครอบครัว นักเรียนในห้องเรียนหรือกลุ่มขนาดใหญ่เช่น นักเรียนทั้งโรงเรียน หมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ เพราะคนที่อยู่ร่วมกันหรือใกล้ชิดกันจะต้องอาศัยกันและกันพระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมัครสมานสามัคคีไว้ ๖ ประการ คือ

๑) เมตตาทายกรรม ตั้งใจทำดีทางทายกรรม ประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนพรหมจรรย์ต่อหมู่คณะต่อเพื่อนบ้านต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลังคือตั้งใจช่วยทำกิจธุระของบุคคลเหล่านั้นด้วยความเต็มใจเช่น การช่วยงานการทำหน้าที่แทน การพยาบาลไข้เป็นต้นแสดงกริยาอาการสุภาพเคารพนับถือด้วยจิตเมตตา

๒) เมตตาจกรกรรม ตั้งใจทำดีทางจกรกรรมประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนพรหมจรรย์ต่อหมู่คณะ ต่อเพื่อนบ้าน ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็น

^๔ อัง.ภฎก. ๓/๒๘๒/๕๓๖-๕๔๗.

ประโยชน์ เช่นการสั่งงานแทน การต้อนรับแขก การยกย่อง การกล่าวและนำเดือนสติด้วยความหวัง
ดีกล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันด้วยจิตเมตตา

๓) เมตตาตาม โนกรรม ตั้งใจทำดีงามทางมโนกรรมประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อน
พรหมจรรย์ต่อหมู่คณะ ต่อเพื่อนบ้าน ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลังคือคิดสิ่งใดก็คิดแต่สิ่ง
ที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลเหล่านั้นด้วยจิตเมตตา

๔) สาธารณ โภคีเอื้อเพื่อเอื้อแผ่แบ่งปันลาภที่ตนได้มาโดยชอบธรรมให้แก่ผู้ควร
ได้รับการแบ่งปันคือได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวงไว้บริโภคนแต่ผู้เดียวนำ
สิ่งนั้นมาเฉลี่ยเอื้องานให้มีส่วนร่วมได้รับโดยทั่วหน้ากัน

๕) สีสสามัญญาการรักษาความประพฤติทางกายและวาจาอันเป็นส่วนศีลให้ดีเสมอ
กับเพื่อนเพื่อนพรหมจรรย์ เพื่อนบ้านเพื่อนร่วมงานทั้งหน้าและลับหลังคือมีความประพฤติสุจริต
งามไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๖) ทิฎฐิสามัญญาตามิทิฎฐิหรือความเห็นดีงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์
ทั้งหลายมีทัศนคติดีงามร่วมกันกับญาติมิตรและสัมพันธชนอื่นๆทั้งต่อหน้าและลับหลังคือมีความ
เห็นชอบร่วมกันในหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของหมู่คณะมีความเห็นถูกต้องเป็น
ธรรมและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน

สราณียธรรม ข้อเมตตาภาวกรรม ข้อเมตตาวาจกรรม ข้อเมตตาตามโนกรรม เป็นความ
ปรารถนาดีและช่วยเหลือกันทางกาย วาจา และใจ คือทำดี พูดดี และคิดดีต่อ ข้อสาธารณ โภคี ความ
เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ ข้อศีลสามัญญา ความประพฤติดีเหมือนคนอื่นๆไม่ทำให้หมู่คณะเสียหาย เพราะ
ความประพฤติชั่วของตน ข้อทิฎฐิสามัญญา ความเห็นสอดคล้องต้องกันถึงไม่เหมือนกันก็เสียก็
หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและการ ได้เถียงถึงขั้นวิวาทบาดหมางกันดังนั้นการพัฒนาสังคมจึงควรที่จะ
พัฒนาคนให้มีหลักสราณียธรรม ๖ ประการนี้^๖

สรุปสาระสำคัญของสราณียธรรม

๑) จะทำ จะพูด จะคิด ก็ให้ทำ พูด คิด ด้วยจิตเมตตาต่อกัน

๒) รู้จักเอื้อเพื่อเอื้อแผ่แบ่งปันกัน

๓) รักษาความประพฤติภิริยามารยาท ระเบียบวินัย ศีลธรรมและวัฒนธรรมให้

เหมือนคนอื่น

๔) ปรับความคิดเห็นเข้ากับคนอื่นได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

^๖ คณีย์ ไชโยธา, พจนานุกรมพุทธศาสน์ พ.ศ. ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท โอเดียนสโตร์
จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๘๖-๒๘๘.

สรุปประโยชน์ของสารานิยธรรม

- ๑) เป็นเหตุให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีและสันติสุขในสังคม
- ๒) ทำให้สังคมรู้จักประสานประโยชน์ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของกัน
- ๓) ทำให้เป็นที่รักใคร่ เคารพนับถือ ไว้วางใจ และระลึกถึงกัน
- ๔) เป็นเครื่องช่วยเหลือสงเคราะห์กัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวฝ่ายเดียว
- ๕) ทำให้เกิดความร่วมมือในกิจกรรมต่างของหมู่คณะ

๒.๒.๒ แนวคิดจาก นักการศึกษา นักวิชาการ

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้เขียนไว้ในหนังสือธรรมบุญชีวิตเกี่ยวกับสารานิยธรรมดังนี้ สารานิยธรรมเป็นหลักธรรมอันเป็นเหตุให้ระลึกถึงกันในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมงานร่วมกิจการหรือชุมชนที่ปฏิบัติตามหลักการอยู่ร่วมกัน ๖ ประการคือ

๑) เมตตาการุณธรรม ตั้งกายกรรมที่ประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนร่วมงานร่วมกิจการร่วมชุมชนคือช่วยเหลือรูระต่างๆด้วยความเต็มใจแสดงอาการกิริยาสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒) เมตตาวจีกรรม ตั้งวจีที่ประกอบด้วยเมตตาคือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓) เมตตามโนกรรม ตั้งมโนกรรมที่ประกอบด้วยเมตตาคือตั้งจิตปรารถนาที่คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันมองกันในแง่ดีมีหน้าตาเข้มแข็งใสด้อกัน

๔) สาธารณโลกี แบ่งปันลากผลที่ได้มาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคด้วยกัน

๕) สัตถสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตตั้งงามรักษาระเบียบวินัยของส่วนร่วมไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียหมู่คณะ

๖) ทิฏฐิสามัญญตา มีทิฏฐิตั้งงามเสมอกันมีความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้เป็นหลักที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นกำจัดทุกข์หรือแก้ไขปัญหา^๑

พระมหาอิทธิการ มหาปญโญ ได้เขียนไว้ในหนังสือศูตรนักรธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรีเกี่ยวกับสารานิยธรรมดังนี้ สารานิยธรรม ๖ ประการคือ

๑) เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณรทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยชวนขวยกิจของเพื่อนมีพยาบาลภิกษุ ใช้เป็นคันด้วยจิตเมตตา

^๑พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชินูปถัมภ์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๔-๑๕.

๒) เข้าไปตั้งกิจกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณรทั้งค่อนหน้าและลับหลังคือชวนชายภิกษุระของเพื่อนด้วยวาจาเช่นกล่าวสั่งสอนเป็นต้นด้วยเมตตาจิต

๓) เข้าไปตั้งโมกกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณรทั้งค่อนหน้าและลับหลังคือคิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกัน

๔) แบ่งปันลาภที่ตนได้มาแล้วโดยชอบธรรมให้แก่ภิกษุสามเณรไม่หวงไว้บริโภคนเฉพาะผู้เดียวโดยแบ่งปันให้กับผู้อื่น

๕) การรักษาศิลบวิสุทธฺ์เสมอกับเพื่อนภิกษุสามเณรไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของผู้อื่น

๖) มีความเห็นร่วมกับภิกษุสามเณรอื่นไม่วิวาทกับใครเพราะมีความเห็นผิด^๔

พระมหาธรรมมัตถ์ อริยธมฺโม (ยชฺชน) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรมไว้ในวิทยานิพนธ์การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกดังนี้หลักสาราณียธรรมคือหลักธรรมที่จะทำให้ประชาชนภายในชาติอยู่ด้วยความสามัคคีทำให้ประเทศชาติเป็นเอกภาพซึ่งเป็นหน้าที่หรือปฏิบัติที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมประกอบด้วยหลัก ๖ ประการด้วยกันคือ

๑) จะต้องมีเมตตากายกรรม คือ การแสดงออกถึงความเมตตาทางกายแก่เพื่อนในสังคมเดียวกัน ทั้งค่อนหน้าและลับหลังช่วยเหลือภิกษุระของหมู่คณะด้วยความเต็มใจแสดงอาการกิริยาสุภาพเคารพนับถือกันทั้งค่อนหน้าและลับหลัง

๒) จะต้องมีเมตตาวจีกรรม คือ การแสดงออกถึงความเมตตาปรานาคิดต่อกันทางวาจาต่อเพื่อนร่วมสังคมประเทศชาติเดียวกัน เช่น การช่วยบอกสิ่งที่เป็นประโยชน์ แนะนำสั่งสอนตักเตือนในทางที่ถูกที่ควรด้วยความปรารถนาดี เช่น กล่าววาจาสุภาพเป็นประโยชน์อ่อนหวานทั้งค่อนหน้าและลับหลัง

๓) จะต้องมีโมกกรรม คือการตั้งจิตเมตตาปรานาคิดต่อกันกับเพื่อนร่วมสังคมร่วมหมู่คณะเดียวกันมีจิตปรานาคิดทั้งค่อนหน้าและลับหลังคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกันมองกันในแง่ดีไม่มีความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน

๔) สาธารณ โภคี คือ การรู้จักแบ่งปันเฉลี่ยเจืองานแม้ว่าจะเป็นสิ่งเล็กน้อยแต่เป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรมก็ไม่ควรหวงไว้แต่ผู้เดียวนำมาให้ได้มีส่วนร่วมบริโภคใช้สอยร่วมกัน

^๔พระมหาสิทธิการ มหาปญฺ โฉ, หลักสูตรนิกกรรมและธรรมศึกษาขั้นตรี, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๘.

๕) ดิสสามัญญตา คือ จะต้องมิตีลมีความประพฤติเสมอเหมือนกับบุคคลที่ร่วมในหมู่สังคมนั้น ไม่นำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะเคารพกฎเกณฑ์ระเบียบสังคม

๖) ทิฏฐิสามัญญตา คือ จะต้องมีความเห็นที่ตรงเสมอเหมือนกับผู้อื่นในสังคมนั้น มีความเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการที่จะนำไปสู่การขจัดปัญหามิใช่ความเห็นที่ก่อให้เกิดปัญหาต้องยอมรับความคิดเห็นของคนหมู่มากแม้จะไม่ถูกใจก็ตาม ๖ ประการนี้ถ้านำไปปฏิบัติตามก็จะเป็นเครื่องมือช่วยสังคมหรือประเทศชาติให้มีความมั่นคงและเป็นเอกภาพได้เพราะผลที่จะเกิดตามมาจากการประพฤติตามหลักสารานิยธรรมนี้คือ

- (๑) สารณียะ ทำให้ระลึกถึงกัน ในแง่ดี
- (๒) ปิยกรณะ ทำให้เกิดความรักรักใคร่ปรองดองกัน
- (๓) ทรูกรณะ ทำให้เกิดความเคารพมีสัมมาคารวะต่อกัน
- (๔) สังคหะ ทำให้เกิดการสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- (๕) อวิวาทะ ทำให้เกิดความไม่วิวาทบาดหมางกัน
- (๖) สามัคคิยะ ทำให้เกิดความพร้อมเพียงสมัคสมานสามัคคี
- (๗) เอภิกาวะ ทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ปัญญา ใช้บ้างยัง ได้เขียนไว้ในหนังสือธรรมราชาธิบาย เล่ม ๑ เกี่ยวกับสารานิยธรรมไว้ ดังนี้สารานิยธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกันหลักการอยู่ร่วมกัน ๖ ประการคือ

๑) เมตตากายกรรม ตั้งเมตตากายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยเหลือกิจธุระของหมู่คณะด้วยความเต็มใจแสดงอาการกิริยาสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒) เมตตวาจกรรม ตั้งเมตตวาจกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือการช่วยบอกสิ่งที่เป็นประโยชน์แนะนำสั่งสอนตักเตือนด้วยความหวังดีกลัวว่าจากสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓) เมตตมโนกรรม ตั้งมโนกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือตั้งใจปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันมองกัน ในแง่ดีมีหน้าตาขี้มอขี้เม้มต่อกัน

๔) สารานนโภที ได้ของชอบธรรมมากก็แบ่งปันไม่หวงไว้แต่เพียงผู้เดียว

“พระมหาธรรมวรัฒ อริยธมฺโม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักการรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก”, วิทยานิพนธ์ศาสนาสตวรรษมหบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า ๑๖๕-๑๗๐.

ตั้งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร

ไปรณานำส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบพูน

๕) สัตตสามัญญา มิติลบริสุทธีเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือความประพฤติสุจริตตั้งามถูกต้องตามระเบียบวินัยไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกียจของหมู่คณะ

๖) ทิฏฐิสามัญญา มิติฏฐิตังงามเสมอกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือมีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือจัดปัญหา^{๑๑}ธรรม ๖ ประการนี้มีคุณคือเป็นสารณียะ (ทำให้ระลึกถึง) เป็นปิยกรณ (ทำให้เป็นที่รัก) เป็นครุกรณ (ทำให้เป็นที่เคารพ) เป็นไปเพื่อสงเคราะห์ (ความกลมกลืนเข้าหากัน) เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเอกิกภาพ (ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) และได้อธิบายที่มาแห่งสูตรเกี่ยวกับสารณียธรรมนี้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงทรงแก่ภิกษุทั้งหลาย ส่วนในปาฏิวารค พระสารีบุตรแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายเช่นกัน ในอรรถกถาอธิบายขยายไว้ดังนี้

คำว่า สารณียะ ได้แก่ธรรมที่ควรระลึกถึงกัน เมตตุ กายกมม ได้แก่กษัตริย์ที่พึงกระทำด้วยจิตประกอบด้วยเมตตาเมื่อนิวจรกรรมและมโนกรรมทั้งหลายก็มีอธิบายนัยนี้เหมือนกันก็แลเมตตาคายกรรมเป็นต้นเหล่านี้ แม้คฤหัสถ์ก็นำไปใช้เป็นต้นสำหรับภิกษุทั้งหลายการบำเพ็ญธรรมคือ อภิสมาจาริวัตร(วัตรเกี่ยวกับความประพฤติดีธรรมนิยมเกี่ยวกับมารยาทและความเป็นอยู่ดีงาม)ด้วยเมตตาจิตชื่อว่าเมตตาคายกรรมสำหรับคฤหัสถ์ทั้งหลายกรรมมีอย่างนี้ว่าการเดินทางไปเพื่อไหว้พระเจดีย์เพื่อไหว้พระโพธิพฤกษ์เพื่อนิมนต์พระสงฆ์เพื่อลุกขึ้นต้อนรับเป็นต้นชื่อว่าเมตตาคายกรรม การบอกสอนอาจารย์บัญญัติบอกกรรมฐานการแสดงธรรมการบอกพุทธพจน์แก่ภิกษุสามเณรเป็นต้นชื่อว่าเมตตาวจกรรมเวลาสำหรับคฤหัสถ์ทั้งหลายในเวลากล่าวคำเป็นต้นว่า พวกเราจักไปเพื่อไหว้พระเจดีย์พวกเราจักไปเพื่อไหว้พระโพธิพฤกษ์พวกเราจักกระทำการพึงธรรมสมาทานสุจริตพวกท่านจงปลุกอาสนะและตั้งน้ำดื่มเป็นต้นชื่อว่าเมตตาวจกรรม

ประณิต ก้องสมุทร ได้เขียนเรื่อง “อยู่ด้วยรัก” ในลานธรรมเสวนาเกี่ยวกับหลักสารณียธรรมสรุปได้ว่าสารณียธรรมมีอยู่ ๖ ประการคือ

๑) การเข้าไปตั้งเมตตาคายกรรมต่อกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลังหมายถึงมีน้ำใจช่วยเหลือทางกายทั้งต่อหน้าและลับหลัง เช่น เราเห็นเสื้อผ้าของคนอื่นตากไว้กลางแจ้งแต่ฝนตกในขณะที่เจ้าของไม่อยู่ เราก็สงเคราะห์ช่วยเหลือให้พ้นจากเปียกฝนดังนี้ถือว่าช่วยเหลือลับหลัง

๒) การเข้าไปตั้งวจกรรมต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลังหมายถึงการพูดถึงคนอื่นในคำดีทั้งต่อหน้าและลับหลังถือว่าแสดงความรักใคร่กันด้วยวาจา

^{๑๑} ปัญญา ใช้บางบาง, ธรรมอธิบาย เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๖), หน้า

๓) การเข้าไปดั่งมโนกรรมต่อกัน หมายถึงให้นึกถึงผู้อื่นในด้านคิดช่วยเหลือผู้อื่น สงเคราะห์ผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลังเป็นการแสดงความรักใคร่ทางใจ

๔) แบ่งปันลาภที่ได้มาโดยชอบธรรมแก่ผู้อยู่ร่วมกัน

๕) เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ

๖) มีทิฏฐิที่ความเห็นเสมอกัน

สาราณียธรรม ๖ ประการนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้เมตตากันทั้งทางกาย วาจาใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ใช่ต่อหน้าก็ทำเป็นเมตตารักใคร่ แต่ลับหลังก็ินท้าวร้ายหรือของ ส่อเสียดให้เกิดความโกรธความเกลียดความแตกแยก หรือความคิดอยากให้เขามีอันเป็นไปในทาง ร้าย ถ้าเราเมตตากันเฉพาะหน้าแต่ลับหลังขาดเมตตาแล้วเราก็ยังอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกโดยแท้จริง ไม่ได้ค้นอกจากพระพุทธองค์จะทรงสอนให้เรามีเมตตาต่อกันทั้งทางกาย วาจาใจทั้งต่อหน้าและลับ หลังแล้วก็ยังทรงสอนให้เอื้อเฟื้อแก่กันด้วย ได้สิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวกันใช้แต่ ถ้างเพราะการให้เป็นการผูกมิตรไว้ได้ประการหนึ่ง

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของผู้อื่น และคนหมู่มากย่อมคบหา สมาคมด้วยยิ่งให้ของดีของที่เขาชอบใจของที่เกิดนอกจากผู้รับจะชื่นชมแล้วผู้ให้ก็จะได้รับแต่สิ่งดีๆ เป็นการตอบแทนในอนาคตด้วยยิ่งให้บ่อยาบุญของผู้ให้ย่อมมากขึ้นเจริญขึ้นเกิดชาติใดก็ไม่ขัดสน ยากจนทั้งทรัพย์สมบัติและคนรักใคร่เอ็นดูสาราณียธรรมข้อที่ ๕ ทรงสอนให้เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ เพราะการเป็นผู้มีศีลก็เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสาราณียธรรมข้อสุดท้าย คือเป็นผู้มีทิฏฐิความเห็นเสมอกันทิฏฐิความเห็นในที่นี้ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ ว่ามีบุญ บาปจริงเป็นต้นคนเราถ้าความเห็นไม่ตรงกันคนหนึ่งเป็นสัมมาทิฏฐิแต่อีกคนหนึ่งเป็นมิถิฏฐิจะ อยู่ร่วมกันเป็นสุขได้อย่างไรแม้แต่ถกเถียงทะเลาะวิวาทกันเพราะความเห็นที่ขัดแย้งกันเท่านั้นสา ราณียธรรม ๖ ประการนี้เป็นเหตุให้ระลึกลงถึงความรักความเอ็นดูและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะวิวาทกันพระพุทธองค์ทรงสอนให้เจริญเมตตาเพราะการเจริญเมตตาเกิดอานิสงส์คือ

๑) หลับเป็นสุข ๒) ตื่นเป็นสุข ๓) มีหน้าตาผ่องใสเบิกบาน ๔) ไม่ฝันร้าย ๕) เป็น ที่รักของมนุษย์ ๖) เป็นที่รักของเทวดาและมนุษย์ ๗) เทวดารักษา ๘) ไม่เป็นอันตรายด้วยยาพิษ หรือศาสตรา ๙) จิตเป็นสมาธิ ๑๐) เมื่อตายมีสติไม่หลงตาย ๑๑) หากไม่บรรลุมรรคผลในชาตินี้ก็จะ ได้ไปเกิดในพรหมโลก^๑

สรุปสาราณียธรรมเป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกลงกัน โดยตรงพระผู้มี พระภาคเจ้าทรงแสดงแก่บรรพชิตคือผู้บวชเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนาแล้วว่าพระพุทธภาษิต

^๑ ประณิต ก้องสมุทร, อยู่ด้วยรัก พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สภายะ, ๒๕๔๕), หน้า ๒๐.

ไม่ใช่เฉพาะแต่บรรพชิตย่อมสาธุชนทั่วไปถึงบุคคลทุกท่อนำไม่มีวางเว้น สารานยธรรมนี้แปลว่าธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ปิอกรุณาทำความรักกันครุกรุณาทำความเคารพบนอบกัน สงคหายเป็นไปเพื่อสงเคราะห์กันและกัน อวิวาทายเป็นไปเพื่อไม่วิวาทแก่งแย่งกันและกันจนถึงทะเลาะเบาะแว้งกัน สามกฤติยาเป็นไปเพื่อความสามัคคี เอกภิกขายเป็นไปเพื่อความเป็นหมวดหมู่เดียวกันหรือรวมกันเป็นหมวดหมู่เดียวกันนี้เป็นหลักของสารานยธรรมพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงเพื่อปลุกบุคคลที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะเพื่อให้หมู่คณะที่อยู่ด้วยกันด้วยความรักความสามัคคีและเกิดสันติสุข

๒.๓ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

๒.๓.๑ สภาพทั่วไปเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย

ราวรัตนโกสินทร์ศก ๑๐๒ (ตรงกับปีพุทธศักราช ๒๔๒๖) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระศรีสุวรรณวงศา(นามเดิม เดช รัตนวงศะวัคิ) เจ้าเมืองคนแรกของเมืองพัคณภูมิพิสัย ได้นำไพร่พลช้างม้าเสบียงอาหารและบุรุษบิณฑักษตามพระกระแสน้ำในพระพุทธรเจ้าหลวงมาก่อสร้างเมืองใหม่ ในเขตของทุ่งกุลาร้องไห้ทางด้านทิศตะวันตกโดยถือเอาบริเวณที่ตั้งของบ้าน “เมืองเสือหรือบ้านเหล่าเสือ” อันเป็นแหล่งชุมชนใหญ่ในครั้งนั้นเป็นที่ตั้งเมืองด้วยเหตุนี้ชื่ออำเภอ “พัคณภูมิพิสัย” จึงอาจถือเอาตามนามเดิมของบ้านเมืองเสือหรือบ้านเหล่าเสือโดยยึดถือเอาตามรากศัพท์ในภาษาบาลีคือ “พคณ” เป็นหลักในการตั้งชื่อเมือง

ครั้งพระศรีสุวรรณวงศานำไพร่พล ช้าง ม้า เดินทางมาถึงที่บ้านเมืองเสือหรือบ้านเหล่าเสือ เห็นชัยภูมิในการก่อสร้างไม่สะดวกประการทั้งปวงเนื่องด้วยเมืองถึงฤดูน้ำหลาก น้ำก็จะหลากท่วมพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชาวบ้านเมืองถึงฤดูแล้งน้ำก็จะแห้งขอดทำให้ราษฎรโค กระบือ เล็ดคร่อนการเกษตรเสียหายเป็นประจำเมื่อได้เห็นเป็นเช่นนั้นแล้วพระศรีสุวรรณวงศาจึงย้ายขบวนไพร่พล ช้าง ม้า วัว ควายเดินทางออกจากบ้านเมืองเสือหรือบ้านเหล่าเสือมุ่งหน้าขึ้นไปทางด้านทิศเหนือจนมาถึง ณ ที่แห่งหนึ่งถือว่าเป็นที่อันควรแก่การตั้งเมืองใหม่

ณ ที่ดังกล่าวนั้นก็คือ บ้านนาข่า อำเภอวาปีปทุมในปัจจุบันหากแต่นามเมืองก่อสร้างใหม่ยังถือเอาตามนามเดิมของบ้านเมืองเสือดามรากศัพท์ภาษาบาลีคือ “พคณ” ตามพระราชประสงค์ของพระพุทธรเจ้าหลวงซึ่งครั้งการก่อสร้างเมืองจึงได้ชื่อว่า “เมืองพัคณภูมิพิสัย” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาเมืองพัคณภูมิพิสัยเมื่อคราวก่อสร้างเมืองใหม่ยังขึ้นตรงต่อมณฑลอุบลราชธานีในเวลานั้นต่อมา เมื่อกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ข้าหลวงต่างพระองค์มณฑลอุบลราชธานีออกตรวจเยี่ยมเยือนทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ในเขตรับผิดชอบได้เดินทางมาถึงเมืองวาปีปทุมเจ้าเมืองวาปีปทุมครั้งกระนั้นจึงได้ทูลร้องเรียนว่า เจ้าเมืองพัคณภูมิพิสัยนำไพร่พล

มาสร้างเมืองในเขตพื้นที่ของคนและไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชประสงค์ครั้งเมื่อกรมหลวงสรรพสิทธิ์ประสงค์ได้ทราบเช่นนั้นจึงได้มีพระบัญชาให้เจ้าเมืองพัคคณภูมิพิสัยและเจ้าเมืองวาปีปทุมเข้าพบเพื่อสอบสวนความจริงเจ้าเมืองทั้งสองเมื่ออยู่ต่อหน้าข้าหลวงต่างพระองค์ จึงได้ทูลตอบคำถามและข้อตกลงใกล้เคียงกันตามประสงค์

โดยเจ้าเมืองพัคคณภูมิพิสัยขอมย้ายเมืองใหม่มาอยู่ในเขตการปกครองของตน ณ บริเวณบ้านปะหลานตำบลปะหลาน อำเภอพัคคณภูมิพิสัยในปัจจุบันและได้ทำการก่อสร้างเมืองใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ได้ย้ายที่ว่าการเมืองไปที่ใดอีกเมืองพัคคณภูมิพิสัยภายหลังที่ย้ายมาอยู่ที่ทำการเมือง ณ บ้านปะหลานตำบลปะหลานในปัจจุบันต่างก็มีเจ้าเมืองปกครองสืบต่อกันมามิได้ขาดราษฎรต่างอยู่เย็นเป็นสุขกันถ้วนหน้า ข้าวปลา อาหาร อุดมสมบูรณ์มีการทำมาค้าขายกับต่างเมืองและไปมาหาสู่ระหว่างเมืองอยู่เสมอจนถือได้ว่า เมืองพัคคณภูมิพิสัยเป็นเมืองศูนย์กลางของการค้าและการเดินทางสะดวกในครั้งกระนั้นต่อมาราวปีรัตนโกสินทร์ศก ๑๑๖ (ตรงกับพุทธศักราช ๒๔๔๐) เมืองพัคคณภูมิพิสัยถูกเปลี่ยนฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม ขึ้นต่อมณฑลร้อยเอ็ด ในขณะที่นั้นอำเภอพัคคณภูมิพิสัยเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม มีเจ้าเมืองและนายอำเภอรวมทั้งสิ้น ๔๐ คนปัจจุบันมีนายวีรพล สุพรรณไชยมาตย์ เป็นนายอำเภอ ปัจจุบันได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอ ให้เป็นอำเภอขึ้น^{๑๖}

๒.๓.๒ ที่ตั้งและเขตการปกครอง

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ ๔๗๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๕,๒๕๑.๘๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓.๓๑ ล้านไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๑๓๓ ตำบล การแบ่งเขตการปกครองมีเทศบาลทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง แบ่งเป็นเทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๐ แห่ง และมีองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๑๑ แห่ง

อำเภอพัคคณภูมิพิสัยเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๘๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๐๘.๗๘ ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๔ ตำบล ๒๒๗ หมู่บ้านและมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอยางสีสุราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

^{๑๖} กองวิชาการ และ แผนงาน, “โครงสร้างปรับปรุงตำแหน่งบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย”, มหาสารคาม : เทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย, ๒๕๕๒, (อัสสัมชัญ).

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

เทศบาลตำบลพัคภูมิพิสัยเป็นศูนย์กลางหลักของอำเภอพัคภูมิพิสัย มีพื้นที่ ๑๑.๐๔ ตารางกิโลเมตร และได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ครอบคลุม ๒ ตำบล ๑๒ ชุมชน คือ ตำบลปะหลาน ๘ ชุมชน และ ตำบลลานสะแก ๔ ชุมชน ประกอบด้วย

ตำบลปะหลาน มี ๘ ชุมชน ได้แก่

๑) ชุมชนปะหลาน๑	หมู่ ๑
๒) ชุมชนปะหลาน๒	หมู่ ๒
๓) ชุมชนปะหลาน๓	หมู่ ๓
๔) ชุมชนปะหลาน๔	หมู่ ๔
๕) ชุมชนโนนสูง	หมู่ ๑๐
๖) ชุมชนเมืองเก่า	หมู่ ๑๕
๗) ชุมชนเมืองเจ็ย (บางส่วน)	หมู่ ๘
๘) ชุมชนโนนเขาคำ(บางส่วน)	หมู่ ๑๖

ตำบลลานสะแก มี ๔ ชุมชน ได้แก่

๑) ชุมชนสระสี่เหลี่ยม	หมู่ ๑
๒) ชุมชนหนองไผ่ (บางส่วน)	หมู่ ๒
๓) ชุมชนโนนม่วง(บางส่วน)	หมู่ ๑๓
๔) ชุมชนสนามชัย	หมู่ ๑๖

๒.๓.๓ เทศบาลตำบลพัคภูมิพิสัยมีอาณาเขตการปกครอง ดังนี้

ด้านเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนไปอำเภอวาปีปทุม เชือกด้านตะวันออก วัดจากจุดกึ่งกลางถนนเลี้ยวเมืองบ้านหนองไผ่ขึ้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาย พัคคี-นาเชือก ด้านทิศตะวันออก เป็นระยะทาง ๑๖๖ เมตร และจากหลักเขตที่ ๑ วัดระยะแนวตรงไปทางทิศตะวันออกตัดถนนสายเข้าวัดป่าพัคควนาราม ระยะห่างจากเส้นกึ่งกลางถนนเลี้ยวเมืองบ้านหนองไผ่ ๑๕๐ เมตรไปทางตะวันออกตัดถนนภายในหมู่บ้านหนองไผ่ ข้างศาลากลางบ้านหลังเก่า ระยะห่างจากเส้นกึ่งกลางถนนเลี้ยวเมืองบ้านหนองไผ่ ๑๔๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงตัดถนนสายบ้านหนองไผ่-บ้านหนองสนม ระยะห่างจากเส้นกึ่งกลางถนนเลี้ยวเมืองบ้านหนองไผ่ ๑๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกถึงหลักเขตที่ ๒ เป็นระยะ ๑,๗๑๐ เมตร

หลักเขตที่ ๒ ซึ่งตั้งอยู่ถนนทางไปอำเภอวาปีปทุม ด้านทิศตะวันออกของถนน ซึ่งวัดจากจุดกึ่งกลางระหว่างถนนเลี้ยวเมืองบ้านหนองไผ่กับถนนพัคคี-วาปีปทุม ขึ้นไปตามแนว

ถนนพัคฆ์-วาปีปทุม ด้านทิศตะวันออกเป็นระยะ ๑๒๓ เมตร จากหลักเขตที่ ๒ วัดระยะเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๓ เป็นระยะ ๒,๒๕๐ เมตร

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ ๓ ซึ่งอยู่ริมถนนทางด้านทิศเหนือของถนนสายพัคฆ์-บ้านหัวหมู บริเวณสี่แยกท้ายบ้านเมืองเจ็ยเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๔ เป็นระยะทาง ๑,๒๔๐ เมตร

ทิศใต้ หลักเขตที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากกึ่งกลางสี่แยกเข้าบ้านเมืองเจ็ยไปทางทิศตะวันออกตามแนวเส้นกึ่งกลางทางหลวงสายประทาย-ชโสร เป็นระยะ ๒๑๐ เมตรและวัดระยะจากกึ่งกลางทางหลวงสายประทายชโสร เป็นเส้นตรงไปทางทิศใต้ระยะ ๒๐๐ เมตร

จากหลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันตกขนานกับทางหลวงสายประทาย-ชโสร โดยมีระยะห่างจากเส้นกึ่งกลางทางหลวงสายประทาย-ชโสร เป็นระยะทาง ๒๐๐ เมตร ตลอดแนวถึงหลักเขตที่ ๕ เป็นระยะทาง ๕,๔๑๑ เมตร

ด้านตะวันตก หลักเขตที่ ๕ ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนสายเข้าบ้านดงสามัคคีด้านทิศตะวันตกวัดระยะจากจุดกึ่งทางหลวงสายประทาย-ชโสร ไปทางทิศใต้ ๒๐๐ เมตร

จากหลักเขตที่ ๕ เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตัดทางหลวงสายประทาย-ชโสร ด้านทิศเหนือ ระยะห่างจากถนนที่เชื่อมระหว่างทางหลวงสายประทาย-ชโสร กับถนนสายพัคฆ์-เม็กคำ ด้านทิศตะวันตก ๔๖ เมตร ผ่านทุ่งนาแล้วตัดถนนสายพัคฆ์-เม็กคำ ด้านทิศเหนือ ระยะห่างจากริมถนนสายเข้าบ้านโนนสูงด้านทิศตะวันตก ๒๐๐ เมตร ตัดผ่านคลองจอบแล้วเป็นเส้นตรงผ่านทุ่งนาไปบรรจบหลักเขตที่ ๑

๒.๓.๔ หน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัย

การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นจากการที่รัฐกระจายอำนาจบางส่วนให้ท้องถิ่น ดำเนินการบางอย่างทั้งนี้โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดการปกครองตนเอง โดยทางตรงหรือทางอ้อมผู้ศึกษาวิจัยจะได้มุ่งศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัย ผู้บริหารท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ของบุคลากร การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัย

๑) อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัย

เทศบาลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัยมีฐานะเป็นนิติบุคคลประกอบด้วยสภาเทศบาล ผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายการเลือกตั้งมีอิสระในการปกครองอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลพัคฆ์ภูมิพิสัยประกอบด้วยสภาเทศบาลอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. เทศบาลอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นดังนี้

๑.๑) สภาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย

สภาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยมีฐานะเป็นนิติบุคคลประกอบด้วยสมาชิกเทศบาลจำนวน ๑๒ คนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกเทศบาลจะต้องมีคุณสมบัติและมิตักษณะที่ไม่ขัดต่อกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นที่ปรึกษาหรือเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับจากวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายท้องถิ่นเรียกว่า “เทศบัญญัติ” และควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดจะทำการคัดเลือกสมาชิกสภาเทศบาลด้วยกันเองทำหน้าที่เป็นประธานสภาเทศบาล ๑ คนและรองประธานสภาเทศบาล ๑ คน และอำนาจหน้าที่ของประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาล คือ

๑) อำนาจหน้าที่ของประธานและรองประธานสภาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยมีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ประชุมสภาเทศบาลเปิดและปิดการประชุมให้การรับรองการอนุมัติในวาระต่างๆ

๒) รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการกิจกรรมแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

๑.๒) อำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย

เป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติหน้าที่ของสภาเทศบาลทั่วราชอาณาจักรการปกครองเทศบาล คือ

๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

๒) การจัดให้มีการรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ

๓) จัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถครรถ

๔) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ

๕) ส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ

๖) ส่งเสริมการท่องเที่ยว

๗) การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

ท้องถิ่น

๘) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด การจัดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

๙) การจัดให้มีที่บำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

๑๐) การส่งเสริมการเกษตร

๑๑) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

อื่น

๑๒) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่นตามกฎหมาย

๑.๓) **อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นของเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย**

เป็นอำนาจหน้าที่ทางราชการที่นอกเหนือจากพระราชบัญญัติเทศบาลซึ่งพระราชบัญญัติการปกครองทั่วราชอาณาจักรไทย คือ

๑) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๒) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการป้องกันฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒

๔) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการเก็บภาษี โรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.

๒๔๖๕

๕) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการเก็บภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘

๖) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการเก็บภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐

๗) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข

๘) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๙) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๓๕

จากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัยทราบว่าเป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปกครองเทศบาลทั่วราชอาณาจักรซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คนซึ่งมาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายการเลือกตั้งสภาเทศบาลมีการเลือกตั้งประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลภายในสมาชิกจำนวน ๑๒ คนเพื่อทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติหน้าที่ของสภาเทศบาลทั่วราชอาณาจักรการปกครองเทศบาลและการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการที่นอกเหนือจากพระราชบัญญัติเทศบาล ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติการปกครองทั่วราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกว่า “ฝ่ายบริหาร”

๒. นายกเทศมนตรี

นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ที่ไม่ใช่สมาชิกสภาเทศบาลมาเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลได้ไม่เกิน ๓ คนตาม พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และมีหน้าที่ในการบริหารดังนี้

๑) กำหนดคน โขบาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบ ในการบริหาร ราชการของเทศบาล ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบายระเบียบ

๒) มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

๓) มีอำนาจหน้าที่แต่งตั้ง ถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

๔) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕) รักษาราชการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมาย อื่น

จากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารทราบว่า มีนายกเทศมนตรี ๑ คน มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยตรงและมีรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษาพร้อมับเลขานุการที่ไม่ใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้ไม่เกิน ๓ คน ซึ่งเป็นการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรีเพื่อให้เกิดการบริหารการกำหนดนโยบาย การสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการ การวางระเบียบการรักษาการ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ซึ่งเรียกว่า “ฝ่ายตุลาการ”^{๑๑}

๓. อำนาจหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพหุชัยภูมิพิสัย

บุคลากรเทศบาลเป็น “บุคลากรที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการได้ โดย รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนของเทศบาลและให้หมายรวมถึงบุคลากร ครูเทศบาลหรือบุคลากรเทศบาลอื่นที่ ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาล และเทศบาลนำมาจัดเป็นเงินเดือน ซึ่งมีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้าและมีรองปลัดเทศบาลเป็นผู้ช่วย ในการบริหารงานมีบุคลากรเทศบาลตำแหน่งต่างๆและบุคลากรจ้างตาม โครงการเทศบาล” บุคลากรเทศบาลรวมถึงบุคลากรจ้างของเทศบาลตำบลพหุชัยภูมิพิสัยมีจำนวน ๑๐๔ คน แบ่งส่วนราชการ ภายในคือ สำนักปลัดเทศบาล หน่วยตรวจสอบภายในสถานธนานุบาล บุคลากรเทศบาลตำบล พหุชัยภูมิพิสัย ดังนี้

๓.๑) ปลัดเทศบาล

มีหน้าที่ควบคุมดูแลบุคลากรทุกฝ่ายในเทศบาล เป็นผู้บริหารสูงสุดฝ่าย บุคลากรประจำ

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน.

๓.๒) หน่วยงานตรวจสอบภายใน

มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี ทะเบียน เอกสารที่เกี่ยวข้องตรวจสอบภายในทั้งภายนอกและภายใน ตรวจสอบพัสดุและการเก็บรักษาตรวจสอบทรัพย์สินของเทศบาล

๓.๓) สถานธนาอนุบาล

สถานธนาอนุบาล คือบุคลากรเทศบาลสามัญผู้จัดการดูแลรับผิดชอบสั่งการตรวจสอบประสานงาน ควบคุมดูแลพนักงานในการรับจำนำสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

การปฏิบัติงานกองฝ่ายต่างๆ ภายในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ตามที่กล่าวมานี้ นับว่าเป็นองค์กรที่มีบุคลากรมากการปฏิบัติหน้าที่ต้องใช้ความสามารถในหลายด้านเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๔) บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย

บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนในกองต่างๆ แบ่งงานออกเป็นกองและในแต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ มีความสามัคคีปรองดองเมตตาซึ่งกันและกันจึงสามารถพัฒนาองค์กรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ไปสู่เป้าหมายสู่ความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองได้บุคลากรเทศบาลแบ่งออกเป็น ๒ระดับ คือบุคลากรระดับผู้บริหารและบุคลากรระดับปฏิบัติงานคือ

๑) บุคลากรระดับผู้บริหาร “เป็นบุคคลที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการขององค์กร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้องค์กรหรือเรียกว่า “ผู้จัดการ” แต่ในองค์กรของรัฐเรียกว่าผู้บริหารดังนั้นธุรกิจจึงใช้คำว่าผู้จัดการและองค์กรของรัฐใช้คำว่าการบริหาร หมายถึงกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุม บุคลากรระดับผู้บริหารเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยมีตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๖ ถึงระดับ ๘ ซึ่งบรรจุกตามตำแหน่งระดับผู้บริหาร ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้ากองงานปัจจุบัน (๒๕๕๙) มีบุคลากรระดับผู้บริหารสังกัดเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยซึ่งเป็นผู้บริหารตามกองฝ่ายต่างๆ คือ

(๑) สำนักงานปลัดเทศบาล มีฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ในงานธุรการ สารบรรณ งานเลขานุการคณะผู้บริหารงานรัฐพิธี

(๒) กองคลัง มีฝ่ายบริหารงานคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุ ทรัพย์สิน งานการเงินและบัญชีงานพัฒนารายได้

(๓) กองช่าง มีฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ งานธุรการกองงานช่าง งานสารบรรณ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร สำคัญทางราชการและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากรองนายกรัฐมนตรี

(๔) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีฝ่ายบริหารทั่วไปงานธุรการ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร รับเรื่องราวร้องทุกข์ และฝ่ายบริหารสาธารณสุข ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนงานสาธารณสุข งานเผยแพร่ฝึกอบรม งานรักษาความสะอาด

(๕) กองการศึกษา มีฝ่ายบริหารทั่วไปงานธุรการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร สำคัญทางราชการ งานลาพักก่อน และงานสวัสดิการต่างๆของกองการศึกษา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ งานบริหารโรงเรียน งานบริหารวิชาการ งานนิเทศการศึกษา งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชีต่างๆ

(๖) กองวิชาการและแผนงาน มีฝ่ายบริหารทั่วไปทำการควบคุมดูแลรับผิดชอบงานในหน้าที่ธุรการ งานนิติกรรมสัญญาและรับเรื่องราวร้องทุกข์

(๗) กองสวัสดิการสังคม มีนักบริหารงานสังคม (ผู้อำนวยกา) รับผิดชอบในการบริหารงานในกอง

๒) บุคลากรระดับปฏิบัติงานเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งระดับซี ๑-๖ ในตำแหน่งตามสายงานที่บุคลากรผู้นั้นบรรจุ มีดังนี้

(๑) สำนักปลัดเทศบาล มีฝ่ายอำนวยการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานงานในหน้าที่ของงานการเจ้าหน้าที่ งานควบคุมเทศาภิบาล งานพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวงานบริหารงานบุคคลของพนักงานเทศบาลและลูกจ้างและฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่งานทะเบียนราษฎรงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและงานรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยและความมั่นคงของเทศบาล

(๒) กองคลังงานธุรการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณตรวจสอบเกี่ยวกับเอกสารสำคัญทางราชการจัดทำคำสั่งประกาศของเทศบาล ฝ่ายพัฒนารายได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิเคราะห์ผลงานประโยชน์ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานตรวจสอบและจัดทำบัญชีผู้ที่อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีในปีงบประมาณและฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนภาษีมีหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติงานบริหารข้อมูล แผนที่ภาษีบำรุงท้องที่และแผนที่ภาษีโรงเรียนและที่ดิน

(๓) กองช่างฝ่ายควบคุมการก่อสร้างอาคารและผังเมือง ผังเมือง มีหน้าที่จัดทำผังเมืองควบคุมแนวเขตถนนสาธารณะ และที่ดินสาธารณะประโยชน์ สํารวจข้อมูล

(๒) กองคลัง มีฝ่ายบริหารงานคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุ ทรัพย์สิน งานการเงินและบัญชีงานพัฒนารายได้

(๓) กองช่าง มีฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ งานธุรการกองงานช่าง งานสารบรรณ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร สำคัญทางราชการและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากรองนายกัรัฐมนตรี

(๔) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีฝ่ายบริหารทั่วไปงานธุรการ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร รับเรื่องราวร้องทุกข์ และฝ่ายบริหารสาธารณสุข ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนงานสาธารณสุข งานเผยแพร่ฝึกอบรม งานรักษาความสะอาด

(๕) กองการศึกษา มีฝ่ายบริหารทั่วไปงานธุรการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ ตรวจสอบ แสดงรายงานเกี่ยวกับเอกสาร สำคัญทางราชการ งานลาพักก่อน และงานสวัสดิการต่างๆของกองการศึกษา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ งานบริหารโรงเรียน งานบริหารวิชาการ งานนิเทศการศึกษา งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชีต่างๆ

(๖) กองวิชาการและแผนงาน มีฝ่ายบริหารทั่วไปทำการควบคุมดูแลรับผิดชอบงานในหน้าที่ธุรการ งานนิติกรรมสัญญาและรับเรื่องราวร้องทุกข์

(๗) กองสวัสดิการสังคม มีนักบริหารงานสังคม (ผู้อำนวยการ) รับผิดชอบในการบริหารงานในกอง

๒) บุคลากรระดับปฏิบัติงานเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งระดับซี ๑-๖ ในตำแหน่งตามสายงานที่บุคลากรผู้นั้นบรรจุ มีดังนี้

(๑) สำนักปลัดเทศบาล มีผู้อำนวยการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานงานในหน้าที่ของงานการเจ้าหน้าที่ งานควบคุมเทศพาณิชย์ งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวงานบริหารงานบุคคลของพนักงานเทศบาลและลูกจ้างและฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่งานทะเบียนราษฎรงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและงานรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยและความมั่นคงของเทศบาล

(๒) กองคลังงานธุรการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณตรวจสอบเกี่ยวกับเอกสารสำคัญทางราชการจัดทำคำสั่งประกาศของเทศบาล ฝ่ายพัฒนารายได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิเคราะห์ผลงานประโยชน์ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานตรวจสอบและจัดทำบัญชีผู้ที่อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีในปีงบประมาณและฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนภาษีมีหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติงานบริหารข้อมูล แผนที่ภาษีบำรุงท้องที่และแผนที่ภาษีโรงเรียนและที่ดิน

(๓) กองช่างฝ่ายควบคุมการก่อสร้างอาคารและผังเมือง ผังเมือง มีหน้าที่จัดทำผังเมืองควบคุมแนวเขตถนนสาธารณะ และที่ดินสาธารณะประโยชน์ สำรวจข้อมูล

ตรวจสอบโครงการพัฒนาผังเมืองวิเคราะห์หวัชงานผังเมือง งานสถาปัตยกรรมมีหน้าที่เกี่ยวกับงานออกแบบเขียนแบบงานทางด้านสถาปัตยกรรมและมัณฑนศิลป์ งานวิศวกรรมมีหน้าที่เกี่ยวกับกรคำนวณวิศวกรรม ฝ่ายการโยธา มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานจัดสถานที่และงานไฟฟ้าสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรและงานวางระบบจราจรฝ่ายช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม

(๔) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับศูนย์บริการสาธารณสุขและสัตวแพทย์ งานป้องกันและควบคุมโรคงานส่งเสริมสุขภาพและกลุ่มวัย และฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติงานสุขาภิบาล อนามัยและสิ่งแวดล้อมควบคุมมลพิษและเหตุรำคาญ

(๕) กองการศึกษาฝ่ายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน งานอนุรักษ์โบราณสถาน งานแสดงพันธุ์สัตว์

(๖) กองวิชาการและแผนงาน ซึ่งเป็นงานบริการและเผยแพร่วิชาการ งานบริการข้อมูล ข่าวสาร ข่าวแผนงานและงบประมาณ

(๗) กองสวัสดิการสังคม งานบูรณาการ ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการเด็กและเยาวชน งานพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยทราบว่าอำนาจหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยประกอบด้วยปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดฝ่ายพนักงานประจำโดยมีรองปลัดเทศบาลเป็นผู้ช่วยมีหน้าที่ดูแลบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัย บุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัย เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอยู่ในกองต่างๆ แบ่งงานออกเป็นกองและในแต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์จึงจะสามารถบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ เจริญรุ่งเรืองได้บุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือบุคลากรระดับผู้บริหารและบุคลากรระดับการปฏิบัติงาน แต่บุคลากรทั้งสองระดับอยู่ในกองเดียวกันดังกล่าว

๔. การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัย ตามกองต่างๆ

เทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยจัดระบบการบริหารงานออกเป็นกองให้แต่ละส่วนงานรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง ตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบุคลากรนั้นที่ทำการสอบคัดเลือกเข้าสู่สังกัดตามกองต่างๆ บุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัย แบ่งออกเป็น สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองสวัสดิการสังคม ดังนี้

๔.๑) สำนักปลัดเทศบาล

สำนักปลัดเทศบาลมีผู้บริหารงานทั่วไป (หัวหน้าสำนักปลัด) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลควบคุม สั่งงานให้คำปรึกษาชี้แนะบุคลากร และประสานงานกับหน่วยงานอื่นแบ่งออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริหารทั่วไป

๑) ฝ่ายอำนวยการมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมการปฏิบัติงานในหน้าที่งาน การเจ้าหน้าที่ งานควบคุมเทศพาณิชย์ งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว งานบริหารงานบุคคลของบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิศภูมิพิสัยและถูกจ้างบรรจุและแต่งตั้งโอนย้ายเลื่อนระดับสอบแข่งขัน สอบคัดเลือกและการคัดเลือกทะเบียนประวัติบุคลากรและถูกจ้างปรับปรุงคุณภาพในการบริหารงานบุคคลประเมินการปฏิบัติงานประจำปีขออนุมัติปรับปรุงตำแหน่งและแผนอัตรากำลัง พัฒนาศักยภาพ เช่น การฝึกอบรม สัมมนา การศึกษา ดูงาน การลาศึกษา การขอรับทุนการศึกษา สวัสดิการบุคลากร ลูกจ้าง การให้บำเหน็จความชอบกรณีพิเศษ การลาพักผ่อนอื่นๆหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๒) ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของงาน ทะเบียนราษฎร งานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และงานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง

๓) งานบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของงานธุรการ สารบรรณ งานเลขานุการ และคณะผู้บริหาร งานรัฐพิธี

๔.๒) กองคลัง

กองคลังมีนักบริหารงานคลัง (ผู้อำนวยการกองคลัง) เป็นผู้รับผิดชอบบริหารงานในกอง ดูแล สั่งการ ตรวจสอบ แนะนำ ให้คำปรึกษาผู้ได้บังคับบัญชาฯแบ่งเป็นงานธุรการ ฝ่ายบริหารงานคลังงานพัสดุและทรัพย์สินฝ่ายพัฒนารายได้ งานผลประโยชน์ ฝ่ายแผนที่ ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

๑) ฝ่ายบริหารงานคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุ ทรัพย์สิน งานการเงิน บัญชี งานพัฒนารายได้

๒) ฝ่ายพัฒนารายได้ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิเคราะห์วิจัยและเสนอแนะเพื่อปรับปรุง การเก็บภาษีอากรค่าธรรมเนียมและจัดหารายได้อื่นๆ

๓) งานผลประโยชน์มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบจัดทำบัญชีที่อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีในปีงบประมาณ รับผิดชอบแบบแสดงรายการทรัพย์สินแจ้งผลประเมินค่าภาษีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔) ฝ่ายแผนที่ภาษีและงานทะเบียนทรัพย์สินมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการปฏิบัติงานบริการข้อมูลแผนที่ภาษีบำรุงท้องที่และข้อมูลแผนที่ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

๔.๓) กองช่าง

กองช่างมีนักบริหารงานออกแบบและก่อสร้าง(ผู้อำนวยการกองช่าง)เป็นผู้บริหารรับผิดชอบภายในกองควบคุม ส่งงานตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำผู้ได้บังคับบัญชาและงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายและกฎหมาย แบ่งส่วนงานภายในออกเป็น ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายควบคุมการก่อสร้างอาคารและผังเมือง งานสถาปัตยกรรม งานวิศวกรรม ฝ่ายโยธา ฝ่ายช่างสุขาภิบาล

๑) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ งานธุรการ กองช่างงานสารบรรณตรวจสอบแสดงรายการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญทางราชการและงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากรองนายกเทศมนตรี

๒) ฝ่ายควบคุมการก่อสร้างอาคารและผังเมืองมีหน้าที่เกี่ยวกับด้านก่อสร้างดัดแปลงหรือถอนเคลื่อนย้าย ขออนุญาตก่อสร้างอาคารวางแผนแนวเขตที่ดินงานอาคารประเภทควบคุมการใช้

๓) งานผังเมืองมีหน้าที่จัดทำผังเมือง ควบคุมแนวเขตถนนสาธารณะและที่ดินสาธารณะประโยชน์ สรรวจข้อมูลตรวจสอบโครงการพัฒนาผังเมืองตรวจสอบวิเคราะห์วิจัยผังเมือง

๔) งานสถาปัตยกรรมมีหน้าที่เกี่ยวกับการออกแบบเขียนแบบงานทางด้านสถาปัตยกรรมและงานมัณฑนศิลป์ควบคุมการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม สรรวจข้อมูลเพื่อออกแบบสถาปัตยกรรมให้บริการทางด้านสถาปัตยกรรมมัณฑนศิลป์และงานทางด้านศิลปกรรมต่างๆ

๕) งานวิศวกรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับออกแบบคำนวณด้านงานวิศวกรรม วางโครงการและการก่อสร้างด้านงานวิศวกรรม ตรวจสอบแบบแปลนขออนุญาตปลูกสร้างอาคารด้านงานวิศวกรรม

๖) ฝ่ายโยธา มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานจัดสถานที่และงานไฟฟ้าสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกลและงานวางระบบจราจร

๗) ฝ่ายช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับ การจัดสิ่งแวดล้อม และจัดคุณภาพน้ำ การควบคุมออกแบบการก่อสร้าง โรงงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การควบคุมดูแลตรวจสอบระบบน้ำเสีย และมลพิษในด้านอื่นๆ รวมทั้งการปฏิบัติงานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย^{๔๔}

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน.

๔.๔) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีนักบริหารงานสาธารณสุข (ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม) เป็นผู้บริหารรับผิดชอบงานรับนโยบายควบคุมดูแลตรวจสอบให้คำปรึกษาและอื่นๆที่ได้รับมอบหมายโดยแบ่งงานภายในออกเป็นงานธุรการฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข งานเผยแพร่และฝึกอบรมงานรักษาความสะอาดฝ่ายบริหารสาธารณสุขฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

๑) ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ กองช่าง งานสารบรรณ ตรวจสอบแสดงรายการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญทางราชการและงานอื่นๆรับเรื่องราวร้องทุกข์

๒) ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผนงานสาธารณสุข งานเผยแพร่ฝึกอบรม และงานรักษาความสะอาด

๓) ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับงานศูนย์บริการงานสาธารณสุข งานสัตว์แพทย์ งานป้องกันและควบคุมโรค งานส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย

๔) ฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติงานสุขาภิบาล งานอนามัย และสิ่งแวดล้อมควบคุมมลพิษและเหตุรำคาญ

๔.๕) กองการศึกษา

กองการศึกษามีนักบริหารงานการศึกษา (ผู้อำนวยการกองการศึกษา) ควบคุมปฏิบัติงานรับผิดชอบงานในหน้าที่ของธุรการฝ่ายบริหารงานศึกษาและฝ่ายส่งเสริมพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรม

๑) ฝ่ายบริหารงานทั่วไปไม่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการกองช่าง งานสารบรรณตรวจสอบแสดงรายการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญ ทางราชการและงานอื่นๆ งานลาพักผ่อน และงานสวัสดิการอื่นเกี่ยวกับกองการศึกษา

๒) ฝ่ายบริหารการศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับ ดูแลการปฏิบัติงานของงานการเจ้าหน้าที่งานบริหาร โรงเรียน งานบริหารวิชาการ งานนิเทศการศึกษา งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชี

๓) ฝ่ายส่งเสริมพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรมมีหน้าที่เกี่ยวกับงาน การศึกษานอกระบบและศึกษาตามอัธยาศัยงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนงานอนุรักษ์โบราณสถานงานสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ

๔.๖) กองวิชาการและแผนงาน

กองวิชาการและแผนงานมีนักบริหารงานทั่วไป (ผู้อำนวยการ) มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายบริหารงบประมาณ

๑) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานนิติกรรมสัญญา งานรับเรื่องราวร้องทุกข์

๒) งานบริการและเผยแพร่วิชาการ งานบริการข้อมูลข่าวสาร งานแผนงานและงบประมาณ

๔.๗) กองสวัสดิการสังคม

กองสวัสดิการสังคมมีนักบริหารสวัสดิการสังคม (ผู้อำนวยการ) ควบคุมดูแลรับผิดชอบในส่วนงานในกองดังนี้

๑) งานธุรการ ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน

๒) งานพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิชัยตามกองต่างๆ ทราบว่าเทศบาลตำบลลพพิชัยจัดระบบบริหารงานออกเป็น กองและในแต่ละกองจะประกอบไปด้วยบุคลากรระดับผู้บริหารและบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติงานอยู่ในกองเดียวกันดังกล่าว

อัตรากำลังบุคลากรเทศบาลตำบลลพพิชัย

๑) บุคลากรเทศบาล	จำนวน	๒๕	อัตรา
๒) บุคลากรประจำ	จำนวน	๓	อัตรา
๓) บุคลากรจ้างทั่วไป	จำนวน	๖๔	อัตรา
๔) บุคลากรจ้างตามภารกิจ (ผู้ดูแลเด็ก)	จำนวน	๑๒	อัตรา
	รวม	๑๐๔	อัตรา ^{๑๑}

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาธรรมวราธิบดี อริยธมฺโม (ยศขุน) ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นถึงพุทธวิธีด้านการเมืองการบริหารการปกครองของพระพุทธเจ้าว่าเป็นอย่างไรและศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นถึงหลักในการปกครองและหลักในการบริหารที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่าสามารถนำมาใช้สมัยปัจจุบันได้หรือไม่สอดคล้องหรือแตกต่างกับหลักรัฐศาสตร์อย่างไรการวิเคราะห์สรุปได้ว่า "รัฐศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึง

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน.

ระบบในทางการเมืองการปกครองแต่ในระบบในทางรัฐศาสตร์ไม่ได้เป็นระบบที่สร้างคนคิดดังนั้น จึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมในทางศาสนาโดยเฉพาะในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปช่วยเพราะ หลักธรรมหรือระบบในทางศาสนานั้นเป็นระบบที่สร้างคนให้เป็นคนดีเมื่อคนดีอยู่ในระบบใดๆ ก็จะทำให้ระบบการเมืองการปกครองนั้นๆ ติตาม ไปด้วยระบบในทางรัฐศาสตร์เป็นระบบสำหรับ ปกครองทางร่างกายส่วนหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเป็นระบบปกครองทางด้านจิตใจ ดังนั้นรัฐศาสตร์กับศาสนาจึงต้องไปพร้อมกันจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้การที่ผู้วิจัยได้นำรายงาน เรื่องนี้มาเขียนเพราะด้วยเหตุผลว่าในศึกษาการวิจัยได้เขียนหลักสรวาณียธรรมไว้อย่างน่าสนใจ^{๖๖}

จรัส ปินธิ ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ประยุกต์หลักสรวาณียธรรมในการบริหารงาน บุคคลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน โดย การศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลักและการนำมาเสนอด้วยพระนางจากการศึกษาพบว่า “การ บริหารงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทั้งสิ้นเริ่มตั้งแต่การสรรหาคนเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กร ไปซึ่งกระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน ได้บริหาร โดย ได้ยึดหลักระบบราชการนำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบขรรวมกบิบาลและหลักสัง ฆธรรมตามปณิธานและภายิตประจํามหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มี ความรู้ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองคนและครองงาน ได้ซึ่ง เป็นการ สอดคล้องกับหลักสรวาณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนา กล่าวคือเป็นการแสดง ความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ดีงามมี ความหวังดีความปรารถนาดีต่อกันให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตาม กฎแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนอง เดียวกันเมื่อมีข้อสงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสรวาณีย ธรรมทั้ง ๖ ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคล ได้เป็น อย่างดีในทุกระดับ ทั้งระดับบริหาร ผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผล ให้การบริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนามาโดยตลอด”^{๖๗}

^{๖๖}พระมหาธรรมวัด อริชฌโม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก”, วิทยานิพนธ์ศาสนาคามมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย), ๒๕๔๑, ๘๘๒ หน้า.

^{๖๗}จรัส ปินธิ, “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสรวาณียธรรมในการบริหารงานบุคคล”, วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, ๘๘ หน้า.

พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย พบว่า “ศีลเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริต โดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพฤติกว้านจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลายการฝึกอบรมตน การฝึกอบรมตนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจศีลเมื่อประพฤติตรงตามหลักการสภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากคณหา คุณธรรมที่มีฐานจากศีลย่อมมีคุณค่าที่รักษาและส่งเสริมคุณภาพจิตใจ ประโยชน์ที่ต้องการจากศีลคือการควบคุมความประพฤติป้องกันไม่ให้ตกไปสู่ความชั่วจิตใจสงบจากกิเลสเป็นสมาธิที่มีคุณค่าสนองระบบจริยธรรมเพราะผู้ปฏิบัติจะประพฤติได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในระบบและเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานอยู่ด้วยการปลูกฝังให้มีศีลด้วยการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ให้การส่งเสริมที่ถูกต้องหลักการมาประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วยความไม่ประมาทศีล ในด้านทางสังคมมุ่งเน้นทางวินัยย่อมครอบคลุมการ จัดระเบียบด้านนอกทั้งหมด รวมถึงข้อกำหนดกฎเกณฑ์ขนบธรรมเนียมและข้อปฏิบัติกิจการทั้งหลายของหมู่ชนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสภาพที่ควรจัด ได้ให้มีความสัมพันธ์กับด้านจิตใจส่งผลออกมาสู่สังคมคุณค่าของศีลทางสังคมคือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการแสดงออกทางกายวาจาให้เรียบร้อยถือฤดูแลความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยดีจิตใจของสมาชิกในสังคมประกอบด้วยเมตตาและกรุณามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ถือฤดูแลการปฏิบัติกิจต่างๆ เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่ตั้งมาโดยลำดับจนถึงจุดหมายสุดของชีวิตศีลจึงมีความเข้มงวดกวดขันเคร่งครัดหาบประณีตด้วยเหตุผลที่ต้องสัมพันธ์ถือฤดูแล ในการปฏิบัติธรรมนั้นคือความสงบใจเป็น ไปเพื่อสมาธิแม้เพียงศีล๕ที่ประพฤติอย่างถูกต้องก็จัดว่าเป็นผู้ที่มีศีลอย่างบริบูรณ์สำหรับสมาชิกในสังคมปัจจุบัน”

การที่ผู้วิจัยได้นำรายงานเรื่องนี้มาเขียนก็ด้วยเหตุผลว่าศีลอยู่ในข้อศีลสามัญญตาซึ่งเป็นธรรมะข้อหนึ่งของหลักสาราณียธรรม”

พระมหาบุญเรือน ปุณฺณโก (พิลาพันธ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาทอันเป็นข้อธรรมที่สำคัญหัวข้อหนึ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎกผลการวิจัยพบว่า “เมตตาเป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนากล่าวคือในระดับพื้นฐานเมตตาเป็นหลักธรรมในอันที่จะให้คนทั้งหลายเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันไม่ทำลายไม่เบียดเบียนกันซึ่งคนทั้งหลายให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่ชาวโลกในระดับกลางเมตตาเป็นคุณธรรมที่

“พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม), “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๗, ๑๓๕ หน้า.

ช่วยพัฒนาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ลดกิเลส ลดปัญหาจิตใจความทุกข์ให้เบาบางลงมีความเห็นแก่ตัวน้อยลงยังประ โยชน์นี้ให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและสังคมส่วนรวมในระดับสูงเมตตาเป็นคุณธรรมที่ยังบุคคลให้หมดตัว หมดกิเลส หมดปัญหาไม่มีอาสวะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในจิตใจเป็นเมตตาที่สะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีผู้ให้และผู้รับหมายถึงการบรรลุพระนิพพานเป็นเมตตาพระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายเมตตานั้นเกิดขึ้นได้ ๓ ทางคือ ทางกายวาจา และทางใจเมตตาที่มีกิเลสครอบงำหรือเมตตาที่ปราศจากปัญญาอ่อนเป็นสาเหตุให้เกิดโทษ ได้ถ้าบุคคลเจริญเมตตาอย่างต่อเนื่องก็ย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประ โยชน์มหาประมาณมิได้บุคคลนั้นย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประ โยชน์จากการเจริญเมตตา ๒ ลักษณะคือ

๑) ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่บุคคลนั้นย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประ โยชน์ทางด้านจิตใจเป็นสำคัญคือถ้าบุคคลมีจิตใจเปี่ยมไปด้วยเมตตาแล้วกิจที่กระทำและที่คำพูดก็ย่อมประกอบไปด้วยเมตตา

๒) หลังจากตายไปแล้วบุคคลย่อมได้รับอานิสงส์ของการเจริญเมตตาในลักษณะต่างๆซึ่งติดตามไปในชาติหน้าต่อไปเหมือนเงาตามตัวเช่น ไปเกิดในพรหมโลกเป็นต้น“การที่ผู้วิจัยได้นำรายงานวิจัยเรื่องนี้มาเขียนเพราะว่า“เมตตา”เป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อเมตตาภาวกรรม เมตตาวิจิตรกรรม และเมตตาโมกกรรมซึ่งอยู่ในหลักสาราณียธรรม”^{๑๔}

พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินตอน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล้างละเมียดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย ได้ศึกษาค้นคว้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาขอบข่ายและความหมายแรงจูงใจผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยตลอดจนพุทธวิธีการแก้ไขปัญหาดามหลักพุทธธรรมผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยออกเป็นผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

๑) ด้านตนเอง

๑.๑) สติปัญญาเสื่อมถอยทำให้เสียสุขภาพจิตเสียทรัพย์สินเกิดโรคและเสียชื่อเสียงที่สำคัญที่สุดทำให้หมดความละเอียดความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วทั้งปวง

๑.๒) ผู้เสพของมาเป็นนิสัยเมื่อตายไปย่อมมีนรกภูมิ เปรตภูมิและเดรัจฉานเป็นที่หวังได้โทษอย่างเบาที่สุดแม้ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกก็กลายเป็นคนบ้า

๒) ด้านสังคม นั้นเกิดขึ้นเป็นผลกระทบทางสังคมคือ โลกวิฆชะชาวโลกคิดเฝินเพราะผู้เสพของเมื่อย่อมกระทำกรรมโดยไม่รู้จักตัวพุทธวิธีการแก้ไขคือการแก้ปัญหภายในคือปรับที่โยนิโส

^{๑๔} พระมหาบุญเรือน ปภังกร โธ (พิลาพันธ์), “การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๑๑๑ หน้า .

มโนสิกรการแก้ที่กลศ ๓ กองความพอใจชอบใจเป็นพื้นฐานมีวิชามูลเหตุแห่งปัญญาทั้งสิ้น แล้วสร้างภูมิคุ้มกันจิตด้วยอุบายสงบใจและอุบายเรื่องปัญญาแก้ที่สังเวคล้อมทั้งหลายที่เวคล้อมตัวเราอยู่โดยมีราเป็นศูนย์กลางมีกัลยาณมิตรเป็นเครื่องนำทางและเป็นเครื่องชี้หนทางสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างดีนั่นผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีล ๕ ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันจึงทำให้ทราบวัตถุประสงค์ที่ข้อนี้ว่าความไม่ประมาทคือการไม่อยู่ปราศจากสติบรรดาคุณธรรมทั้งหลายมีความประมาทไม่เป็นมูลเรียกว่าเป็นยอดคุณธรรมทั้งหลายจะนั้นความไม่ประมาทจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีทางสังคมและเศรษฐกิจตามหลักพุทธธรรมที่ว่าละชั่วทางกายวาจาใจตลอดถึงละความเห็นผิดแล้วปฏิบัติดีทางกายวาจาและใจตลอดถึงทำความเห็นให้ถูกเพราะบรรดาความดีทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นเพราะความไม่ประมาทเป็นมูล

เหตุผลที่นำรายงานเรื่องนี้มาเขียนเพราะว่าสี่ข้อที่ ๕ หมายถึงสุรามรัยและของมีนเมาคือของเมาทุกชนิดหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิดหมายถึงสิ่งเสพติดนั่นเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยซึ่งอยู่ในข้อสี่สามัญญาในหลักสาราณียธรรม^{๒๐}

อ่า ทองนอก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาหลักสาราณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านนานอก ตำบลกระแจะ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษพบว่า “ราษฎรหมู่บ้านนานอกมีการใช้หลักสาราณียธรรมอยู่ในระดับมาก คือด้านเมตตาภาขกรรม (ทำดีต่อกัน) เมตตาคน โนกรรม (คิดดีต่อกัน) สีสสามัญญา (เคารพพระบิษข วิษญ กุณหมาย วัฒนธรรมจารีตประเพณี และมีกิริยามารยาท) เมตตาจิกกรรม (พูดดีต่อกัน) ทิฏฐิสามัญญา (มีความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้) ในหลักการที่สำคัญ ปรับความคิดเห็นเข้ากับคนอื่นได้ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง จะเห็นได้ว่าราษฎรเพศต่างกัน อายุต่างกันแต่โดยภาพรวมก็มีกรนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ไม่แตกต่างกันเหตุผลที่ผู้วิจัยได้นำรายงานการวิจัยเรื่องนี้มาเขียนเพราะว่า บุคคลในหมู่บ้าน หรือชุมชน องค์กรต่างๆ ได้นำหลักธรรมด้านเมตตาภาขกรรม เมตตาคน โนกรรม เมตตาจิกกรรม สาราณ โภคิ สีสสามัญญา ทิฏฐิสามัญญามาใช้ ซึ่งเป็นธรรมที่เกี่ยวข้องอยู่ในหลักสาราณียธรรม”^{๒๑}

^{๒๐}พระมหาสำรว ญาณส่วโร (พินคอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) ๒๕๔๘, ๑๒๗ หน้า.

^{๒๑}อ่า ทองนอก, “ศึกษากรนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านนานอก ตำบลกระแจะ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, ๑๑๓ หน้า.

สมหวัง สวัสดิ์ทิพย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า “พระพุทธศาสนานั้นมีหลักจริยธรรมอยู่ ๓ ระดับคือ ระดับต้น สำหรับรักษาความสงบสุขในสังคม ระดับกลางเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรมมากขึ้น ส่วนระดับสูงนั้นหมายถึงหลักจริยธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น หรือเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลพนักงานเทศบาลนั้นแบ่งออกเป็น ๓ ระดับเช่นกันคือ ระดับผู้บริหาร ระดับผู้นำ และระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่ละระดับของคุณธรรม และระดับของพนักงานนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือระดับคุณธรรมวัดจากการพัฒนาของจิตใจ ส่วนระดับของพนักงานนั้นวัดจากความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน แต่เมื่อก้าวถึงหลักธรรมที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานนั้นสามารถแยกได้ดังนี้

จักรวรรดิธรรม ๑๒ ทศพิทธาธรรม ๑๐ มรรคมืองค์ ๘ สังคหธรรม ๔ พรหมวิหารธรรม ๔ และสาราณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมแก่พนักงานระดับผู้บริหาร สัปปริยธรรม ๑ อริยทรัพย์ ๗ สังคหวัตถุ ๔ หลักผู้นำ ๖ จักรธรรม ๔ อุปการะธรรม ๒ เป็นจริยธรรมสำหรับพนักงานระดับหัวหน้างานส่วนพนักงานผู้ปฏิบัติการนั้นควรประกอบด้วยหลักความประพฤติ ๔ หลักความเคารพ ๔ ปัญญา ๕ ฎีกุจิธรรมิกัตถประโยชน์ ๕ กตัญญูกเวทิตะธรรม ๒ และอิทธิบาท ๔

เหตุผลที่ผู้วิจัยได้นำรายงานการวิจัยเรื่องนี้มาเขียนเพราะว่า พุทธจริยธรรมจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานของบุคลากรในองค์กรต่างๆซึ่งเพียงแต่เราดอนเอาหลักธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาประยุกต์ใช้ซึ่งหลักสาราณียธรรม ๖ ก็อยู่ในหมวดพุทธจริยธรรม”^{๒๒}

สรุปได้ว่าสาราณียธรรมเป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน โดยตรงพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแก่บรรพชิตคือผู้บวชเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนาแล้วพระพุทธานิคมไม่ใช่เฉพาะแต่บรรพชิตย่อมสาธยายทั่วไปถึงบุคคลทุกทัวหน้าไม่มีว่างเว้น สาราณียธรรมนี้แปลว่าธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ปิยกรุณาทำความรักกันครุกรุณาทำความเคารพนบนอบกัน สงคหายเป็น ไปเพื่อสงเคราะห์กันและกัน อวิวาทยเป็น ไปเพื่อไม่วิวาทเก่งแย้งกันและกันจนถึงทะเลาะเบาะแว้งกัน สามัคคิยาเป็น ไปเพื่อความสามัคคี เอภิกฎายเป็น ไปเพื่อความเป็นหมวดหมู่เดียวกันหรือรวมกันเป็นหมวดหมู่เดียวกันนี้เป็นหลักของสาราณียธรรมพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงเพื่อปลุกบุคคลที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะเพื่อให้หมู่คณะที่อยู่ด้วยกันด้วยความรักความสามัคคีและเกศสันติสุขมี ๖ ข้อคือ

^{๒๒}สมหวัง สวัสดิ์ทิพย์, “พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๘๔ หน้า.

๑) เข้าไปตั้งเมตตาปรารถนาสุขปรารถนาดีต่อกันและกัน ประกอบกิจการงานทางกายแก่กันและกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒) เข้าไปตั้งเมตตาปรารถนาสุขปรารถนาดีต่อกันและกัน ประกอบกิจการงานที่พึงทำทางวาจาคือพูดดีแก่กันหรือแนะนำกันเพื่อให้ได้รู้และทำกิจการงานที่ดีที่ชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓) เข้าไปตั้งเมตตาปรารถนาสุขปรารถนาดีต่อกันและกัน ประกอบกิจการงานที่พึงทำทางใจคือใจมุ่งจะให้หลายคนอยู่เป็นสุขจนถึงช่วยคิดถึงกิจการที่เขาจะพึงทำให้ดำเนิน ไปในทางดีทางชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๔) เฉลี่ยลาภที่ได้มา โดยชอบธรรมให้แก่กันตามสมควรอันเป็นบุญกุศลมุ่งความเฉลี่ยเพื่อแผ่ด้วยตนเองไม่ใช่ไปปิดใครใครเขาต้องออกทรัพย์ให้คนและใช้ให้บุคคลอื่นทำกิจการงานอย่างทาส เพราะนั่นเป็นเจตนาอันทารุณ โหดร้ายมุ่งหมายแต่ความดีความสุขเฉพาะตน

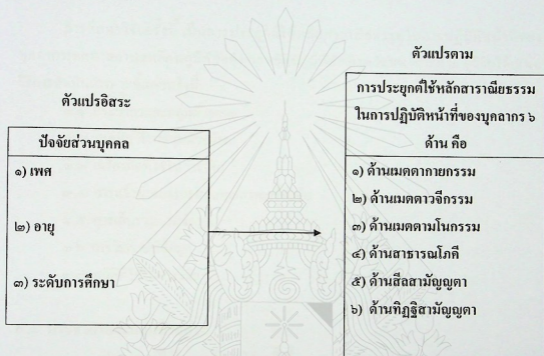
๕) มีศีลคือความประพฤติดีทางกายทางวาจาด้วยความตั้งใจให้สม่ำเสมอเพราะคนที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะตั้งตั้งแต่หมู่อุบาสก อุบาสิกา หมู่สามเณร หมู่ภิกษุ หรือหมู่ญาติพี่น้องต่างถ้ามีความประพฤติดีทางกายทางวาจาด้วยความตั้งใจสม่ำเสมอและสม่ำเสมอไปในทางที่ดีแล้วจะอยู่ด้วยกันเป็นสุข

๖) อีกข้อหนึ่งทรงแนะให้มีทิวฐิติคือความเห็นเหมือนกันหรือเสมอกันแต่ว่าคนเราแม้เพียงสองคนจะมีความเห็นเหมือนกันไปทุกอย่างย่อมไม่ได้ต้องมีความเห็นชอบร่วมกันสามารถตกลงกันได้ ในหลักการที่สำคัญ ปรับความคิดเห็นเข้ากับคนอื่นได้ และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เพราะฉะนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงแสดงข้อที่จะพึงกำหนดมุ่งหมายไว้ว่าทิวฐิติคือความเห็นนั้น ต้องเป็นทิวฐิตินั้นประเสริฐนั้นออกจากทุกซ์ดำเนิน ไปถึงความสิ้นทุกซ์โดยชอบแก่บุคคลที่มีทิวฐิตินั้น

ธรรม ๖ ข้อคือตั้งเมตตาภาวกรรม ตั้งเมตตาวจิรกรรมตั้งเมตตา มโนกรรมต่อกันและกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง เฉลี่ยลาภที่ได้มา โดยชอบธรรมแก่กันและกันตามสมควร ตั้งใจประพฤติดี ประพฤติชอบให้เสมอกันตามภูมิตามชั้นมุ่งทำความเห็นอันประเสริฐคือความเห็นที่จะดำเนิน ไปเพื่อความสิ้นทุกซ์เหมือนกันด้วยกันอีกประการหนึ่งเพราะบุคคลจำเป็นต้องอาศัยกันเป็นหมู่เป็นคณะพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงกรุณาทรงหวังสุขประ โขชน์แก่หมู่ชนจึงทรงแสดงธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรักกัน ทำความเคารพกัน เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กันเพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อพร้อมเพียงกันเพื่อความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันเป็นประ โขชน์สำหรับหมู่คณะเรียกว่า สาราณียธรรม

๒.๕ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยอำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาหลักธรรมตามกรอบพระไตรปิฎก^{๒๓} และแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)^{๒๔} ผู้วิจัยได้บูรณาการสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบที่ ๒.๑ แสดงการสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๒๓} ๑๔/๒๘๒/๓๐๒-๓๐๓.

^{๒๔} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), ธรรมนุษยชีวิต, อังแก้ว, หน้า ๑๔-๑๕.

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยอำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐๔ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๘๒ คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan^๑

๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกลุ่มตัวอย่าง

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น พ.ศ. ๒๕๓๕, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๕๐.

กับประชากรจากตารางการประมาณการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan กล่าวคือตารางกำหนดจำนวนประชากร ๑๐๐ คน ต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๘๐ คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๐๔ คน ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงจำนวน ๘๒ คน (ไม่น้อยกว่า ๘๐ คน)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมีคำตอบให้เลือก (Check list) จำนวน ๓ ข้อ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัยอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับหลักการ ๖ ประการคือ ด้านเมตตาภาวกรรม ด้านเมตตาวจีกรรม ด้านเมตตาโมกรรม ด้านสาธารณโภคี ด้านศีลสามัญญตา ด้านทฎฐิสามัญญตา ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามเกณฑ์การวัดของลินคอร์ท (Likert) มี ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง การประยุกต์ใช้ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง การประยุกต์ใช้ มาก
- ๓ หมายถึง การประยุกต์ใช้ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง การประยุกต์ใช้ น้อย
- ๑ หมายถึง การประยุกต์ใช้ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Questionnaire) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เขียนและข้อเสนอแนะความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๓.๔ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยสร้างเครื่องมือที่จะศึกษาโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสราณียธรรมจากพระไตรปิฎกพระสูตรและอรรถกถาแปล พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๕๔๒ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เอกสารอ้างอิงของนักการศึกษา นักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดแนวคิดของตัวแปรและประเด็นข้อคำถามต่างๆในการสร้างแบบสอบถาม

๓.๔.๒ นิยามตัวแปรเชิงปฏิบัติการและการสร้างคำถามตัวแปรที่กำหนดไว้โดยเขียนคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะซึ่งครอบคลุมตัวแปรตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษาตามหลักสราณียธรรม ๖ ประการ คือ คดี ด้านเมตตาภาชกรรม (ทำดีต่อกัน) ด้านเมตตาวจิรกรรม (พูดดีต่อกัน) ด้านเมตตาโมกขกรรม(คิดดีต่อกัน) ด้านสาธาณ โภคิ (รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกัน) ด้านศีลสามัญญา (เคารพพระบิเษน วินัย กฎหมาย วัฒนธรรมจารีตประเพณี และมีกิริยามารยาท) ด้านทฎฐิสามัญญา มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกกลงกันได้ ในหลักการที่สำคัญ ปรึบความคิดเห็นเข้ากับคนอื่นได้ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง) และทั้งนี้กำหนดตัวแปรให้สอดคล้องกับบุคลากรในเทศบาล

๓.๔.๓ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาตามค่านิยามและแนวคิดทฤษฎีตามที่ได้ศึกษา โดยการศึกษาคิดค้นตั้งคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสราณียธรรม ๖ ด้าน โดยแยกแต่ละหัวข้อหลักเป็น ๕ ข้อย่อย รวมทั้งสิ้นเป็น ๓๐ ข้อ ตั้งคำถามใช้หลักสราณียธรรมในเชิงรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในเทศบาล ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบและวัดการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมให้ตรงวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยเมื่อสร้างคำถามและตรวจสอบเป็นที่พอใจแล้ว จึงได้นำไปปรึกษาหารือขอคำแนะนำจากบุคคลที่มีความรู้ด้านหลักสราณียธรรมจำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือดังนี้

๑) พระมหา อำนวย มหาวีโร (ดร.)

ตำแหน่งอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

๒) ดร.ประพิศ โบราณมูล

ตำแหน่งอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

๓) นายสมหมาย แก้วบุญเรือง

ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย

พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะและหาความเที่ยงตรง

เชิงพิณิจ(Face Validity) ให้คะแนนตามดัชนีความสอดคล้องดังนี้

- +๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อความเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้
- o เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้
- ๑ เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้
- น้ำหนักเกณฑ์ที่ได้มาแทนค่าในสูตร

ตารางที่ ๓.๑ ตัวอย่างการคำนวณและแปลความหมาย ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ คน

แบบสอบถาม ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓			
๑	+๑	+๑	+๑	+๓	+๑	ใช้ได้
๒	+๑	-๑	+๑	+๑	+๐.๓๓	ใช้ไม่ได้
๓	-๑	๐	-๑	-๒	-๐.๖๖	ใช้ไม่ได้
๔	+๑	+๑	+๑	+๒	+๑	ใช้ได้
๕	+๑	๑	+๑	+๒	+๐.๖๖	ใช้ได้

หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสร็จแล้ว นำมาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

มากกว่าหรือเท่ากับ .๐๕

เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรง
วัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้าจริง

น้อยกว่า .๐๕

เป็นแบบสอบถามที่ต้องคิดทิ้งหรือแก้ไข เพราะไม่มี
ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การศึกษา
ค้นคว้า

$$\text{คำนวณจากสูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน คะแนนรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .๐๕ ขึ้น ไปถือว่าใช้ได้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .๐๕ ถือว่าเป็นตัวแทนค่าดัชนี ต่ำกว่า .๐๕ คำถามนั้นตัดออก

๓.๔.๔ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎี ทั้งความเป็นปรนัย ส่วนการใช้ภาษาและคำชี้แจงแล้วนำมาทำความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะได้ข้อคำถาม จำนวน ๓๐ ข้อ

๓.๔.๕ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บจริง จำนวน ๒๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๒ ได้ค่าความเชื่อมั่นมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ๐.๕๗

๓.๔.๖ นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองและปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และขอคำแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๓.๕.๑ ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ดถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือและอนุญาตให้บุคลากรในเทศบาล คอบแบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความอนุเคราะห์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยแจ้งบุคลากรในเทศบาลให้ความร่วมมือในการคอบแบบสอบถาม พร้อมแจกแบบสอบถามและกำหนดส่งคืนยังผู้วิจัยโดยตรงทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประสานขอความร่วมมือพร้อมชี้เหตุผลและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยทราบด้วยตนเอง

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

๓.๕.๓ เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากบุคลากรเทศบาลตำบลพัคภูมิพิสัยทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐% ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ดำเนินการตามขั้นตอนในการแปลความหมายวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

๓.๖.๑ แบบสอบถามตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๖.๒ แบบสอบถามตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคภูมิพิสัย อำเภอพัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในตารางประกอบคำอธิบาย

การแปลความหมายของคะแนนที่นำมาหาค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๕ หมายถึง การประยุกต์ใช้น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๕ หมายถึง การประยุกต์ใช้น้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๕ หมายถึง การประยุกต์ใช้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๕ หมายถึง การประยุกต์ใช้มาก

ค่าเฉลี่ย ๕.๐๐ ขึ้นไป หมายถึง การประยุกต์ใช้มากที่สุด

๓.๖.๓ เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคภูมิพิสัย อำเภอพัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามสถานภาพเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีความแตกต่างตามสถานภาพที่คาดหวังว่าควรจะเป็นทดสอบ โดยใช้สถิติ t-test และ F-test หรือ One-way ANOVA

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๗.๑ สถิติใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑) การหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อโดยใช้ t-test^๔ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ t	แทน	อำนาจจำแนก
\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

๒) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๕ โดยใช้สูตร

$$a_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_1^2} \right]$$

a = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_{items}^2$ = ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_{total}^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของเครื่องมือทั้งฉบับ

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔.

๓.๗.๒ สถิติพื้นฐาน

๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร^๖

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร^๗

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคน

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร^๘

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคน
 \sum แทน ผลรวม

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖.^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

๓.๗.๓ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

๑) เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามสถานภาพระหว่าง เพศ และระดับการศึกษา ของบุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ t -test แบบ Independent Sample^๕

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

\bar{X}_1 \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

S_1 S_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ตามลำดับ

n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

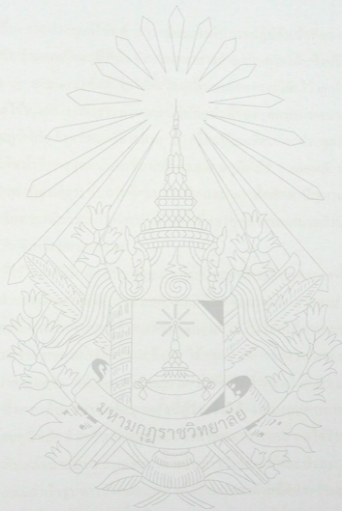
๒) เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามสถานภาพระหว่างกลุ่มอายุ ๓ กลุ่มคือ (๑) ๒๐-๓๐ ปี (๒) ๓๑-๔๐ ปี (๓) ๔๑-๕๐ ปี เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Vanace) ทดสอบโดยใช้สถิติ F - test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe โดยใช้สูตร^๖

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๗.

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๒.

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_B	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล ตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ (Quantitative Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประมาณค่าห้าระดับบุคลากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น ๑๐๔ คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการกำหนดขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๒ คนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ สุ่มที่มีได้กำหนดไว้ล่วงหน้าว่ามีใครจะเป็นจะเป็นตัวอย่างบ้าง ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้แจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จนได้จำนวนครบจำนวน และไม่ให้ซ้ำคนเดิมแล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

- ๔.๑ สถิติลักษณะที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๒ ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติเพื่อความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของรวมกำลังสอง
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติใช้ในการพิจารณาแจกแจงแบบ t กับกลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คน
F	แทน	ค่าสถิติใช้ในการพิจารณาแจกแจงแบบ F กับกลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คน
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑ - ๔.๓

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๕๖	๖๘.๓๐
หญิง	๒๖	๓๑.๗๐
รวม	๘๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓๐ และเป็นเพศหญิงจำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๐

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐ - ๓๐ ปี	๒๓	๒๘.๐๐
๓๑ - ๔๐ ปี	๓๒	๓๙.๑๐
๔๕ - ๕๐ ปี	๒๗	๓๒.๙๐
รวม	๘๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยส่วนใหญ่มีอายุ
๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๐ รองลงมาอายุ ๔๕ - ๕๐ ปี จำนวน ๒๗ คน
คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๐ และมีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐

ตารางที่ ๔.๓ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๕๒.๔๐
ปริญญาตรี	๓๙	๔๗.๖๐
รวม	๘๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๐ และการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๐

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุห์ อําเภอพยุห์ จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๔ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุห์ อําเภอพยุห์ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ลำดับ	การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่	ระดับการประยุกต์ใช้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ด้านเมตตาการุณม	๔.๒๖	๐.๔๘	มาก
๒	ด้านเมตตาวจกรรม	๓.๕๐	๐.๕๓	มาก
๓	ด้านเมตตามโนกรรม	๓.๕๔	๐.๕๔	มาก
๔	ด้านสราณีมโกถ	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก
๕	ด้านศีลสามัญญดา	๓.๕๘	๐.๕๐	มาก
๖	ด้านทฤษฎีสามัญญดา	๔.๐๕	๐.๔๒	มาก
	รวม	๓.๕๗	๐.๔๐	มาก

(n = ๘๒)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุห์ อําเภอพยุห์ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเมตตาการุณม ด้านทฤษฎีสามัญญดา ด้านศีลสามัญญดา ด้านเมตตามโนกรรม ด้านเมตตาวจกรรม และด้านสราณีมโกถ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลตาบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาการุณม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านเมตตาการุณม	ระดับการประยุกต์ใช้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของเทศบาลด้วยความเต็มใจ	๔.๔๔	๐.๕๕	มาก
๒.	ได้ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	๔.๓๕	๐.๗๔	มาก
๓.	ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโสกว่าทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความเต็มใจ	๔.๓๖	๐.๕๘	มาก
๔.	ได้ช่วยทำกิจธุระทำหน้าที่แทนเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง	๔.๑๐	๐.๖๕	มาก
๕.	ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเอง	๔.๐๖	๐.๖๗	มาก
รวม		๔.๒๖	๐.๔๘	มาก

(n = ๘๒)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลตาบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาการุณม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๑) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของเทศบาลด้วยความเต็มใจ รองลงมาคือ ข้อ ๓) ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโสกว่าทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความเต็มใจ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๕) ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเอง

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านเมตตามโนกรรม	ระดับการประยุกต์ใช้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	คิดจะทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง	๔.๐๐	๐.๖๐	มาก
๒.	มองเพื่อนร่วมงานในแง่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง	๓.๗๘	๐.๗๕	มาก
๓.	ไว้นือเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง	๓.๖๓	๐.๕๖	มาก
๔.	ทำงานกับเพื่อนร่วมงานมีความสุข	๔.๐๗	๐.๗๒	มาก
๕.	คิดจะชักชวนเพื่อนร่วมงานร่วมกันพัฒนาเทศบาลของตนด้วยความเต็มใจ	๔.๒๖	๐.๖๐	มาก
รวม		๓.๘๔	๐.๕๔	มาก

(n = ๘๒)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๕) คิดจะชักชวนเพื่อนร่วมงานร่วมกันพัฒนาเทศบาลของตนด้วยความเต็มใจ รองลงมาคือ ข้อ ๔) ทำงานกับเพื่อนร่วมงานมีความสุข และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๓) ไว้นือเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลทับลพขัณฑ์ อำเภอยักษ์ขุมภูมิจังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโกศล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านสาธารณโกศล	ระดับการประยุกต์ใช้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ได้รับวิจากรพเพื่อ สร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร	๓.๕๒	๐.๘๒	มาก
๒.	เคยวิจากรพช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน	๓.๖๒	๐.๘๔	มาก
๓.	ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันสิ่งของที่ร่วมกันหา กันทำมาได้อย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมงาน	๓.๘๗	๐.๖๘	มาก
๔.	ได้รับการช่วยเหลือในการหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้จาก เพื่อนร่วมงานมาใช้สอย	๓.๗๒	๐.๗๗	มาก
๕.	ได้ให้เพื่อนร่วมงานหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้ของคนไปใช้ สอย	๓.๗๑	๐.๖๕	มาก
รวม		๓.๖๘	๐.๖๒	มาก

(n = ๘๒)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลทับลพขัณฑ์ อำเภอยักษ์ขุมภูมิจังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโกศล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ ๓) ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันสิ่งของที่ร่วมกันหาทำมาได้อย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ข้อ ๔) ได้รับการช่วยเหลือในการหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้จากเพื่อนร่วมงานมาใช้สอย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๒) ได้รับวิจากรพเพื่อ สร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ทฤษฎีสามัญญา	ระดับการประยุกต์ใช้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	เต็มใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของคน	๔.๒๐	๐.๕๓	มาก
๒.	ให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น	๔.๒๓	๐.๖๐	มาก
๓.	เต็มใจปฏิบัติตามมติของที่ประชุมซึ่งแตกต่างจากข้อเสนอแนะของตน	๔.๐๕	๐.๕๑	มาก
๔.	เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน	๓.๘๒	๐.๖๘	มาก
๕.	เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งในหมู่คณะได้ร่วมกันหารือกับเพื่อนร่วมงาน คณะสมาชิกเทศบาลเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	๔.๐๐	๐.๖๔	มาก
รวม		๔.๐๕	๐.๔๒	มาก

(n = ๘๒)

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ ๒) ให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ ข้อ ๑) เต็มใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของคน และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๔) เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน

ตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการเปรียบเทียบปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๑ - ๔.๕๘

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๘๖	๐.๓๕	มาก
หญิง	๒๖	๔.๒๑	๐.๓๓	มาก
รวม	๘๒	๔.๐๔	๐.๓๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๘๖	๐.๓๕	๓.๘๔	๐.๓๗
หญิง	๒๖	๔.๒๑	๐.๓๓		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า บุคลากรในในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากรุณา จําแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๔.๑๕	๐.๔๘	มาก
หญิง	๒๖	๓.๗๖	๐.๕๐	มาก
รวม	๘๒	๓.๙๖	๐.๔๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากรุณา ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศชาย มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศหญิง (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากรุณา จําแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๔.๑๕	๐.๔๘	๓.๔๗	๐.๑๔
หญิง	๒๖	๓.๗๖	๐.๕๐		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านเมตตากรุณา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๗๖	๐.๕๐	มาก
หญิง	๒๖	๔.๒๒	๐.๔๔	มาก
รวม	๘๒	๓.๘๘	๐.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๗๖	๐.๕๐	๓.๘๗	๐.๒๗
หญิง	๒๖	๔.๒๒	๐.๔๔		

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำนวนตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๘๑	๐.๕๕	มาก
หญิง	๒๖	๔.๒๓	๐.๓๘	มาก
รวม	๘๒	๔.๐๒	๐.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตามโนกรรม ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย เพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๑๘ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำนวนตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๘๑	๐.๕๕	๓.๕๐	๐.๐๕
หญิง	๒๖	๔.๒๓	๐.๓๘		

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตามโนกรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโลกี จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๕๖	๐.๕๘	มาก
หญิง	๒๖	๓.๕๖	๐.๖๓	มาก
รวม	๘๒	๓.๕๖	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธารณโลกี ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย เพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๒๐ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้าน สาธารณโลกี จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๕๖	๐.๕๘	๒.๘๐	๐.๖๒
หญิง	๒๖	๓.๕๖	๐.๖๓		

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า บุคลากรในในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธาณโลกี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานិยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๙๖	๐.๔๗	มาก
หญิง	๒๖	๔.๐๒	๐.๕๖	มาก
รวม	๘๒	๔.๙๘	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านศีลสามัญญา ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย เพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๒๒ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๙๖	๐.๔๗	๐.๔๕	๐.๖๕
หญิง	๒๖	๔.๐๒	๐.๕๖		

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านศีลสามัญญา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม
ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสัมัญญา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๕๖	๓.๕๔	๐.๓๗	มาก
หญิง	๒๖	๔.๓๐	๐.๔๓	มาก
รวม	๘๒	๔.๑๒	๐.๓๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติ
หน้าที่ ด้านทฤษฎีสัมัญญา ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย เพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม
ในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าเพศชาย (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๒๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎี
สัมัญญา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	๕๖	๓.๕๔	๐.๓๗	๓.๗๖	๐.๓๘
หญิง	๒๖	๔.๓๐	๐.๔๓		

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการปฏิบัติหน้าที่
ด้านทฤษฎีสัมัญญา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐ - ๓๐ ปี	๒๓	๓.๖๑	๐.๕๕	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๓๒	๔.๑๘	๐.๒๓	มาก
๔๑ - ๕๐ ปี	๒๗	๓.๗๘	๐.๒๕	มาก
รวม	๘๒	๓.๖๗	๐.๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๒๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๕๔	๒	๑.๒๒๗	๘.๗๒๓	.๐๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๑.๑๑๓	๗๕	๐.๑๔๑		
รวม	๑๓.๕๖๗	๗๗			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๒๗

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของระดับการประยุกต์ใช้
 หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณุมิพิสัย
 อำเภอพัคคณุมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๕๑$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๘$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๗๘$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๓.๕๑	-	๐.๒๗*	๐.๑๒
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๘	-	-	๐.๓๖*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓.๗๘	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณุมิพิสัย อำเภอพัคคณุมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
 โดยรวม มากกว่า บุคลากร อายุ ๒๐-๓๐ ปี และอีกคู่คือ บุคลากร อายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้
 หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม มากกว่าบุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณุมิพิสัย อำเภอพัคคณุมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐ - ๓๐ ปี	๒๓	๔.๑๖	๐.๕๖	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๓๒	๔.๕๔	๐.๓๓	มากที่สุด
๔๑ - ๕๐ ปี	๒๗	๔.๐๐	๐.๓๕	มาก
รวม	๘๒	๔.๒๖	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณุมิพิสัย อำเภอพัคคณุมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้าน
 เมตตากายกรรม ในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ในระดับสูงสุด และมีการประยุกต์ใช้
 หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี
 (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๒๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๐๒	๒	๒.๒๐๑	๑๒.๐๖๒	.๐๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๔.๔๑๖	๗๕	.๑๘๒		
รวม	๑๘.๘๑๘	๗๗			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากายกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๓๐

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของระดับการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๕๔$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๐๐$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๔.๑๕	-	๐.๓๕*	๐.๑๘
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๔	-	-	๐.๕๓*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๔.๐๐	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากายกรรม มากกว่า บุคลากร อายุ ๒๐-๓๐ ปี และอีกคู่คือ บุคลากร อายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากายกรรม มากกว่าบุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำนวนตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐ - ๓๐ ปี	๒๓	๓.๘๐	๐.๗๒	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๓๒	๔.๑๘	๐.๓๒	มาก
๔๑ - ๕๐ ปี	๒๗	๓.๖๖	๐.๓๗	มาก
รวม	๘๒	๔.๒๖	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม ในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลัก สารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๓๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำนวนตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๔๑	๒	๒.๑๗๐	๕.๒๐๑	.๐๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๘.๖๓๕	๗๙	.๒๓๖		
รวม	๒๒.๙๗๖	๘๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของระดับการประยุกต์ใช้
 หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย
 อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๘๐$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๘$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๖๖$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๐	-	๐.๓๘*	๐.๑๓
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๘	-	-	๐.๕๒*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓.๖๖	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่
 ด้านเมตตาวชิกรรม มากกว่า บุคลากร อายุ ๒๐-๓๐ ปี และอีกคู่คือ บุคลากร อายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการ
 ประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม มากกว่าบุคลากร อายุ ๔๑-
 ๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติ
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐-๓๐ ปี	๒๓	๓.๘๒	๐.๗๘	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๔.๑๕	๐.๔๒	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๒๗	๓.๗๖	๐.๒๖	มาก
รวม	๘๒	๓.๕๔	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ ด้าน
 เมตตามโนกรรม ในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลัก สสารเคมีธรรมชาติ
 ในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐-๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑-๕๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๓๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๕๕	๒	๑.๕๕๕	๖.๐๗๕	.๐๐๔*
ภายในกลุ่ม	๒๐.๗๘๖	๗๕	.๒๖๓		
รวม	๒๓.๙๔๑	๗๗			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้าน
เมตตามโนกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่
ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๓๖

ตารางที่ ๔.๓๖ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการประยุกต์ใช้หลัก
สราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอ
พัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๘๒$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๗๖$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๒	-	๐.๓๖*	๐.๐๖
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๕	-	-	๐.๔๓*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓.๗๖	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
ด้านเมตตามโนกรรม มากกว่า บุคลากร อายุ ๒๐-๓๐ ปี และอีกคู่คือ บุคลากร อายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการ
ประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตามโนกรรม มากกว่าบุคลากร อายุ
๔๑-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโลกิ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐-๓๐ ปี	๒๓	๓.๖๕	๐.๘๘	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๓.๘๖	๐.๕๓	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๒๗	๓.๔๖	๐.๓๕	มาก
รวม	๘๒	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธารณโลกิ์ ในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐-๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑-๕๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๓๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโลกิ์ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๖๕	๒	๑.๑๘๕	๓.๑๘๔	.๐๔๗*
ภายในกลุ่ม	๒๕.๓๖๘	๗๙	.๓๒๒		
รวม	๒๗.๗๓๓	๘๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธารณโลกิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๓๕

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอ
 พัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโลกิ จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๖๕$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๘๖$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๖๘$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๓.๖๕	-	๐.๑๗	๐.๒๒
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๓.๘๖		-	๐.๔๐*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓.๖๘			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้าน
 สาธารณโลกิ มากกว่า บุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี ส่วนผู้ที่เหลือมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธารณโลกิ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญตา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐-๓๐ ปี	๒๓	๓.๘๖	๐.๖๕	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๔.๑๓	๐.๓๗	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๒๗	๓.๕๑	๐.๖๘	มาก
รวม	๘๒	๓.๘๘	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านศีล
 สามัญญตา ในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการ
 ปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๔๑-๕๐ ปี และมีอายุ ๒๐-๓๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๔๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อมตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๓๘	๒	.๕๖๙	๒.๓๐๘	.๑๐๖
ภายในกลุ่ม	๑๕.๔๘๔	๗๖	.๒๔๗		
รวม	๒๐.๖๒๒	๗๘			

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสิ่งแวดล้อมตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒๐ - ๓๐ ปี	๓๐	๔.๐๘	๐.๕๑	มาก
๓๑ - ๔๐ ปี	๓๒	๔.๑๗	๐.๓๖	มาก
๔๑ - ๕๐ ปี	๓๕	๓.๘๙	๐.๓๗	มาก
รวม	๙๗	๔.๐๕	๐.๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งสามช่วงอายุมีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ด้านทฤษฎีสิ่งแวดล้อมในระดับมาก โดยบุคลากรมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากรมีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี และมีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๔๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านทฤษฎีสัมัญญา จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๖๑๓	๒	.๕๘๒	๓.๓๘	.๐๓๕*
ภายในกลุ่ม	๑๓.๕๕๖	๓๖	.๓๗๖		
รวม	๑๔.๗๑๗	๓๘			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
ด้านทฤษฎีสัมัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงนำมาหาความแตกต่างราย
คู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังตารางที่ ๔.๔๔

ตารางที่ ๔.๔๔ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ของการประยุกต์ใช้หลัก
สารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอ
พัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสัมัญญา จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	\bar{X}	อายุ ๒๐-๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๐๘$)	อายุ ๓๑-๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๗$)	อายุ ๔๑-๕๐ ปี ($\bar{X} = ๓.๘๕$)
อายุ ๒๐-๓๐ ปี	๔.๐๘	-	๐.๐๘	๐.๑๕
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๗	-	-	๐.๒๗*
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓.๘๕	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
ด้านทฤษฎีสัมัญญา มากกว่า บุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี ส่วนคู่ที่เหลือมีการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรม
ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านทฤษฎีสัมัญญา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรม
ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๕	๐.๓๒	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๕	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี โดยรวม มีการประยุกต์ใช้
หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาปริญญาตรี มี
การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
(ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๔๖ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
เทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม
จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๕	๐.๓๒	๐.๓๕	๐.๐๖
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๕	๐.๔๘		

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคณภูมิพิสัย อำเภอพัคณภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติ
หน้าที่โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๔.๒๓	๐.๔๐	มาก
ปริญญาตรี	๓๙	๔.๓๐	๐.๕๖	มาก
รวม	๘๒	๔.๒๗	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากายกรรม ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๔๘ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตากายกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๔.๒๓	๐.๔๐	๐.๖๑	๐.๐๕
ปริญญาตรี	๓๙	๔.๓๐	๐.๕๖		

จากตารางที่ ๔.๔๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตากายกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๘๕	๐.๔๑	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๑	๐.๖๔	มาก
รวม	๘๒	๓.๕๐	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๕๐ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๘๕	๐.๔๑	๐.๑๗	๐.๐๒*
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๑	๐.๖๔		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๕๐ พบว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาค้างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาวชิกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๕๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลตาบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๗	๐.๔๓	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๒	๐.๖๔	มาก
รวม	๗๘	๓.๕๕	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตามโนกรรม ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๕๒ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๗	๐.๔๓	๐.๔๐	๐.๐๖
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๒	๐.๖๔		

จากตารางที่ ๔.๕๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาค้างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตามโนกรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๕๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณิยมธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโลกิ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๖๖	๐.๕๒	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๗๐	๐.๗๓	มาก
รวม	๘๒	๓.๖๘	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๓ พบว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลัก สราณิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสาธารณโลกิ ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๕๔ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณิยมธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้าน สาธารณโลกิ จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๖๖	๐.๕๒	๐.๒๗	๐.๐๑*
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๗๐	๐.๗๓		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๕๔ พบว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยมธรรมในการปฏิบัติ หน้าที่ในด้านสาธารณโลกิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๕๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญตา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๕	๐.๔๒	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๗	๐.๕๘	มาก
รวม	๗๘	๓.๕๘	๐.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านศีลสามัญญตา ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๕๖ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญตา จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๕	๐.๔๒	๐.๑๘	๐.๐๖
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๕๗	๐.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๕๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านศีลสามัญญตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๕๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพหัยคณภูมิพิสัย อำเภอพหัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญาตา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๘	๐.๓๗	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๔.๑๔	๐.๔๖	มาก
รวม	๗๘	๔.๐๖	๐.๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพหัยคณภูมิพิสัย อำเภอพหัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านทฤษฎีสามัญญาตา ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ตามค่าเฉลี่ย)

ตารางที่ ๔.๕๒ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เทศบาลตำบลพหัยคณภูมิพิสัย อำเภอพหัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญาตา จำแนกตามระดับการศึกษา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๓	๓.๕๘	๐.๓๗	๐.๖๑	๐.๐๕
ปริญญาตรี	๓๕	๔.๑๔	๐.๔๖		

จากตารางที่ ๔.๕๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพหัยคณภูมิพิสัย อำเภอพหัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านทฤษฎีสามัญญาตา ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยทอสรุปประเด็นสำคัญตามตารางที่ ๔.๕๕-๔.๖๔ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๕๕ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาการุณกรรม

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านเมตตาการุณกรรม		ด้านเมตตาการุณกรรม	
๑. ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่ไม่ค่อยเป็นกันเอง	๒๐	๑. ควรแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยอาการเป็นกันเอง	๑๕
๒. ไม่ค่อยได้ช่วยทำกิจธุระทำหน้าที่แทนเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ ทั้งค่อนหน้าและลับหลัง	๑๐	๒. ควรช่วยทำกิจธุระทำหน้าที่แทนเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจทั้งค่อนหน้าและลับหลัง	๘
รวม	๓๐	รวม	๒๓

จากตารางที่ ๔.๕๕ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เสนอมากที่สุด เป็นปัญหาด้านเมตตาการุณกรรม คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่ไม่เป็นกันเองมีความถี่สูงสุด และ ข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เสนอมากที่สุด ด้านเมตตาการุณกรรม คือ ควรแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเอง

ตารางที่ ๔.๖๐ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านเมตตาวชิกรรม

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านเมตตาวชิกรรม		ด้านเมตตาวชิกรรม	
๑. ไม่ค่อยกล่าวคำสรรเสริญยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง	๑๒	๑. ควรกล่าวคำสรรเสริญยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง	๑๔
๒. ไม่ค่อยได้แนะนำตักเตือนผู้อื่น เพื่อนร่วมงานด้วยความหวังดีทั้งต่อ หน้าและลับหลัง	๕	๒. ควรบอกกล่าวในสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้า และลับหลัง	๕
๓. ไม่ค่อยได้บอกกล่าวในสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อ หน้าและลับหลัง	๕		
รวม	๒๒	รวม	๒๙

จากตารางที่ ๔.๖๐ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิ
พิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม คือ ไม่ค่อยได้บอกกล่าวในสิ่งที่เป็นประโยชน์
เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ ข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย
อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาวชิกรรม ควรกล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชย
เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ตารางที่ ๔.๖๑ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสภานิติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านเมตตามโนกรรม

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านเมตตามโนกรรม		ด้านเมตตามโนกรรม	
๑. ไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ (ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งค่อนหน้า และลับหลัง	๑๕	๑. ควรเชื่อใจ(ไม่ระแวง)เพื่อนร่วมงานทั้งค่อนหน้า และลับหลัง	๑๖
๒. ไม่ค่อยมองเพื่อนร่วมงานในแง่ดีทั้งค่อนหน้าและลับหลัง	๑๐	๒. ควรมองเพื่อนร่วมงานในแง่ดีทั้งค่อนหน้าและลับหลัง	๑๒
รวม	๒๕	รวม	๒๘

จากตารางที่ ๔.๖๑ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม คือ ไม่ค่อยเชื่อใจเพื่อนร่วมเท่าที่ควรนัก และข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตามโนกรรม ควรไว้เนื้อเชื่อใจต่อเพื่อนร่วมงานให้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๔.๖๒ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสภานิติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านสาธารณโภคี

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านสาธารณโภคี		ด้านสาธารณโภคี	
๑. ไม่ค่อยได้บริจาคทรัพย์สินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร	๑๖	๑. ควรบริจาคทรัพย์สินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ในบางโอกาส	๑๖
๒. ไม่ค่อยได้บริจาคทรัพย์สินช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน	๑๕	๒. ควรบริจาคทรัพย์สินช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน	๑๕
รวม	๓๑	รวม	๓๑

จากตารางที่ ๔.๖๒ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโภคี คือด้านสาธารณโภคี ไม่ค่อยได้บริจาคทรัพย์สินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์เท่าใดนัก และข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอ

พหุคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณูปโภค การบริหารจัดการทรัพยากรหรือสิ่งตามที่จะทำได้เพื่อ
สร้างสาธารณประโยชน์ตามโอกาสอันควร

ตารางที่ ๔.๖๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านสิ่งแวดล้อม		ด้านสิ่งแวดล้อม	
๑. ในเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัยมี ผู้สูบบุหรี่	๑๒	๑. ในเทศบาลควรงดสูบบุหรี่	๑๓
๒. ในเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัยมี การเล่นการพนันเสี่ยงโชค (หวย)	๑๐	๒. ในเทศบาลไม่ควรมีการเล่นการ พนันเสี่ยงโชค (หวย)	๑๐
รวม	๒๒	รวม	๒๓

จากตารางที่ ๔.๖๓ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม คือ ในเทศบาลมีผู้สูบบุหรี่อยู่ และข้อเสนอแนะของบุคลากร
เทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสิ่งแวดล้อม ควรให้
สูบบุหรี่ หรือ สูดตามสถานที่ที่เทศบาลจัดไว้ให้

ตารางที่ ๔.๖๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพัคคีสมบูรณ์พิสัย อำเภอพัคคีสมบูรณ์พิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านทฤษฎีสามัญญา

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านทฤษฎีสามัญญา ๑. ไม่ได้ร่วมความคิดเห็นและตกลง กับเพื่อนร่วมงานในการเลือกตั้ง ๒. เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งในหมู่ คณะไม่ได้ร่วมกันหารือกับเพื่อน ร่วมงาน ในการแก้ไขปัญหานั้น เกิดขึ้น	๑๑ ๕	ด้านทฤษฎีสามัญญา ๑. ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นกับ เพื่อนร่วมงานในทางการเมือง ๒. เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งในหมู่ คณะ ควร ร่วมกัน หารือกับเพื่อน ร่วมงานในการแก้ไขปัญหานั้น เกิดขึ้น	๑๒ ๕
รวม	๒๐	รวม	๒๑

จากตารางที่ ๔.๖๓ พบว่า ปัญหาของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคีสมบูรณ์พิสัย อำเภอพัคคีสมบูรณ์พิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา คือ ไม่ได้ร่วมความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานใน
การเลือกตั้งเท่าใดนัก และ ข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคคีสมบูรณ์พิสัย อำเภอพัคคีสมบูรณ์
พิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา ควรให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็นในทางการเมือง
อย่างเป็นทางการ

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบล พัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสสารเคมีธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในเทศบาลตำบลพัทลุงภูมิพิสัย อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๘๒ คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดย เทียบตารางของ เกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด และปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่มในเรื่องเพศ กับสถานภาพ และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า ๒ กลุ่ม ได้แก่ อายุ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe และนำเสนอในรูปแบบตารางตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลของการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓๐ มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๐ และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๐

๕.๑.๒ การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสารนิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเมตตา ภายนอก ด้านทฤษฎีสัมมัญญา ด้านศีลสัมมัญญา ด้านเมตตาภายในกรรม ด้านเมตตาวจีกรรม และ ด้านสาธารณโลกี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน

๑) ด้านเมตตาภายนอก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๑) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของเทศบาลด้วยความเต็มใจ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๕) ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่ไม่ค่อยเป็นกันเอง

๒) ด้านเมตตาวจีกรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๔) พุดจาอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติเพื่อนร่วมงานทั้งค่อนหน้าและลับหลัง และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๕) กล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งค่อนหน้าและลับหลัง

๓) ด้านเมตตาภายในกรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๕) คิดจะชักชวนเพื่อนร่วมงานร่วมกันพัฒนาเทศบาลของตนด้วยความเต็มใจ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๓) ไว้เนื้อเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งค่อนหน้าและลับหลัง

๔) ด้านสาธารณโลกี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๓) ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันสิ่งของที่ร่วมกันหาจัดทำได้อย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมงานและข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๒) ใ้บริการทักท้วงเพื่อ สร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร

๕) ด้านศีลสัมมัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ ๕) ไปใช้สิทธิ์เลือกคั้ง (เช่น ส.ส. ท.ว. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๑) ในเทศบาลของท่านมีผู้สูบบุหรี่

บ) ด้านทฤษฎีสามัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ ๒) ให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้ แสดงความคิดเห็น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๔) เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็น และตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน

๕.๑.๓ เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากร ในเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

๕.๑.๔ ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑) ปัญหาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพขัณภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามสรุปประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

๑.๑) ด้านเมตตากายกรรม จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความถี่สูงสุด คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ด้วยกิริยาอาการที่ไม่ค่อยเป็นกันเอง

๑.๒) ด้านเมตตาวชิกรรม จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ไม่ค่อยกล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชย
 เพื่อร่วมงานทั้งค่อนหน้าและลับหลัง

๑.๓) ด้านเมตตามโนกรรม จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ (ระแวง) เพื่อร่วมงานทั้ง
 ค่อนหน้า และลับหลัง

๑.๔) ด้านสาธารณโลกี จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ไม่ค่อยได้บริจาคทรัพย์เพื่อ สร้าง
 สาธารณประโยชน์เท่าที่ควร

๑.๕) ด้านศีลสามัญญา จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ในเทศบาลของอำเภอพัคคณภูมิพิสัย มีผู้สูบ
 บุหรี่

๑.๖) ด้านทฤษฎีสามัญญา จากกลุ่มบุคลากรที่มีปัญหากับการประยุกต์ใช้หลัก
 สาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ไม่ได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับ
 เพื่อร่วมงานในเลือกตั้ง

๒) แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ
 บุคลากรเทศบาลตำบลพัคคณภูมิพิสัย อำเภอพัคคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามสรุปประเด็นที่
 สำคัญได้ ดังนี้

๒.๑) ด้านเมตตาทกกรรม แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม
 ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อร่วมงานด้วยกิริยา
 อาการที่เป็นกันเอง

๒.๒) ด้านเมตตาวชิกรรม แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม
 ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ควรกล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชยเพื่อร่วมงานทั้งค่อ
 หน้าและลับหลัง

๒.๓) ด้านเมตตามโนกรรม แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม
 ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ควรเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อร่วมงานทั้งค่อนหน้า และลับ
 หลัง

๒.๔) ด้านสาธารณโลกี แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมใน
 การปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ควรบริจาคทรัพย์เพื่อ สร้างสาธารณประโยชน์ตามแต่โอกาส

๒.๕) ด้านศีลสามัญญตา แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ในเทศบาลนครงศุบบุหรี

๒.๖) ด้านทฎฐิสามัญญตา แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีความดีสูงสุด คือ ควรให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานในทางการเมือง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในหกด้าน คือ ด้านเมตตาภาวกรรม ด้านเมตตาวัจกรรม ด้านเมตตาโมกกรรม ด้านสาธาณ โภคิ ด้านศีลสามัญญตา และด้านทฎฐิสามัญญตา ผู้วิจัยเห็นผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑) จากผลการวิจัย พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่มากมายและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคลากร เช่น สถานการณ์ เวลา ความสนใจด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และเกิดความสำนึกทางจิตใจ นำไปประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงาน และองค์กร ให้เคารพระเบียบ วินัย กฎหมาย วัฒนธรรมจารีตประเพณี และมีกิริยามารยาทซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อ้า ทองนอก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาหลักสาราณียธรรม ไปใช้ในหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านนอก ตำบลเกาะเกด อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่าราษฎรหมู่บ้านนอกมีการใช้หลักสาราณียธรรมอยู่ในระดับมาก คือด้านเมตตาภาวกรรม(ทำดีต่อกัน)เมตตาโมกกรรม(คิดดีต่อกัน)ศีลสามัญญตา(เคารพระเบียบ วินัย กฎหมาย วัฒนธรรมจารีตประเพณี และมีกิริยามารยาท)เมตตาวัจกรรม(พูดดีต่อกัน)ทฎฐิสามัญญตา(มีความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้)ในหลักการที่สำคัญ ปรับความคิดเห็นเข้ากับคนอื่น ได้ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง)

๒) ด้านเมตตาภาวกรรม การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาภาวกรรม การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๑) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของเทศบาลด้วยความเต็มใจ อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย ทำงานกันเป็นทีม มีความสามัคคีปรองดอง มีน้ำใจให้ความร่วมมือกับเทศบาลเป็นอย่างดี มีความสามารถและเต็มใจ มีหลักธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จรัส ปันธิ ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลักและการนำมาเสนอด้วยพรรณนาจากการศึกษาพบว่า “การบริหารงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทั้งสิ้นเริ่มตั้งแต่การสรรหาคณะเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กรไปซึ่งกระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบันได้บริหารโดยยึดหลักระบบราชการนำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบธรรมาภิบาลและหลักสังฆธรรมคัมภีรญาณและภายิตระจามมหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองคนและครองงานได้ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนาแล้วคือเป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ดีงามมีความหวังดีความปรารถนาดีต่อกัน ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามกฎแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนองเดียวกันเมื่อมีข้อสงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุกระดับ ทั้งระดับบริหาร ผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้การบริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนาโดยตลอด

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ ๕ การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเอง อภิปรายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย ทำงานกันเป็นทีมมีความสามัคคีปรองดองมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้ความร่วมมือกับเทศบาลเป็นอย่างดีแต่ความเป็นกันเองยังมีน้อยอยู่ต้องปรับให้มีศีลธรรมเพื่อรักษา กายวาจาให้เรียบร้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอุบล ฤกษ์โชติ (แก้วขวัญอ้อม) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทยพบว่า “ศีลเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริตโดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพฤติดังคเวินจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลายการฝึกอบรมคน การฝึกอบรมคนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจศีลเมื่อประพฤติตรงตามหลักการสภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากตัณหา คุณธรรมที่มีฐานจากศีลย่อมมีคุณค่าที่รักษาและส่งเสริมคุณภาพจิตใจประ โยชน์ที่ต้องการจากศีลคือการควบคุมความประพฤติป้องกันไม่ให้ตกไปสู่

ความขี้ใจสงบจากกิเลสเป็นสมาธิที่มีคุณค่าสนองระบบจริยธรรมเพราะผู้ปฏิบัติจะประพฤติกิเลส
ถูกต้องก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในระบบและเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานอยู่ด้วยการปลูกฝังให้มีศีล
ด้วยการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ให้การสั่งสอนที่ถูกต้องหลักการมาประพฤติกิเลสอย่าง
ต่อเนื่องด้วยความไม่ประมาทศีลในด้านทางสังคมมุ่งเน้นทางวินัยยอมรับคลุมการจัดระเบียบ
ด้านนอกทั้งหมดรวมถึงข้อกำหนดกฎเกณฑ์ขนบธรรมเนียมและข้อปฏิบัติกิจการทั้งหลายของหมู่
ชนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสภาพที่ควรจัดได้ให้มีความสัมพันธ์กับด้านจิตใจส่งผล
ออกมาสู่สังคมคุณค่าของศีลทางสังคมคือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการแสดงออกทางกาย
วาจาให้เรียบร้อยเกื้อกูลความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยจิตใจของสมาชิกในสังคมประกอบด้วยเมตตาและ
กรุณามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจต่างๆเพื่อ
เข้าถึงจุดหมายที่ตั้งงาม โดยลำดับจนถึงจุดหมายสูงสุดของชีวิตจิตใจจึงมีความเข้มงวดกวดขันเคร่งครัด
หยาบประณีตด้วยเหตุผลที่ต้องสัมพันธ์เกื้อกูลในการปฏิบัติธรรมนั่นคือความสงบใจเป็นไปเพื่อ
สมาธิแม้เพียงศีล๕ที่ประพฤติกิเลสอย่างถูกต้องก็จัดว่าเป็นผู้ที่มีศีลอย่างบริบูรณ์สำหรับสมาชิกในสังคม
ปัจจุบัน

๓) ด้านเมตตาจริยธรรม การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ
บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาจริยธรรม
การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๔) พุดจาอ่อนน้อมอ่อนคนให้เกียรติเพื่อนร่วมงานทั้งค
หน้าและลับหลัง ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิ
พิสัย มีบุคลิกและนิสัยที่สุภาพอ่อน โขน โดยเฉพาะการพุดจาสนทนาที่ไพเราะอ่อนหวานซึ่ง
สอดคล้องกับการวิจัยของ พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม) ได้ศึกษารื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของ
ศีลที่มีต่อสังคมไทยพบว่า “ศีลเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริต โดยมี
เจตนาเป็นเครื่องประพฤติดังเว้นจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลายการ
ฝึกอบรมคน การฝึกอบรมคนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจศีลเมื่อประพฤติตรงตาม
หลักการสภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากตัณหา คุณธรรมที่มีฐานจากศีลย่อมมีคุณค่าที่รักษาและ
ส่งเสริมคุณภาพจิตใจประ โยชน์ที่ต้องการจากศีลคือการควบคุมความประพฤติป้องกันไม่ให้ตกไปสู่
ความขี้ใจสงบจากกิเลสเป็นสมาธิที่มีคุณค่าสนองระบบจริยธรรมเพราะผู้ปฏิบัติจะประพฤติกิเลส
ถูกต้องก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในระบบและเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานอยู่ด้วยการปลูกฝังให้มีศีล
ด้วยการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ให้การสั่งสอนที่ถูกต้องหลักการมาประพฤติกิเลสอย่าง
ต่อเนื่องด้วยความไม่ประมาทศีลในด้านทางสังคมมุ่งเน้นทางวินัยยอมรับคลุมการจัดระเบียบ
ด้านนอกทั้งหมดรวมถึงข้อกำหนดกฎเกณฑ์ขนบธรรมเนียมและข้อปฏิบัติกิจการทั้งหลายของหมู่

ชนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสภาพที่ควรจัดได้ให้มีความสัมพันธ์กับด้านจิตใจส่งผลออกมาสู่สังคมคุณค่าของศิลปะทางสังคมคือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการแสดงออกทางกายวาจาให้เรียบร้อยเกี่ยวเนื่องความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยจิตใจของสมาชิกในสังคมประกอบด้วยเมตตาและกรุณามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่เกี่ยวเนื่องแก่การปฏิบัติกิจต่างๆเพื่อเข้าถึงจุดหมายที่พึงงาม โดยลำดับจนถึงจุดหมายสูงสุดของชีวิตสิ่งจึงมีความเข้มงวดกวดขันเคร่งครัดหยาบประณีตด้วยเหตุผลที่ต้องสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติธรรมนั่นคือความสงบใจเป็นไปเพื่อสมาธิแม้เพียงศิลปะที่ประพุดคืออย่างถูกต้องก็จัดว่าเป็นผู้ที่มีศิลปะอย่างบริบูรณ์สำหรับสมาชิกในสังคมปัจจุบัน

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ ๕ กล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง อภิปรายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพิชัย อำเภอพิชัยภูมิพิสัย บุคลากรทำงานกันเป็นทีมแต่ยังอ่อนในเรื่องการกล่าวชมเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลังซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอูบล กตปญโญ (แก้ววงษ์ล้อม) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของศิลปะที่มีต่อสังคม ไทยพบว่า “ศิลปะเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริต โดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพุดติงคเวินจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลายการฝึกอบรมคน การฝึกอบรมคนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจศิลปะเมื่อประพุดติงคเวินตามหลักการสภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากคัมภีร คุณธรรมที่มีฐานจากศิลปะย่อมมีคุณค่าที่รักษาและส่งเสริมคุณภาพจิตใจประ โยชน์ที่ต้องการจากศิลปะคือการควบคุมความประพฤติป้องกันไม่ให้ตกไปสู่ความชั่วจิตใจสงบจากกิเลสเป็นสมาธิที่มีคุณค่าสนองระบบจริยธรรมเพราะผู้ปฏิบัติจะประพุดติงคเวินได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในระบบและเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานอยู่ด้วยการปลูกฝังให้มีศิลปะด้วยการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ศิลปะการสอนที่ถูกต้องหลักการมาประพุดติงคเวินอย่างค่อเนื่องด้วยความไม่ประมาทศิลปะในด้านทางสังคมมุ่งเน้นทางวินัยอบรมครอบคลุมการจัดระเบียบด้านนอกทั้งหมดรวมถึงข้อกำหนดคกกฎเกณฑ์ขนบธรรมเนียมและข้อปฏิบัติกิจการทั้งหลายของหมู่ชนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสภาพที่ควรจัดได้ให้มีความสัมพันธ์กับด้านจิตใจส่งผลออกมาสู่สังคมคุณค่าของศิลปะทางสังคมคือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการแสดงออกทางกายวาจาให้เรียบร้อยเกี่ยวเนื่องความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยจิตใจของสมาชิกในสังคมประกอบด้วยเมตตาและกรุณามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่เกี่ยวเนื่องแก่การปฏิบัติกิจต่างๆเพื่อเข้าถึงจุดหมายที่พึงงาม โดยลำดับจนถึงจุดหมายสูงสุดของชีวิตสิ่งจึงมีความเข้มงวดกวดขันเคร่งครัดหยาบประณีตด้วยเหตุผลที่ต้องสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติธรรมนั่นคือความสงบใจเป็นไปเพื่อสมาธิแม้เพียงศิลปะที่ประพุดคืออย่างถูกต้องก็จัดว่าเป็นผู้ที่มีศิลปะอย่างบริบูรณ์สำหรับสมาชิกในสังคมปัจจุบัน

๔) ด้านเมตตาตามโนกรรม การประยุกต์ใช้หลักสารณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลลพขฌกภูมิพิสัย อำเภอลพขฌกภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาตามโนกรรม การประยุกต์ใช้หลักสารณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๕) คิดจะชักชวนเพื่อนร่วมงานร่วมกันพัฒนาเทศบาลของตนด้วยความเต็มใจ ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลลพขฌกภูมิพิสัย อำเภอลพขฌกภูมิพิสัย มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้เจริญและดีขึ้น พร้อมทั้งคิดจะชักชวนคนอื่นให้เข้าร่วมพัฒนาด้วยเป็นความคิดที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาบุญเรือน ปถกฐโร (พิลาพันธ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาทอันเป็นข้อธรรมที่สำคัญหัวข้อหนึ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎกผลการวิจัยพบว่า "เมตตาเป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือในระดับพื้นฐานเมตตาเป็นหลักธรรมในอันที่จะให้คนทั้งหลายเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ไม่ทำลาย ไม่เบียดเบียนกันยังคงทั้งหลายให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่ชาวโลกในระดับกลางเมตตาเป็นคุณธรรมที่ช่วยพัฒนาจิตให้สะอาดบริสุทธิ์ ลดกิเลส ลดปัญหาจกความทุกข์ให้เบาบางลงมีความเห็นแก่ตัวน้อยลงยังประ โยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและสังคมส่วนรวมในระดับสูงเมตตาเป็นคุณธรรมที่ยังบุคคลให้หมดตัว หมดกิเลส หมดปัญหา ไม่มีอาสวะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในจิตให้เป็นเมตตาที่สะอาดบริสุทธิ์ไม่มีผู้ให้และผู้รับหมายถึงการบรรลุพระนิพพานเป็นเมตตาพระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายเมตตานั้นเกิดขึ้น ได้ ๓ ทางคือ ทางกายวาจา และทางใจเมตตาที่มีกิเลสครอบงำหรือเมตตาที่ปราศจากปัญญาย่อมเป็นสาเหตุให้เกิด โทษ ได้ถ้าบุคคลเจริญเมตตาอย่างค้อมเนื่องก็ย่อมได้รับอนิสงส์หรือคุณประ โยชน์นับหาประมาณมิได้

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ ๓) ไว้เนื้อเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลลพขฌกภูมิพิสัย อำเภอลพขฌกภูมิพิสัย ทำงานกันเป็นทีมดีแต่ยังขาดความเชื่อมั่นในองค์กรมีความระแวงในใจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง สาวิถี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า "พระพุทธศาสนานั้นมีหลักจริยธรรมอยู่ ๓ ระดับคือ ระดับดีน สำหรับรักษาความสงบสุขในสังคม ระดับกลางเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรมมากขึ้น ส่วนระดับสูงนั้นหมายถึงหลักจริยธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้นหรือเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลพนักงานเทศบาลนั้นแบ่งออกเป็น๓ระดับเช่นกันคือ ระดับผู้บริหารระดับผู้นำ และระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่ละระดับของคุณธรรม และระดับของพนักงานนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือระดับคุณธรรมวัดจากการพัฒนาของจิตใจ ส่วนระดับของพนักงานนั้นวัดจาก

ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน แต่เมื่อกล่าวถึงหลักธรรมที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานนั้นสามารถแยกได้ดังนี้

จักรวรรดิธรรม ๑๒ ทศพิทธาธรรม ๑๐ มรรคมองต์ ๘ สังคหธรรม ๔ พรหมวิหารธรรม ๔ และสาราณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมแก่พนักงานระดับผู้บริหาร สัปปริสธรรม ๑ อริยทรัพย์ ๑ สังคหวัตถุ ๔ หลักผู้นำ ๖ จักรธรรม ๔ อุปการะธรรม ๒ เป็นจริยธรรมสำหรับพนักงานระดับหัวหน้างาน ส่วนพนักงานผู้ปฏิบัติกรนั้นควรประกอบด้วยหลักความประพฤติ ๔ หลักความเคารพ ๔ ปัญหา ๕ ทิฏฐิธรรมิกกัตถประโยชน์ ๔ กตัญญูคุณวิธรรม ๒ และอิทธิบาท ๔

๕) ด้านสาธารณโภคี การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโภคี การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๓) ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันสิ่งของที่ร่วมกันทำกันทำได้อย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมงาน อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย มีความรักความยุติธรรม แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและโปร่งใสจริงใจต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมหวัง ดาวสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนานั้นมีหลักจริยธรรมอยู่ ๓ ระดับคือ ระดับต้น สำหรับรักษาความสงบสุขในสังคม ระดับกลางเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรมมากขึ้น ส่วนระดับสูงนั้นหมายถึงหลักจริยธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น หรือเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลพนักงานเทศบาลนั้นแบ่งออกเป็นระดับเช่นกันคือ ระดับผู้บริหาร ระดับผู้นำ และระดับผู้ปฏิบัติงาน แต่ละระดับของคุณธรรม และระดับของพนักงานนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือระดับคุณธรรมวัดจากการพัฒนาของจิตใจ ส่วนระดับของพนักงานนั้นวัดจากความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ๑)ได้บริจาคเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร อภิปรายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพหุคณภูมิพิสัย อำเภอพหุคณภูมิพิสัย ทำงานอย่างเป็นที่ดีแต่ยังขาดหลักธรรมคือ จาคะการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมกล่าวคือเป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกันสนับสนุนเกื้อกูลกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยจรดี ปันธิ ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลักและการนำมาเสนอด้วยพรรณนาจากการศึกษาพบว่า "การบริหารงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทั้งสิ้นเริ่มตั้งแต่การสรรหาคนเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กรไปซึ่งกระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนถึงปัจจุบันได้บริหารโดยได้ยึด

หลักการบวรราชการนำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบธรรมาภิบาลและหลักสังฆธรรมตาม ปณิธานและภามิตประจํามหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองคนและครองงานได้ซึ่งเป็นการ สอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนาแล้วถือเป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ตั้งงมีความหวังดี ความปรารถนาดีต่อกันให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามกฎแบบแผน วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนองเดียวกันเมื่อมีข้อ สงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุก ระดับ ทั้งระดับบริหาร ผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้การ บริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนามาโดยตลอด

๖) ด้านศีลสามัญญตา การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญตา การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๕) ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (เช่น ศ.ศ. ศ.ว. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย มีความรักใน ประชาธิปไตย และประเทศชาติบ้านเมือง โดยการใชสิทธิของตัวเองอย่างเต็มที่ เปรียบเหมือนคนที่ ถือศีลอย่างเคร่งครัด ไม่ยอมให้ค่างพล้อย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พระมหาสำรวย ฆานฉวโร (ทินคอน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่๕ที่มีต่อสังคมไทย ได้ศึกษาค้นคว้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาขอบข่ายและความหมายแรงจูงใจผลกระทบที่มีต่อ สังคมไทยตลอดจนพุทธวิธีการแก้ไขปัญหาคามหลักพุทธธรรมผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยออกเป็น ผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

ด้านตนเอง

- ๑) สติปัญญาเสื่อมถอยทำให้เสียสุขภาพจิตเสียทรัพย์สินเกิดโรคและเสียชื่อเสียงที่ สำคัญที่สุดทำให้หมดความละเอียดหมดความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วทั้งปวง
- ๒) ผู้เสพของเมาเป็นนิตย์เมื่อตายไปย่อมมีนรกภูมิ เปรมภูมิและเดรัจฉานเป็นที่ หวังได้โทษอย่างเบาที่สุดแม้ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกก็กลายเป็นคนบ้า

ด้านสังคม นั้นเกิดขึ้นเป็นผลกระทบทางสังคมคือโลกวิฆะชาวโลกคิดเสีย เพราะผู้เสพของเมาบ่อยกระทำกรรม โดยไม่รู้ศึกตัวพุทธวิธีการแก้ไขคือการแก้ปัญหายาในคือปรับ ที่โยนิสมโนสิการการแก้ที่กิเลส ๓ กองความพอใจชอบใจเป็นพื้นฐานมีอวิชชามูลเหตุแห่งปัญญา

หลักธรรมาภิบาลนำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบธรรมาภิบาลและหลักธรรมาภิบาล
 ปณิธานและภาคีประจำมหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ฝึกฝน
 ตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองคนและครองงานได้ซึ่งเป็นการ
 สอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนาแล้วคือเป็นการแสดงความรัก
 ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ดีงามมีความหวังดี
 ความปรารถนาดีต่อกันให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามกฎแบบแผน
 วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนองเดียวกันเมื่อมีข้อ
 สงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖
 ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุก
 ระดับ ทั้งระดับบริหาร ผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้การ
 บริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนามาโดยตลอด

๖) ด้านศีลสามัญญตา การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ
 บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศีลสามัญญตา
 การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๕) ไปไว้สิทธิ์เลือกตั้ง (เช่น ๕.๕. ๕.๖. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)
 ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย มีความรักใน
 ประชาธิปไตย และประเทศชาติบ้านเมือง โดยการใช้สิทธิของตัวเองอย่างเต็มที่ เปรียบเหมือนคนที่
 ถือศีลอย่างเคร่งครัด ไม่ยอมให้ต่างพล้อย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พระมหาสารวย ฌาณฉวโร
 (พินดอน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย
 ได้ศึกษาค้นคว้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาขอบข่ายและความหมายแรงจูงใจผลกระทบที่มีต่อ
 สังคมไทยตลอดจนพุทธวิธีการแก้ไขปัญหาคามหลักพุทธธรรมผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยออกเป็น
 ผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

ด้านตนเอง

- ๑) สถิติปัญหาเสื่อมถอยทำให้เสียสุขภาพจิตเสียทรัพย์สินเกิด โรคและเสียชื่อเสียงที่
 สำคัญที่สุดทำให้หมดความละเอียดความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วทั้งปวง
- ๒) ผู้เสพของมาเป็นนิตย์เมื่อตายไปย่อมมีนรกภูมิ เปรตภูมิและเดรัจฉานเป็นที่
 หวังได้โทษอย่างเบาที่สุดแม้ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกก็กลายเป็นคนบ้า

ด้านสังคม นั้นเกิดขึ้นเป็นผลกระทบทางสังคมคือ โลกวิฆนะชาวโลกดิเคียน
 เพราะผู้เสพของมาข่มกระทำกรรมโดยไม่รู้จักตัวพุทธวิธีการแก้ไขคือการแก้ปัญหากายในคือปรับ
 ที่โยนิโสมโนสิการการแก้ที่กิเลส ๓ กองความพอใจชอบใจเป็นพื้นฐานมีวิชาขุทฺธมคฤหัสถ์ปัญหา

ทั้งสิ้นแล้วสร้างภูมิคุ้มกันจิตด้วยอุบายสงบใจและอุบายเรื่องปัญญาแก่ที่สิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่แวดล้อมตัวเราผู้โดยมีเราเป็นศูนย์กลางมีกัลยาณมิตรเป็นเครื่องนำทางและเป็นเครื่องชี้หนทางสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างดีนั้นผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีล ๕ ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันจึงทำให้ทราบวัตถุประสงค์สี่ข้อนี้ว่าความไม่ประมาทคือการไม่อยู่ปราศจากสติบรรดาคุณธรรมทั้งหลายที่มีความประมาทไม่เป็นมูลเรียกว่าเป็นชอกุศลธรรมทั้งหลายฉะนั้นความไม่ประมาทจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีทางสังคมและเศรษฐกิจตามหลักพุทธธรรมที่ว่าละชั่วทางกายวาจาใจตลอดถึงละความเห็นผิดแล้วปฏิบัติดีทางกายวาจาและใจตลอดถึงทำความเห็นให้ถูกเพราะบรรดาความดีทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นเพราะความไม่ประมาทเป็นมูล

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ ๑) ในเทศบาลของท่านมีผู้สูบบุหรี่ อีกปรายได้ ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย ทำงานกันเป็นที่ดีแต่ยังขาดศีลธรรม จึงมีผู้สูบบุหรี่ซึ่งไม่รู้อบาบุญและสิ่งเสียดแทงที่ควรชื่อว่าไม่รักษาดูแลตัวเองและผู้อื่นในสังคมซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของของ พระมหาธำรง ญาณสว่าง (พินคอน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทยได้ศึกษาค้นคว้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาขอบข่ายและความหมายแรงจูงใจผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยตลอดจนพุทธวิธีการแก้ไขปัญหาคามหลักพุทธธรรมผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยออกเป็นผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

ด้านตนเอง

๑) สถิติปัญหาเสื่อมถอยทำให้เสียสุขภาพจิตเสียทรัพย์สินเกิดโรคและเสียชื่อเสียงที่สำคัญที่สุดทำให้หมดความละเอียดหมัดความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วทั้งปวง

๒) ผู้เสียดแทงเป็นนิตย์เมื่อตายไปย่อมมีนรกภูมิ เปรตภูมิและเดรัจฉานเป็นที่หวังได้โทษอย่างเบาที่สุดแม้ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกก็กลายเป็นคนบ้า

ด้านสังคม นั้นเกิดขึ้นเป็นผลกระทบทางสังคมคือ โลกวิฆนะชาวโลกคิดเหินเพราะผู้เสียดแทงย่อมกระทำกรรมโดยไม่รู้จักตัวพุทธวิธีการแก้ไขคือการแก้ปัญหายาภายในคือปรับที่โนมิโสม โนสิการการแก้ที่กเลส ๓ กองความพอใจชอบใจเป็นพื้นฐานมีอวิชชามูลเหตุแห่งปัญญาทั้งสิ้นแล้วสร้างภูมิคุ้มกันจิตด้วยอุบายสงบใจและอุบายเรื่องปัญญาแก่ที่สิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่แวดล้อมตัวเราผู้โดยมีเราเป็นศูนย์กลางมีกัลยาณมิตรเป็นเครื่องนำทางและเป็นเครื่องชี้หนทางสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างดีนั้นผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีล ๕ ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบันจึงทำให้ทราบวัตถุประสงค์สี่ข้อนี้ว่าความไม่ประมาทคือการไม่อยู่ปราศจากสติบรรดาคุณธรรมทั้งหลายที่มีความประมาทไม่เป็นมูลเรียกว่าเป็นชอกุศลธรรมทั้งหลายฉะนั้นความไม่ประมาทจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีทางสังคมและเศรษฐกิจตามหลักพุทธธรรมที่ว่าละชั่วทางกายวาจา

ใจตลอดถึงละความเห็นผิดแล้วปฏิบัติทางกายวาจาและใจตลอดถึงทำความเห็นให้ถูกเพราะบรรดาความดีทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นเพราะความไม่ประมาทเป็นมูล

๓) ด้านทฤษฎีสามัญญาตา การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญาตา การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ๒) ให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย มีความเปิดกว้างด้านความคิดเห็น และรับฟังปัญหาต่าง ๆ จากผู้อื่นอย่างเต็มที่ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้องค์กรดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จรัส ปันธิ ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลักและการนำมาเสนอด้วยพรณาจากการศึกษาพบว่า “การบริหารงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทั้งสิ้นเริ่มตั้งแต่การสรรหาคนเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กร ไปซึ่งกระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบันได้บริหาร โดยได้ยึดหลักระบบราชการที่นำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบธรรมาภิบาลและหลักสังฆธรรมตามปณิธานและภาคีประจํามหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองตนและครองงานได้ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนา กล่าวคือเป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ตั้งามมีความหวังดีความปรารถนาดีต่อกันให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามกฎแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนองเดียวกันเมื่อมีข้อสงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุกระดับ ทั้งระดับบริหาร ผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้การบริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนามาโดยตลอด

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ ๔) เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็น และตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน อภิปรายได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ยังอ่อนด้านระบบราชการก็นำระบบคุณธรรมแบบธรรมาภิบาลและหลักสังฆธรรมตามปณิธานของประชาธิปไตยซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส ปันธิ ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาวิเคราะห์จาก

เอกสารเป็นหลักและการนำมาเสนอด้วยพรณาจากการศึกษาพบว่า “การบริหารงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทั้งต้นเริ่มตั้งแต่การสรรหาคนเข้าสู่อองค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กร ไปซึ่งกระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนจนถึงปัจจุบันได้บริหาร โดยได้ยึดหลักระบบราชการนำระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารแบบธรรมาภิบาลและหลักสังฆธรรมคัมภีร์ฐานและภายิตประจํามหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองคนและครองงาน ได้ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักสรวาณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนา กล่าวก็เป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะ ในสิ่งที่ตั้งมมีความหวังคิดความปรารถนาดีต่อกัน ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปันยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามกฎแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดถึงมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกันเป็นไปในทำนองเดียวกันเมื่อมีข้อสงสัยหรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาโดยหลักสรวาณียธรรมทั้ง ๖ ประการนั้นมหาวิทยาลัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุกระดับ ทั้งระดับบริหารผู้บังคับบัญชา ตัวเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้การบริหารบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบความสำเร็จและพัฒนามาโดยตลอด

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักสรวาณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย อำเภอพยุหคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบจากผลการวิจัยทั้ง หกด้าน คือ ด้านเมตตากายกรรม ด้านเมตตาวจิกรรม ด้านเมตตา मनกรรม ด้านสรวาณ โภคิ ด้านศีลสามัญญคา และด้านทิกฎฐิสามัญญคา เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สำหรับการวางแผน โดยควรมีการปรับปรุงกลยุทธในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย อำเภอพยุหคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีการประยุกต์ใช้หลักสรวาณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากที่สุดต่อไป อีกทั้งเพื่อให้เป็นประโยชน์กับผู้บริหารของเทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย อำเภอพยุหคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ใช้เป็นแนวทางในการรักษาไว้ซึ่งบุคลากรในเทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย ในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสรวาณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย อำเภอพยุหคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เทศบาลตำบลพยุหคภูมิพิสัย อำเภอพยุหคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จึงควรรักษาการ

ประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรไว้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและความใฝ่ใจของบุคลากรให้อยู่ในระดับสูงสุดต่อไป

๒) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา ภายหลัง การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยกิริยาอาการที่เป็นกันเองมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาลให้ได้รับการเรียนรู้ฝึกอบรมนในเรื่องของกิริยาบรรยา โดยการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักธรรมมากที่สุด และฝึกอบรมนอย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องริบดำเนินการพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

๓) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา ภายหลัง การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า กล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาลให้ได้รับการเรียนรู้ฝึกอบรมนในเรื่องการปราศรัยพูดคุยกับตัวอย่างบุคลากรที่ทำงานดีให้ปรากฏต่อเพื่อนร่วมงานเพื่อขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น โดยการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักสาราณิยธรรมและหมั่นฝึกจิตของตนให้คงที่จึงจำเป็นต้องทำให้เร็วที่สุดเพื่อสร้างคุณภาพของบุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

๔) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตา ภายหลัง การประยุกต์ใช้หลักสาราณิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า ไว้เนื้อเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาล ให้ได้รับความเชื่อมั่นกับเพื่อนร่วมงานทุกคน ป้องกันการระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน เพื่อขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น โดยการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่ง และทำเป็นปกติทุกวัน จึงจำเป็นต้องริบดำเนินการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

๕) ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณโภคิ การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ข้อที่ว่า ได้บริจาคทรัพย์เพื่อสร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาล ได้เกิดจิตสำนึกในการเสียสละประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ลดความตระหนี่เพิ่มการบริจาคทานโดยการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักธรรมมากที่สุด และทำอย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องรีบดำเนินการพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อสร้างบุคลากร ในเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

๖) ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสติสัมปชัญญะ การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า ในเทศบาลของท่านมีผู้สูบบุหรี่ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาล ให้ลดละเลิกอบายมุขสิ่งเสพติดทุกชนิด เพื่อสุขภาพที่ดี และประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์ รมงรงค์ให้ปฏิบัติตามศีล ๕ โดยการให้หลักธรรมคอยควบคุมมากที่สุด และทำอย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องรีบดำเนินการพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อสร้างบุคลากรในเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

๗) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญญา การประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้บุคลากรในเทศบาล ได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและเต็มที่โดยเฉพาะทางการเมือง การเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงาน โดยการให้หลักธรรมคอยควบคุมไปด้วยกัน และทำอย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องรีบดำเนินการพัฒนา โดยเร่งด่วนเพื่อสร้างบุคลากรในเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเมตตาทายกรรม ด้านเมตตาวชิกรรม ด้านเมตตาโมกรรม ด้านสาธารณโภคิ และด้านทฤษฎีสามัญญา แตกต่างกัน ๕ ด้าน โดยผู้ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลัก

สราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเมตตาทกกรรม ด้านเมตตาวจกรรม และด้านเมตตมโนกรรม มากกว่า บุคลากร อายุ ๒๐-๓๐ ปี และอีกผู้คือ บุคลากร อายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มากกว่าบุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี ไปด้วยเช่นเดียวกัน และผู้ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสราณภคิ และด้านทฎฐิสามัญญตา มากกว่าบุคลากร อายุ ๔๑-๕๐ ปี บุคลากรเทศบาลตำบลพคกภูมิพิสัย อำเภอพคกภูมิพิสัย จังหวัคมหาสราคม ควรพัฒนา ด้านสราณภคิ และด้านทฎฐิสามัญญตา กับบุคลากรมีอายุ ๔๑-๕๐ ปี ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรการประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ในระดับสูงที่สุดต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพคกภูมิพิสัย อำเภอพคกภูมิพิสัย จังหวัคมหาสราคม ด้านเมตตาทกกรรม การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่าได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมงานด้วยทริยาอาการที่เป็นกันเองมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดคั้งนั้นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

๒) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพคกภูมิพิสัย อำเภอพคกภูมิพิสัย จังหวัคมหาสราคม ด้านเมตตาวจกรรม การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่ากล่าวคำสรรเสริญยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานทั้งค้อหน้าและลับหลัง มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คั้งนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

๓) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพคกภูมิพิสัย อำเภอพคกภูมิพิสัย จังหวัคมหาสราคม ด้านเมตตมโนกรรม การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า ไว้เนื้อเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งค้อหน้าและลับหลัง มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คั้งนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

๔) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพคกภูมิพิสัย อำเภอพคกภูมิพิสัย จังหวัคมหาสราคม ด้านสราณภคิ การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า เคยบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างสราณภคิประโชชน มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คั้งนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

๕) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านศิลปวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า ในเทศบาลของท่านมีผู้สูบบุหรี่ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

๖) จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทฤษฎีสามัญคา การประยุกต์ใช้หลักสราณีธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่ว่า เมื่อมีการเลือกตั้งได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อทราบรายละเอียดต่อไป

บรรณานุกรม

๑. พระไตรปิฎก และหนังสือสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กรมการศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม ๓, ๑๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา, ๒๕๒๕.

๒. หนังสือ

๑) หนังสือทั่วไป

การปกครองกระทรวงมหาดไทย, กรม. คู่มือปฏิบัติบุคลากรเทศบาลตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์อาสาศึกษาคินแดน, ๒๕๕๑.

คณัฏ ไซโยธธา. พจนานุกรมพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โอเคอินส โตร์ จำกัด, ๒๕๔๓.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด, ๒๕๓๕.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพ
มหานคร : บริษัท โอเคอินส โตร์ จำกัด, ๒๕๖๖.

ประณีต ก้องสมุทร. อยู่ด้วยรัก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สพาอะ, ๒๕๔๕.

ปัญญา ใช้บางยาง. ธรรมาธิบาย เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมจักษ, ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธิ ปยุตโต). ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๘.

พระมหาสิทธิการ มหาปัญญา. หลักสูตรนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เถียงเชียง, ๒๕๔๓.

สมพร เจริญวงศ์. ธรรมราโชวาท. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบันลือธรรม จำกัด, ๒๕๕๐.

๒) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

จรัส ปินธิ. "วิเคราะห์การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคล". วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

พระมหาธรรมรัต อริชธโม. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักกัศุศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก".
วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๔๓.

พระมหาบุญเรือน ปภังกร (พิลาพันธ์). "การศึกษาวិเคราะห์ความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญา
เดรวาท". วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระมหาสำรวย ฉาณสัตว์โร (พินคอน). "การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มี
ต่อสังคมไทย". วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระอุบล กคปญโญ (แก้ววงษ์ล้อม). "การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย".
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๔๗.

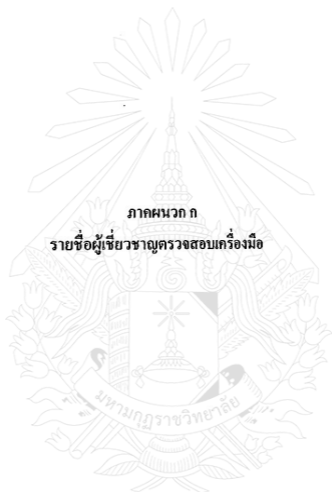
สมหวัง สาวีสิริ. "พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมือง
ร้อยเอ็ด". สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

อ่ำ ทองนอก. "ศึกษาการนำหลักสรวาณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้าน
นานอก ตำบลเกาะเกด อำเภอเข็ญใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช" สารนิพนธ์ศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

๓) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

กองวิชาการและแผนงาน. "โครงการเทศบาลพบประชาชน". มหาสารคาม : เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิ
พิสัย, ๒๕๕๒ (อัดสำเนา).

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาจุฬาราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

๑) พระมหาอำนาจ มหาวีโร ดร.

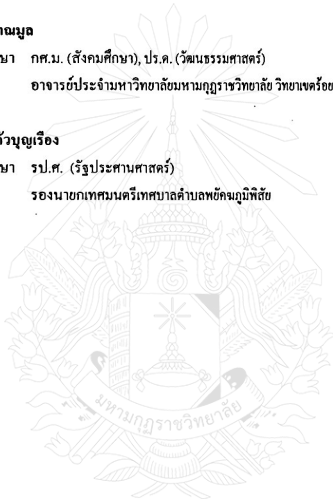
- วุฒิการศึกษา กศ.ม. ป.ธ. ๘ น.ธ. เอก
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีอยุธยา

๒) ดร. ประพิศ โบราณมูล

- วุฒิการศึกษา กศ.ม. (สังคมศึกษา), ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีอยุธยา

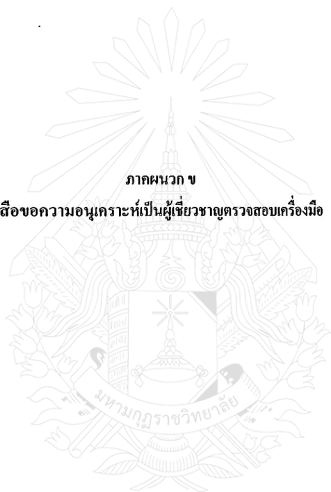
๓) นายสมหมาย แก้วบุญเรือง

- วุฒิการศึกษา รป.ศ. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพุดชมพูพิสัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ทศ 6015/ว 106

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนล้อมเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

12 พฤษภาคม 2553

ถึง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาอำนาจ มหาวิโร คร.

ด้วย พระชุมพร จิตสีโล/บำรุงถิ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสารนิพนธ์ธรรมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาดามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่ง
เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีชิตวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

http://www.rec.mbu.ac.th

รศ 6015/ว 106

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

12 พฤษภาคม 2553

ถึง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร คร.ประพิศ ไบราณมูล

ด้วย พระจุมพร อุตติโล/บำรุงดี นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาประวัติศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่ง
เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีชิตวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

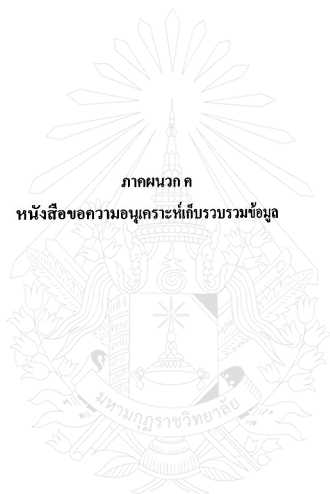
ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

http://www.rec.mbu.ac.th

๓๗๑๑/๑๕
๒๐ ๕.๑ ๕๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ทศ 6015/ว 107

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

12 พฤษภาคม 2553

ถึง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

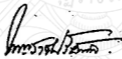
วิทยุพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย :

ด้วย พระชุมพร ฐิติโล/ปารุ่งลี นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสารเคมีธรรมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา
ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะนัดคือประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลห้วยคต อําเภอห้วยคต จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลห้วยคต อําเภอห้วยคต จังหวัดมหาสารคาม

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลห้วยคต ใน ๖ ด้าน

๑. ด้านเมตตาการุณ

๒. ด้านเมตตาจักรม

๓. ด้านเมตตาโมกรม

๔. ด้านสาธารณโภคี

๕. ด้านสัตตสามัญญา

๖. ด้านทฤษฎีสามัญญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลห้วยคต

ขอให้ท่านซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามกรุณาตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเพื่อนําผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการกำหนดคยุทธวิธี เพื่อประยุกต์ใช้หลักสวามิภักดิ์ให้แก่บุคลากรในเทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

พระบูรพ จิตธิโธ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยอัมหมัดราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() ๒๐ - ๓๐ ปี

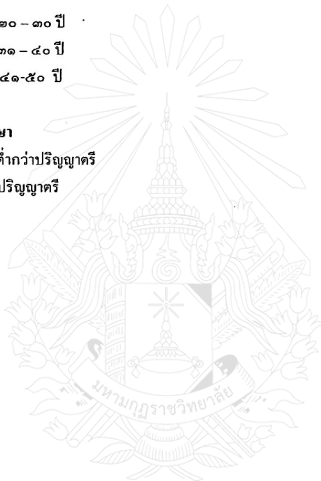
() ๓๑ - ๔๐ ปี

() ๔๑ - ๕๐ ปี

๓. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

ลำดับ	ข้อความ	การประยุกต์ใช้				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	เมตตามโนกรรม (คิดดีต่อกัน)					
๑๑	คิดจะทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
๑๒	มองเพื่อนร่วมงานในแง่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
๑๓	ไว้นือเชื่อใจ (ไม่ระแวง) เพื่อนร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
๑๔	ทำงานกับเพื่อนร่วมงานอย่างมีความสุข					
๑๕	คิดจะชักชวนเพื่อนร่วมงานร่วมกันพัฒนาเทศบาลของคนด้วยความเต็มใจ					
๑๖	สาธารณโลกิ (รู้จักเอื้อเพื่อเมื่อแบ่งปันกัน) ได้รับจากทรัพย์สินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร					
๑๗	เคยบริจาคทรัพย์สินช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน					
๑๘	ได้รับความยุติธรรมในการแบ่งปันสิ่งของที่ร่วมกันหากันทำมาได้อย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมงาน					
๑๙	ได้รับการช่วยเหลือในการหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้จากเพื่อนร่วมงานมาใช้สอย					
๒๐	ได้ให้เพื่อนร่วมงานหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้ของคนไปใช้สอยมา					

ลำดับ	ข้อความ	การประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๒๑	สืบสามัญญา (เคารพระเบียบ วินัย กฎหมาย วัฒนธรรมจารีตประเพณี และมีกิริยามารยาท) ในเทศบาลของท่านมีผู้สูบบุหรี่					
๒๒	ในเทศบาลของท่านมีการเล่นเสี่ยงโชค (หวย)					
๒๓	เคารพกฎเกณฑ์กติกาที่คณะกรรมการเทศบาลกำหนดไว้					
๒๔	ในเขตเทศบาลของท่านมีการจัดงานหรือทำบุญตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
๒๕	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (เช่น ส.ส. ส.ว. กำนันผู้ใหญ่บ้าน)					
๒๖	ทฤษฎีสามัญญา (มีความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้ในหลักการที่สำคัญ ปรับความคิดเห็นเข้ากับคนอื่นได้ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ท่านเต็มใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของตน					
๒๗	ให้ออกาสแก่ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น					
๒๘	เต็มใจปฏิบัติตามมติของที่ประชุมซึ่งแตกต่างจากข้อเสนอแนะของตน					
๒๙	เมื่อมีการเลือกตั้งท่านได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและตกลงกับเพื่อนร่วมงานว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน					
๓๐	เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งในหมู่คณะ ท่านได้ร่วมกันหาหรือกับเพื่อนร่วมงาน คณะสมาชิกเทศบาลเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลพยุหะคีรี (ถ้ามี โปรดเขียนและเสนอแนะความคิดเห็นเป็นข้อๆอย่างอิสระ)

๑).....

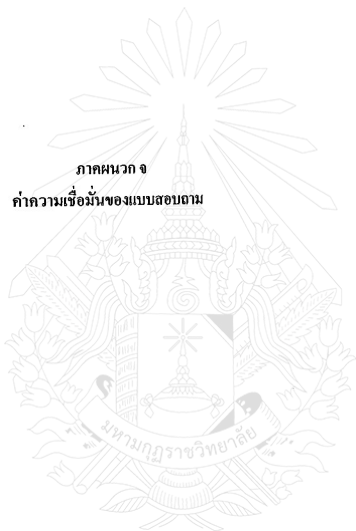
๒).....

๓).....

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

มหาวิทยาลัย

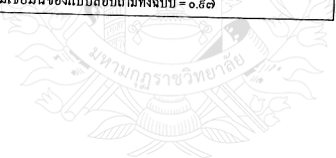
ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าจำแนก (r -test) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าจำแนกอำนาจ	ข้อ	ค่าจำแนกอำนาจ
๑.	๔.๗๘	๑๖.	๓.๑๓
๒.	๕.๐๑	๑๗.	๒.๗๕
๓.	๓.๐๒	๑๘.	๓.๖๔
๔.	๔.๒๕	๑๙.	๔.๑๗
๕.	๓.๕๑	๒๐.	๔.๗๕
๖.	๓.๑๔	๒๑.	๔.๗๕
๗.	๔.๓๓	๒๒.	๒.๖๕
๘.	๕.๑๐	๒๓.	๒.๗๔
๙.	๓.๑๐	๒๔.	๒.๕๑
๑๐.	๔.๐๓	๒๕.	๒.๓๕
๑๑.	๒.๕๗	๒๖.	๒.๒๖
๑๒.	๒.๔๐	๒๗.	๒.๕๓
๑๓.	๓.๒๕	๒๘.	๒.๕๕
๑๔.	๔.๘๓	๒๙.	๒.๕๕
๑๕.	๕.๕๔	๓๐.	๒.๘๔

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด $= 0.86$

ประวัติผู้วิจัย

หนังสืออ้างอิง
(REFERENCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

- ชื่อ-สกุล : พระชุมพร จิตสีโล (บำรุงลี)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพืคกมภูมิมิวราราม เลขที่ ๑๖๔ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลปะหลาน
อำเภอพืคกมภูมิมิตีลย จังหวัคคมหาสารคคาม รหัสไปรษณีย ๔๔๑๑๐
มือถือ ๐๘๖-๓๖๕๖๖๘๔
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๕๐ : พุทศศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตรัการเมืงการปกครอง)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- หน้าที่การงาน : อาจารย์สอน แผนกปริยัติธรรมสามัญศึกษา และนักรรรม
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหัวคณาค้าย (ห้องเรียนวัดพืคกมภูมิมิวราราม)
วัดพืคกมภูมิมิวราราม ตำบลปะหลาน อำเภอพืคกมภูมิมิตีลย
จังหวัคคมหาสารคคาม รหัสไปรษณีย ๔๔๑๑๐
มือถือ ๐๘๖-๓๖๕๖๖๘๔

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคคานำมาตั้งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคคุณ